

GENOVEFA.

Povést is ſtarih zhafov

sa

vſe dôbre ljudi,

ſlaſti pa sa

materie in otrôke.

Is piſem goſpôda

KRISHTOFA ŠMIDA,

poſlovenil

F. M.

V LJUBLJANI.

Natiſnil, ſaloſhil, in na prodaj jih ima Joſhef Blaſnik,
na brêgu, Nr. 190.

1841.

Pervo poglavje.

Genovefa Vojnomirova nevésta.

Pred vezh stolétji, ko je sôra sv. Evangélja tamôte nejevérstva na Némském rasvitlila in firove fhêge náfhih hrabrih dédov (prednjikov) shé slo omezhila; ko je shé zlo pušta terda sêm-lja pod rokami pervih sposnovavzov kerfhanstva bolj prijasno podobo oblékla, in ko so se nesmérni gôjsdi shé v' mnógih krajih rodovítnim poljánam in zvetézhim vertam vmaknile, je shivel na Niderlanskim prav shláhten vojvoda; — vojvoda Brabanski. Savoljo njegoviga serzhniga poguma in njegove velike hrabrosti so se vfi nad njim zhudili; savoljo njegoviga resnizhniga strahú bôshjiga, njegove ljubésni do ljudi, njegove terdne poshtenosti so ga vfi sposhtovali in ljubíli. Njegova gospá, vojvodnja mu je bila v shláhtnosti po vse enaka in sh-njim le éna dušha, lé éno serzé. Edino hzhér sta iméla, ktéro sta preferzhno ljubíla in prav pobóshno (brumno) odrédila — po iménu Genovefo.

She otròk je shé Genovefa prav bister um pokasovála, in prav shlahtno serzé in v vfm svôjim obnafhanju prav krôtko, tiho bitje. Kadar je po fhêgi tistih zhasov vojvodnja sa kolovratam sedéla in mlado hzhérko pri pêtih létih na majhni lépi pruzhizi sraven lébe iméla, ki je vreténo prav prirózhno vértíla, in najbòlj zhiste nitke prédla, med predenjém marfiktére

rezhí poprafhevala, na vfako vprafhanje lépo in prav odgovárjala in vfako besédo prav kròtko, raslòshno in pametno isgovárjala, — se je mógel vfak, kdor kóli jo je vidil, savséti in rékel je, s téga otròka mora kaj posébniga postati. Kadar je v svòjim desétim ali dvanájstim létu s svòjimi vojvodskimi starshi v zérkev prifhla, s svòjim ljubesnjivim, vfm pobòshnim (andohljivim) oblizhjem, s svòjima lizama, na ktérih je zhišta rudézha nedolshnost zvetéla, s svòjimi dolsimi, rumênimi kitami, v svòji prosti béli obléki med ozhétam in med materjo v s rudézhim suknam pregernjeni zerkvéni pruki pred altarjem klezhalá, bistré vishnjeve ozhí polne pobòshnosti proti' nebésam povsdignila in po tém jih sopet v serzhni molitvi próti tlam obernila — je vfak mislil, de angelja is nebél vidi. Kakor pravi angelj toláshbe je kózhe firomashtva in bolnike na posljah obiskovala. Ubósim otròkam je obléke nosila, ki jih je sama narejala, in marfiktéri slat (zekín), ki ji ga je vojvoda sa lepótije dal, je moshém podelila. S majhnim jérbafzhikam na roki je sjutrej in v vezhérnim mra-ku nevidama k bolnikam hodíla, jim pokrepzhájózhe jedí in marfikakshniga shlahtniga sadjà, ki se je takrat po Némshkim she malokjé dobílo, in ktériga si je sama sêbi pertergovála, prinesl. Odrafhena deviza je bila prava podóba nedolshnosti in lepôte in vse poboshne matere so gospodizhno — tako so se she takrat vojvodske pervénke ali prinzésine imenovalé — svòjim otrokam v isglèd pobòshnosti, samòtniga shivljènja, zhištòte, pridnosti, krotkodushnosti in vsake shénfke zhédnosti pokasovale.

Grof Vojnomir, hraber vites prav shlahtniga serzá in zhverste postave je bil vojvodu v bóju shivljênje réshil. Po vójski ga vojvoda na svóy dvor pélje in kmalo mu je tako ljüb, kakor njegov lastni fin, in svôjo hzhér mu v sakon dá. Ko je jutro lozhítve napózhilo, in Genovefa s svôjim mosham fhla, ga ni bilo v vojvodském gradu in v zéli okólishini ne êniga sufuga ozhéfa; tudi Genovefa se je pri vsi svôji ljubésni do moshá skôraj v folsah vtopíla.

Zhaftiljivi ôzhe so jo she enkrat objéli, s folsami oblili ter djáli: „Idi tedaj, draga hzhí! Jes in tvôja mati sva stara. Obá tukaj ostaneva nevedjozha, zhe bódesh she kdaj naji oblizhje gledala. Pa faj gré Bóg s teboj in je tudi, kamorkóli pridešh, pri tēbi. Vedno ga pred ozhmí in v serzu imēj, kakor so te téga tvôji starshih uzihili, in ne omahni ne sa laf ne na défno ne na lévo is njegove póti; pôtlej nama ne ho tréba skerbéti savoljo tēbe in lahko mirno umerjêva!“

Po tem so jo máti s slabimi rokami objéli, in od joka in ihtênja so komaj té beséde rézhi môgli: „S Bógam, Genovefa, in Bog naj te sprémi! Oh, jes ne vém, kaj je nad teboj sklénjeno in marfiktére kalne misli mi serzé obtéshvajo! Pa védno si bila dôbra hzhí, si bila naji najvézhi vesélje na sêmlji, níkóli naji nísi rasshalila — o, oštani tudi v prihódnjo dôbra. Níkóli nizh ne stori, zhéfar bi se prizho Bogá in starshév framovala. She enkrat, dôbra oštani — in po tém je vse dobro! In zhe bi se tudi na sêmlji nizh vezh ne vtegnili viditi, se bomo gotovo sopet v nebésih vidili!“

Obá stara se sdaj sbe k grófu obermeta ter rezhêta: „O fin, vsêmi jo tedaj. Najdrasheji saklad je. Têbe je vrédna. Obdershi jo ljubo in bódi ji — ôzhe in mati!“ Grof Vojnomir je vse obljubil in s Genovefo je pokléknil, ozhetovi in materni blagoslov prejéti.

Sdaj je Hidolp, shkof, ki je Genovefa s grofam Vojnomiram porózhil, pobóshen, zhaftljiv starzhek bélih laf pa sbe ruzezhe-zvetezhih liz pristópil in roké na nju poloshivshi in ju polblagoslovivshi je poséбно Genovefi rékel: „Ne folsite se, shlahтна mlada gospá! Bog vam je velíko srézho naménil — pa drugazhe, kakor vfi prizhujózhi mislijo. Dan bo pa prishel, ki bodo vfi tukej prizhujózhi Bogá sa tó s folsámi veselja hvalili. Spomnite se téh môjih besedí, kadar se vam káj posébniga priméri — in Bóg bódi s vámi!“

Pri téh besédah pobóshniga, bogabojézhiga starzhka je vse prizhujozhe misel na prihódnje poséбно nakljuzhje spreletéla in obzhínska miloserzhnost se je v molzhézho, upanja polno molitev k Bogu in njegovi ljubésni polni prevídnosti spremenila. Gróf je po tém Genovefo, ki je ko sténa bléda in na pol omedléla bila, na pót-niga sa njó pripravljeniga in krasno olépsfaniga kónja posadil, in od mnogofhtevilnih vitesov sprejeta sta se odpravila.

Drugo poglavje.

Grof Vojnomír gré na vojsko.

Grofovi grad, Vojnomirovo imenovan, je visóko na skáli med rékama Rajno in Moselo v

lépím, práv prijétnim kraju stal. Ko se je grof s svôjo mlado sarozhnizo grajškim vratam blišhal, so shé njegovi flushábniki in podlôšni — moshjé in shené, mladénzhi, mladénke in otrôzi — v najlépših oblazhilih napravljene stáli, de bi shlahтна sakónska sprejéli. Vélike vrata gradú so bile s selenjem in zvetlizami olépfhane, in she pot je bila s zvetlizami in s selenim listjem potrésena. Vfih ozhi so bile v Genovefo vperte, vfi so slo sheléli, svôjo novo gospodinjo viditi. Ko so jo shé bliso saglédali, so se vfi savséli. Kér je bil obras Genovefe vef ogledálo zhište, nedolshne, dobroferzhne, lé v nebéfa samaknjene dushe, je iméla réf nékaj nebéfhkiga na sebi, in je bila v reznizi nadsemljifke lepôte. Genovefa je sdaj, s kônja stopivfhi, vse takó mило, takó prijasno in s takó blagimi próstimi besédami posdravila — je s starimi moshaki takó sposhtljivo, s materami, ki so svôje otrozhízhe pestváje ali pa sa roke dersháje tam stale, takó prijasno govorila — je po iménu in starosti otrók poprafhevala in jih takó obilno obdarovala, de se je vse veselilo. Ko je pa she verh téga — kar si je na póti od grôfa sprofila, vojákam in flugam sa to léto dvojno plazho, podlôšnim sa éno léto odpustek davkov in domázhim revešem obiln dar shíta in derv napovédala, je vse ferzhna radošt vnéla, solsé veselja so tozhíli, vfi so sebe in grôfa frézhne imenovali, in jésero pobóshnih próshenj sa mladi sakónski par je v nebó gorélo. She zlo starim grofovim vojakam, ki so svôjimu gospodu na zhašt nepremakljivo na strashi stali, so solsé po sagorélih lizih tékle.

Vojnomir in Genovefa sta v práv frézhni edinosti shivéla. Pa ta frézhja je lé malo tédnov

terpéla. Nekiga vezhéra pôsno po vezhérji, ko so shé luzh prishgali, šta obá dovoljno v navádni stanizi sedéla. Genovefa je prédla in péla, in Vojnomir je k njenimu pétju na strune brénkal. Sdaj fo se svunej pred gradam vojnilhke trobénste salfihale. „Kaj je?“ je gròf svòjiga nadhlévarja, ki je ravno proti njemu hitel, poprašal. „Vòjska!“ mu je odgovoril. „Samorzi fo nanaglîma is Šhpanjskîga na Franzóske udarili in shugajo vse s ôgnjem in mezhem konzhati. Dva vîtesa šta sdôlej s kraljévimi povélji. She to nozh se imámo, zhe je mogózhe, odprávitî, de bi se bres odlóga s kraljévo vòjsko sdrushili.“ — Gròf je koj dôli hitel, in pélje vitesa jih posdravivshî v viteshko lôbo (zîmer). Prestráshena gròfinja je v kuhngo hitéla, kaj pripravit, s komur bi vitesama postrégla; sakaj po shêgi tîstih starih zhasov se tudi gròfinje nîso framovale, pred ognîshem stati.

Gròf se je zélo nôzh na vòjsko napravljaj, poslanze svòjim vojákam v okólshîni poshiljal in narozheval, kaj se imá pri njegovim odhódu goditi. Vsi vitesi fo se is okolshîne na njegovim gradu sbrali in vel grad je shumel od osròshja, od hóje oklénjenih mósh in od svonzhanja ojstróg. Gròfinja je iméla zélo nozh dosti opraviti, toliki mnoshizi ljudî postrézhi in platna in vsîga, kar je kóli gròf sa odhòd potreboval, navésati. O sôri drusîga dné fo bili vsi vitesi v oklépîh v véliki lôbi sbrani in gròf je od gláve do nog v sheléso napravljen in s gibkim pêram na zheljadi (Helm) med njimi stal. Sdôlej pred vrátmi gradú fo se she konjniki in péshzi sa boj napravljani v réd vstopîli in ga zhakáli.

Genovefa je sdaj v lôbo prifhlà in je svôjimu móshu po viteshki fhêgi mezh in fúlizò podala. „Šuzhi té orôshja sa Bogá in sa doma-zhíjo — v pomozh neorôshnjene nedolshnofti in v strah prevsétnih hudôbneshev!“ je djála in bléda ko ruta, ktero je v rokah dershala, mu je roké podála. Têshke misli na prihodnje terpljenja, kterih si pa she sdaj ni môgla rasloshíti, so ji teshile serzé. „Oh Vojnomir!“ — je sdihnila — „zhe bi se nizh vezh yerniti ne vtégnil,“ in s ruto je obras sakrila. „Mirniga serza bódi!“ ji je grôf rékel. „Bres bôshje vólje me ne more nihzhe ob tlà djati. Povfódi smo v bôshjih rôkah. Domá smo smerti ravno tako bliso, kakor na teríshu, in lé njegova rôka je, ki na vedno pred njó varuje. Pod njegovim krilam smo v frédi najbòlj kervaviga boja v taki varnosti, kakor v gradu. Bóg je. Bóg vojská in terden grad. Kdór se Bogá bòjí, se nima nizh drusiga báti. Torej ne tarnaj, draga shêna, in ne skerbi savoljo mène. Ofkerbljenje têbe in gradú s grahinstvam fim sa Bógam svojimu hifhniku tukaj isrózhil. On je odsléj gospodár gradú in ofkerbník môjih vlastin! In sdaj te Najvíkshimu isrozhím! S Bogam, misli na-me in môli sa-me!“

Genovefa ga je she po kamnitnih stopnizah spremíla in vfi vitesi so fhli sa njima. Kój, ko so skosi vélike vrata gradú prifhlí, in trobénte sapéle, so se vsdignjeni mēzhi v solnzu, ki je ravno is-hajálo, sablískali grôfa posdraviti. Urno se je, svôje solsé, ki so ga filile, skrit, na kônja saluzhil in ko bi bil trēnil naprej sdírja, se vitesi in oprode (hlapzi) zhes gromezhi most pod gradam, saprafhé. Genovefa je is stolpa (turna) sa vlakam tak dolgo sa njim glédala,

de se je njenim ozhém skrìl, in v svojo fóbo se je saklenila, de bi se isjokála in zéli dan ni ne grishljeja savshíla.

Trétje poglavje.

Genovefa krivo tóshena.

Genovefa je po odhódu svòjiga moshá v velíki shalosti na svòjim gradu shivéla. Kadar je sarja zhes smerézhje safijala, je shé pri délu sedéla in marfiktéra folsa ji je ko rôfa na zve-tlíze, ki jih je délala, kanila. Kadar je mafh-ni svónzhek sapél, je hitéla v grajsko kapélizo in práv serzhno je sa frézho svòjiga moshá mo-líla. Nikóli niso pri bôshji flushbi njene klopi v zérkvi prasne vidili, in tudi she nektére po-poldanske ure je tam preshivéla v samóti. De-klize is vasí, ki je bíla pod gradam, je okróg sêbe sbirala, jih présti in shiváti uzhíla in jim pri délu marfikaj lépiga pripovédovala. Kakor je shé od svòje mladósti prijatliza révnih in bol-nih bila, tako jim je bila sdaj prava mati. Tú ga ni bilo ubósiga, ktérimu bi ne bila delati in si kaj saflushiti dala, in kjér kóli je kaki bol-nik bil, ga je obiskála v njegovi kózhi, in njé-na prijasnost in prijétna sgovórnost mu je naj-grenkejsi sdravíla poslajshala. Svezhér je med déklamí prédla — in v zhafih tudi she pòsno ponózhí, ko je luna skosi ôkno svetíla, je v sa-mótni sòbi sedéla, na strune brénkala in sraven kako pobóshno pésem péla. Pri vřim pa je na dober réd in zhište obnařhanje glédala, in prav nizh neródniga ni pri svòjih podlóshnih terpéla.

Hifhniku, ktérimu je bil grof vse svôje isrôzhil, je bilo Golo imé. Prebrisan, dôbro poduzhèn mosh je bil, ki je s svôjim prilísnnjenim govorjenjem in dopadljivim vedênjem vfaziga fi pridobití védel. Pa mosh je bil bres vestí in bres strahú bôshjiga; dobízhek in rasveseljevanje mu je bilo zhes vse. Zhe je bilo to, kar je délal, dôbro in pravízhno, ali ne, ni nizeh vprafhal, de mu je lé koríftno ali prijétno bilo. Koj po grôfovím odhódu tedaj je sazhél sapovédovati in gospodaríti. Oblazhil se je lépfhi, kakor grof, je napravljaj velike gostí in takó premoshênje svôjiga gosпода tratil. Torej je s vfimí svôjimu gospodu svéstimi flusbabniki ofshábno ravnal, tudi marfiktérimu délavzu terdo saflusheno plazhílo vtergal, in prepovédal, de se nima nobénimu ubogimu ne edín grishljeje kruha pode-liti. Le Genovefi je doslej smiraj svôje spofhtovanje fkasoval, in njegova prijasnost in posfhtreshnost dô njé je bila bres kónza. Genovefa se je védno ponofito in módro derfhála; se ni nikóli s njim pogovarjala in ga je védno njegovih dolsh-nóft opominjala. S perviga se je sdélo, de ji je pokórin in prisadéval fi je možhno, ji svôje napzhnosti sakriti. Pa szhafama se je njegova pre-dersnost narafhala in poslédnjizh je bil takó nefrámen, de jo je narneframnifbih rezhi nagovarjal, ktéríh se posfhtêna shêna ali deviza koli nagovarjati more. S vfo gnjufôbo in nevóljó, ktéro je saflushil, ga je savernila — in serdíto jo je sazhél sdaj zherití in fklênil je, jo pogubiti.

Genovefa, ktêra se ni nizeh dôbriga nadjala, je grôfu pífala, Gola po resnizi popífala in pífmo s gorézho prôfhjo fklêníla, tému nevarni-mu zhlovéku flovó dati.

Grofovi kuhar, prav poshtèn mósh, ki je svôji gospôdi vse dôbro shêlel, in se vŕim hudôbnim ponudbam Gôla po mogožnosti v bran stavil, se je Drakon imenoval. Ta je obljubil písmo grôfinje po nékim svéstim môshu skrivéj grôfu poslati. Pa svijazhaŕtumu Gôlu to ni skrito ostalo. V tistim hipu, ko je Genoveŕa s jutrej sgódaŕj Drakónu v svôji sôbi písmo dajála, Gôlo s gôlim mêzhem pridêre, ubósiga, nedolshniga Drakona prizho njé prebôde in sazhne straŕhno krizhati. Vŕi v gradu so urno vkup hitéli, grôfinjo rasmerŕheno in bres govorjenja na sédesh naflonjeno in Drakona pred njó v kervi leshézhiga vidijo, in Golo je od shlahtne, nekrivizhne grôfinje takó neŕramno lagál, de so vŕi hlapzi in dékle nad tém oframotéli. Po tém je v tisti uri pôfla (póta) s ravno takó lashnjivim, opravljívim písmam do grôfa poslal, Genoveŕo, najpobóshnejŕhi (brumno) in nedólshno gospó kakor neŕvésto, neposhténo shêno tóshil in sapovédal je jo ta zhaŕ v najglobokéŕi jézhó v gradu vrézhí.

Golo je svôjiga gospóda na tankó posnal. Védel je, de je grof prav shlahtnih miŕel, pravizhen, usmiljen in velikoduŕhen; pa de pri vŕih svôjih lépih lastnóŕtih ŕvojiga nagnjenja k nagli jési, k zhutljívoŕti in ŕumljívóŕti (Eifersucht) bersdati ne móre. „In le êno nebersdano nagnjenje fizer ŕhe takó dôbriga moshá“ — je rékel hudôbnesh — „je enako shelésnimu krogu (Ring) v noŕnizah medvéda. Peljáti se dá s njim, kamor kdór hózhe.“ Golo se je tedaj gotovo nadjal, de bo Grof koj, ko se mu bode jésa vnéla, grôfinjo umoriti sapovédal.

Zheterto poglavje.

Genovefa v jézhi.

Štolp, (turn) ki je bil hudodélnikam jézha, in ktériga je ljudstvo le stolp ubósih gréfnikov iménovalo, je bil najštrafhneji vsih stolpov gradú. Genovefa ni móгла nikóli bres notrajne gróse in bres serzhniga usmiljenja do ubósih jetnikov mémo njega iti. In nar sdolej v tém stolpu je sdaj óna fama saperta bila! Njena jézha je bila tako mersla, tamótna in grósovitna, kakor mertvasfko osidje. Sidovje je bilo zhernkasto in od vlage v nektérikh krajih preprêsheno. Tla so bile s rudézhimi shganimi kamni (zégli) vlohêne. Šolnze ni nikóli va-njo posijalo, nikóli prijasna luna posvítala. Malo svitlôbe dnéva skosi majhno shelésno mrésho in Genovefina svitlobéla obléka je gróso téga štrafhniga kraja lé she bòlj povékshevala. Nozh in dan je tukaj na malo flame leshála. Šraven njé je bil lonzhén verzh s vodó in bitviza puftiga, zherniga kruha je bila vsa njena hrana. Njéne ozhí in líza so od védniga jokú s zhasam satêkle.

Ko se je pa is pervih tesháv strahú in bolezhine sbrihtala, je s gorézho serzhnostjo roké sklenila, proti nebu pogledala ter molíla: „O Tí dobrotljivi ózhe nebéshki! Tukaj globôko pod semljó sedím, in proti Têbí glédam. Vsa sapushêna fim sdaj. Nikogar nimam vezh, kakor Têbe. Nobêno usmiljeno okó ne vídi môje nadlóge. Moj gláf ne pride v zhlóvéshke ushêfa. Pa Tí vidísh môje solsé — Tí flíshísh môje sdihljeje! Šej fi vsigaprizhujozh, tudi tù fi, v tém tamnim kraju. Moj ózhe in môja mati ne vésta nizh od méne in mój mosh je daljezh prozh od

mêne. Milostna roka vseh môjih prijatlov mi ne more pomagati; pa Tvôja roka ni prikrajshana; ti snalsh vrata môje jezhe odpréti. O, usmíli se me, Ti najbólji ôzhe!“

Po tém je sopet od bolezhíne omamljena tiho in bres folsá sedéla. „O kakó frézni“ je djala, „so vunder najrévnejshi ljudjé mémo mêne! Mogožhe jim je faj lépo jasno nebó in ljubo-selenézhe travnike viditi. O ko bi namešt vojvodfke hzhére ubóga pastirfka dékliza, ali namešt grôfinje berazhíza bila, kako bi mi dôbro bilo! Oh! vse mi je odvséto in prav nizh vezh nimam. Šhé solnze, ki vfm fíje, mi sdaj vezh ne fíje! — Pa“ — je sopet dalje govoríla in folsé š se ji sopet vderle — „fej fi Ti fhe moj, o Bóg! O bódi tudi Tí moje solnze! Réf je, kadarkóli se tebe spomnim, se sopet vse po môji dúfhi rasjásni in môje od tarnanja kakor od kushniga mrasa šterjeno ferzé se sopet v folsé omezí!“

Besedí zhaftitljivíga shkofa se je sdaj spomnila: „To tedaj“ — je djala, in se je po jézhi osèrla. — To tedaj je frézha, ktéro fi mi obétal, pobóshni mosh? Sa zvetézhimi vratni me je ta tamna jézha prizhakovala. — „Pa vunder“, je dalje rêkla, „kér fi me Tí, o Bóg! o tó jézho priti puštil, mi mora takó dôbro biti. Réf je, de Tí nadlóge lé is ljubésni poshiljash, le preblézhene dobrote so. Pod nefrézhó šta lé frézha in blagoflov skrita — kakor je Tvôja roka v grénko lupíno marfiktéro sladko jédro sapèrla. — Potolashena hózhem tedaj to terpljenje is Tvôje ozhétne roke prijéti. Lé na-te hozhem poglédovati in se svôjih preganjevavzov ne pritoshevati. Tvôja voljá je taka — tedaj, o Gospod, fim tù! Ravnaj s menój po Švôji svéti vólji. Pa

lé Švôjo milost mi pokáshi! Soper Tvôjo voljo mi ne móre ne laf sakrivljen biti.“

Po téj molitvi je bila slo potoláshena. Tako se ji je sdélo, kakor dé bi ji bil gláf v per-fih rékel: „Ne bój se, Genovefa! veliko ti je she terpétì, pa is vfiga tvôjiga terpljenja te bó Gospód réshil! Prizho ljudi si fizer sdaj hudodél-niza, pa tvôja nedolshnost se bode nekdej vunder le lépsfi od solnza svetíla.“ In po tém je sladko sadremala.

Péto poglavje.

Genovefa v jézhi mati.

Genovefa je vezh mészov v jézhi prebila. V tém dolgim zhalu je ni nihzhe obiskal, kakor Golo, kí je svôje nemarne ponudbe bres prenéhanja vganjal, in ji lé pod tó pogodbo njéno poshténje verniti in jo is jézhe reshiti obé-tal. Pa Genovefa mu je rêkla: „Raj se zhem prizha ljudi neposhténa sdéti, kakor v resnizi neposhténa biti. Raj zhem najsdolej v tém stolpu škopernéti, kakor se s hudobijo na kraljévi sé-desh povsdigniti.“

V tém se je njéna réva she narašla. Kmaló po odhodu njeniga moshá, se je s radoštjo pre-prizhala, de bóde máti. Tífti zhal je sdaj pri-tékel — in mati fantka je postála. „O Ti ljubo déte!“ je rêkla in s shibkimi rokámi ga je k se-bi stísnila „takó si ti tukaj! In v tem strašnim kraju si na svét príshel! O pridi sim na môje serzé, de te ogrejem. Oh tvôja ubóga mati she peljnize nima, v ktéro bi te savíla. Nobèn zhlòvek ji ne podá shlize gorke shupe, oh, kakó te mó-

re tvoja flaba mati preshíviti! V tém grôsovitim kraju she ni drusiga méstiza, kamor bi te môgla poloshiti, kakor terde, mersle, kamnite tla. V tém tamnim, vláshnim osidju, od ktériga neprenéhama vôda kapljà, morash vlage in mrasa umréti. O vi kamni nad mano, sakaj mozhite moje ljubo déte s svojimi dôli kapljajózhimi fragami? Ali ste tudi tako neusmiljeni, kakor ljudje? — Pa — nak', ne samérite mi! vé néme (mutaste) osidja, bòlj obzhutite! Vé ne mórete môje in môjiga otrôka réve dalje gledati in sdihujete in jókate se s menój!“

Po tém je proti nébu poglédala svôje déte s slabima rokama dersháje in s folsami rekózh: „O Bog! Tí fi me s tém otrôkam obdáril, Tí fi mu shivljenje dal! Tvój dar je! Têbi gré! Têbi naj bóde tudi vel posvezhèn! Ja“ — je rékla dalje — „ta imá mój pervi opravék biti, de ga Têbi posvezhím. V Tvoj svéti têmpelj ga ne moram poflati, Pa faj fi tudi tù prizhujózh — in kjér fi Tí, je tudi Tvoj têmpelj. Nobêne prijasne roke ni tù, ki bi ga pri kerstu dershála, nobêniga duhovniga, ki bi ozhéta in botra njegovih dolshností opomínjal. Jes, njegova mati zhem tedaj botra, ozhéta in duhovna naméstovati. — Šveto Ti tedaj obljubim — o Bóg! — ako bodesh mène in môjiga otrôka toliko doshivéti pripustil — téga otrôka v svéti véri v Têbe, o Ozhe! v Tvôjiga fina in Tvôjiga Duhá, v sponnanju Têbe in v svéti ljubésni srediti, in ga kakor drago, meni isrozhéno blagj pred hudim varovati, de ti ga tisti dan zhístga in neomadeshvaniga od gréhov in hudobij nasaj dam, in v svôji sôdbi pred Teboj obštáti morem. Dolgo je sdaj she tiho molíla, in potem verzh s vodó

prime in otrôka kerfti, ktériga je Boleflava ime-
novala. „Sakaj v bolezhinah in v folsah“ — je
rêkla — „fi prîfhel na svét, Boleflav naj bóde te-
daj tvôje imé in folsé matere naj ti bódo vesílo!“

Po tém je déte v svoj pripaf savíla, in ga
v narózhje poloshíla. „Tako“ — je djala — „tu-
kaj v môjim narózhju imá tvôja sibelka biti. S
folsnimi ozhmí je kósfizhek terdiga kruha sraven
fêbe poglédala, ter djala: „To, tí révfhe, imá
v prihódno tvoj shivesh biti! Ref je terd in puft
in mêní ga je komaj dovolj; pa mirniga serza bódi,
folsé tvôje matere ga imájo omezhati in v hôsh-
jim blagoflovu ga bo mêní in têbi dovolj.“ Drôb-
no je po tém terdi kruhek svezhila in svôje dé-
te s njim redíla.

Ko ji je nékiga dné déte na rôkah fladko
safpálo, se je zhes-nj nafloníla in sdihovála: „O
Bóg! poglédaj vunder na to révno déte v mô-
jim narózhju! Oh, zvetliza bi v tém tamnim,
merslim osídju bres sólnzhniga fíja in toplôte,
bres oshivljajózhiga sraka kmálo svítlóbo in bar-
vo sgubila, obledéla in svéníla! Oh, kako bi
môgla ta mala zvetliza tù obftati! O Bóg, ne
daj, de bi takó révno póginilo! O kakó ga lju-
bim, kakó rada dam shivljenje sa-nj! Pa sej
ga Tí fhe bolj ljubífh, ko jes. Tí mène ljubífh,
ljubífh vse ljudi bolj, kakor máti svôje déte.
Rél je,“ — je rêkla dalje — „sej fi ti sam rékel:
In zhe bi tudi mati svôjiga otrôka posabila, jes
vunder têbe ne bóm posabil.“

Ko je Genovefa takó glafno govoríla, se
déte sbudí in se v pervizh prijasno materi na-
smehljá. Genovefa se je tudi nafmejla — v per-
vizh v jézhi: „In ti se smehljafh, ljubo déte?“
— je djala, in ga na svôje serzé pritísníla. „Ali

se ne bojíš strahot téga kraja? Lé smehlaj se, lé! Tvôje smehljanje mi vezh pové, kakor jése-ro besedí. Sdí se mi, kakor de bi hôtel rezhi: Mati ne jokajte se in bodíte veséli! — Tí fi réf réven, pa Bóg je bogát. Tí fi nesmòshen, pa Bóg je vřigamògozhen pomozhnik! Tí me gotovo slo ljubíš, pa Bóg têbe in mène she bólj ljubi! O lé smeizhkaj se, ljubo déte, smeizhkaj se! Dòkler se smeizh, se ne more tvôja mati jokati.“

Zhes néke dní je Golo sopet priřhel. S divjim, rasmerřhenim oblizhjem je stópil préd-njo. „Sdaj se mi she dovolj sdí“ — je djál — „zhe hozhete bedařti ostáti, in zhe se nëzhete svojih zhédnořt vanati, se faj svôjiga finú usmilite. Sakáj zhe nëzhete po môji vólji shivéti, morate pa, Bóg mi môje gréhe odpusti, umréti in vaše déte tudi.“

Genovefa je mirno bres nepokója odgovorila: „Raj zhem stokrat umréti, kakor v kaj dovoliti, zhesar bi se prizho Bogá in svôjih starřhev, prizho svôjiga moshá in vřih dôbrih ljudí framovati mogla.“ Golo jo je divje poglédal, in od jése ves bléd se obérne in shelésne duri takó sa sebój satelebi, de se je sdélo, de se dno jézhe majè, in de je gromézhe donenje she dolgo po jézhi buzhálo.

řhésto poglavje.

Genovefa dobi povéřt od svôje blišnje řmerti.

O polnozhi je na enkrat nékaj na malo ôknize v jezhi poterkaló. „O ljuba grôfinja, ali she ne řpitè?“ je klízal shalořten gláf. „O kaj

vam moram povédati! Oh Bóg! Oh Bóg! Od jóka škôrej ne mórem govoríti! O bresbóshni Golo, Bóg ga kasnuj in vérsi ga v najglobozhej-
fhi brésno pekla — sanikerniga hudôbnesha.“

„Kdó pa si?“ je vprafhala Genovefa, in vftavfhi je fhla k mréshizi jézhe.

„Zhuvajeva hzhí!“ je odgovoril gláf. „Zhe véfte, Berta, ki je shé toliko zhasa bolna in ktéri ste v njéni boléshni toliko dobrót fkasáli. Oh, takó val imám rada in bi se vunder tudi rada hyaléshno pokasala. Pa oh, strafhno povést vam prinésem. She tó nózh morate umréti. Grôfova volja je taka! sakaj ón val mifli réf takó neframno hudôbnizo, kakor val je Golo pozher-
nil; takó je Golu pifal. Morivzi fo she najéti. Glavo vam morajo odsékati. Gotovo je takó. Šama fim flifhala, ko se je Golo s njimi pogovár-
jal. In oh — tudi valhe déte mora umréti. Sakaj grof ga nêzhe svôjiga finú sposnati. Oh mêní strah ne da spatí. Do polnozhí nífim môgla ne ozhéfa satisfníti. De fo lé vfi saspáli, fim is svôje bolnífhke postlje vftála, in fim poskúfíla, se k vam fim priplasiti. Sakaj nizh vezh bi ne môgla shivéti, zhe bi she enkrat s vami ne govoríla, se pri val ne poslovíla in val ne she enkrat sa valho ljubésen do mène sahvalíla! Zhe imáte she kaj narozhítí, ali zhe vam she drú-
siga kaj serzé teshí, mêní rasodeníte, de ne bodo vfi valhíh skrivnóftí s vámi v sémljo sakopá-
lí, in de bi morde she kdáj od valhe nedolsh-
nosti prizhati môgla.“

Genovefa se je hudó vstrafhíla in strahú ní môgla dolgo govoríti. Poslédnjizh je rékla: „Ljubó deklè, bódi takó dôbra, in prinéfi mí luzh, tinte, però in šapírja.“ Déklíza je prinéfla, in

Genovefa je jéla pífati. Kér ni bilo mise ali kajiga stôla v jézhi, je na tléh sedézh pífala:

„Dragi mosh! Tukaj na merslih tleh svôje jézhe leshézh she têbi pífmo pífhem. Kadar bofh ta list bral, bode môje truplo she pod semljó trohnélo. Sa malo zhasa bódem pred sôdnim stôlam bôshjim stala. Kakor hudodélniza fim v smért obfojena. Pa Bog vé, de nekrivizhna umerjém. To ti pred njegovim svétim oblizjem prífeshem in na mêji vézhnosti. Verjemi mi, de ne sapuhtím svetá s tako lashjó.“

Oh najbóljshi mósh! le po têbi mí je shâl. Vém, de so te strafhno golufali, drugázhe bi ne môgel svôje Genovefe in svôjiga otrôka umorili dati. Pa zhe kdej golufijo sposnásh, ne skerbi prevézh! Šej fi me smiraj ljubil. Ti nifi môje smerti kriv. Kaj se zhe, Bóg mi je takó naklônil.“

„Pa vunder Bogá savolj svôjiga prenaqljênja odpuhanja prófi. Ne obfódi nikogar vezh, de bi ga ne bil sam saflifhal. Naj bo ta tvôja perva prenaqla obfodba tudi tvôja poslédnja. Povrazhuj to svôje pervo hudo délo, ako ga ravno nifi sam kriv, s mnósimi dôbrimi in shlahtnimi déli. To je narbolje, kar she storiti móresh. Shalovati in se toshiti dalje ne pomága. In po takim se vunder spomni, de je nebó. Tam bósh svôjo Genovefo sopet vidil. Tam bofh njéno nedolshnost in svestôbo sposnâl. Tam bofh tudi svôjiga finú, ktériga na sêmlji nikóli nifi vidil, v pervizh vidil. Tam naju ne bódo vezh hudôbni ljudjé raslozhíli.“

„Moj zhal na semlji je kratek. Švôjo poslédnjo dolshnost fim spolnila in ti svôjo nedolshnost skasala. Šahvalim te tudi she sa vso ljubé-

sen, ktéro fi mi v boljih dnévih skasoval. Ljubésin do têbe vsamem sebój v grôb.“

„Škerbi sa môje dôbre staršhe. Bódi jim dober fin. Toláshi jih v njihovi shalofti. Oh, jes jim ne morem vezh pífáti, sakaj môja ura je bliso. Pa povéj jim, de njih Genovefa ni bila hudodélniza, de fim bres krivíze umerla, de fim jih šhe v smertni uri pomnila, in de jih sa vse, kar so mi storili, ferzhno sahvalim.“

„Gola, ubósiga, oflépljéniga nôrza, ne umôri v svôji jési. Odpušti mu, kakor mu jes odpuštim. Ali flifhish? Prófim te! Nikakoršhninga sovrásháva nêzhem s sebój v vézhnost nêšti in savoljo mene nima ne kapljiza kerví têzhi.“

„Tudi tistih, ki mi bódo glavo odbili, ne zhèrti, kér so me bres svôje krivíze umorili, temuzh njim in njihovim dobróte skasúj. Sakaj oni so nedolshni in gotovo to neradi storijo.“

„Dóbri, po nedolshnim umorjéni Drakón je bil tvoj naj bòlj poshtèn flushabnik. Škerbi sa njegovo sapuřhêno vdovo in bódi ôzhe njegovim firótkam. To fi mu dolshán, sakaj njegova vdanost do têbe je bila tako rekózh, usrok njegove smerti. Sa têbe je umerl, Tudi ne posábi ga ozhitno nekrivizhniga rasglafiti. Dôbro déklizo, ki ti bo to písmo podála, obdaruj. Ona sama mi je bila svéta, kjér je bilo vse soper mène ali kjér fi, bolj rêzhi, savòlj strahú pred Golam nihzhè ni upal, sa-me škerbèti.“

„Švôjim podlóshnim bódi mili gospodár. Ne obkladaj jih s prevelíkimi davki. Škerbi de bodo pravizhno gosposko, vrédne duhovne in umétne vrazhe (Aerzte) iméli. Posluřhaj vsaziga, ki se ima pritoshiti ali kako filo skasati. Slasti ubógim milodarim bódi. Oh, mířlila fim, de

bódem mati tvôjim podlôshnim. Bodi jim ti sdaj; dvojno dolshnost imásh, jim ózhe biti.“

„In sdaj ti poslédnjizh rêzhem: S Bógam! O, ne shalúj faj prefilno savolj mène, dragi mósh! Sej rada umerjèm, sakaj kratko in polno nadlóg je to shivljenje, in zhe fim ravno gréshniza, vunder v vfih rezhéh, ktéríh me je Golo obdolshil, nedolshna umerjèm, kakor moj Odrefheník. On bo môji duhí milostljív! Šhé enkrát: S Bógam! in móli sa môjo' pokójno duhó. S správljením, milostnim ferzam se lózhim in she v smerti fim — tvôja svésta shéna Genovefa.“

To písmo je v kopéli folsá pífala. Tinta in folsé so se v njém takó salivale, de se je komaj brati dalo. Déklizi ga je podala rekózh:

„To písmo hrani kakor drago blagó in ne pokashi ga nobênimu zhlovéku. In kadar se moj mósh. is vójlke verne, ga mu isrôzhi.“ In svojo biferno vervizo (Perlenschnur) je sdaj Genovefa s vrata fnéla in rêkla: „Té bifere imásh, ljubo déte, plázhílo sa svôje svéste, somilostljive folsé. Môja nevéshka lepotíja so bili in fkôraj od tistiga zhasa, kar fim jih s rók svôjiga gospóda prejéla, so bili okróg môjiga vratú. Tvôja nevéshka lepotíja imajo sdaj biti. Vezh ko jesero goldinarjev veljájó. Ne sanéfi se pa sdaj, kér fi bogáta, na posvétne rezhí. Misli, de je tvôja grófinja te bifere na tistim vratu nófila, kteriga bo sdaj kmalo mèzh presékal. Uzhi se od mène, de se tudi na narbôlji ljudi ni sanésti. Oh, níkóli nífim mislila, de mi bo sam tisti, ki mi je té bifere v lepotijo dal, vrat odsékati ukásal. Saúpaj tedaj v Bogá samiga. Sdaj pa pojdi in shivi pobóshno (brumno) in dôbro. Jes

moram 'sdaj serzé k Bogu povsdigniti in se k vézhnosti pripraviti. S Bogam!“

Sédmo poglavje.

Genovefa v smert peljana.

Komaj je dékliza odshlà, kar shelésne vrata od jézhe safhkripljejo, se s hropôtam odprêjo in dva moshá v oklépih notri stópita. Eden nju je gorézho baklo v rôkah dershál in drugi je vèlik, gol mezh pod pasdiho imel. Genovefa je ravno s otrokam na rokah na tleh klezhé molíla. Moshá sta jo pri svitu bakle klezhati vidíla. „Vítani Genovefa,“ — je rékel tífti, ki je mezh nôfil in ki ji je imel glavo odsékati, s niskim glasam. „Vsêmi svôje áete in idi s nama.“ Genovefa je rékla: „Bóg, bodi mi milostljiv, — v Tvôjih rôkah fim!“ Vítáne in sa njima se opotéka. — Pot je peljala daljezh pod semljó in skoraj je ni kónza bilo. Mósh s baklo je shel naprêj, drugi s mézhem pa sa-njó in vèlik kodraft pef jih je sprémljal. Zhes dolgo so prishli do velíkih shelésnih vrat. Tu je mósh, ki je shel naprêj, kljuzh v kljuzhavnizo vtàkníl, in baklo vgáfníl. Vrata so se odperle, in pod milim nébam, bliso veliziga gôjsda so bili. Jafna jesénfka nozh je hila. Nebó je bilo polno svésd. Mésez je imel ravno saiti. Mersél véter je vlékel. Nobèn mósh ni govóril ne beséde. Daljezh sta Genovefo peljala, daljezh v gôjsd. Sdaj sta pshlà na vèlik prôstor, ki je bil króg in króg s velizimi, zhernimi hvójami, fivim bèrstjem in s treptajozhimi jagnjedmi obdán. Tukaj je mósh s mézhem rékel: „Sdaj obftój Geneve-

fa in poklékni.“ Genovefa je poklekníla. „Sdaj daj svòje déte in ti, Hajnez, ji med tém ozhí savéshi,“ je djal dalje, in déte sa rozhize primfhi, je vsdignil mezh. Pa Genovefa je svòje déte terdo s rokama oklenila, v nebó poglédala ter glasno savpíla: „O Bóg! jes naj umerjem, lé môje déte mi réshi.“

„Ne délah marnj,“ je djal sarafheni mósh. „Kar mora biti, mora biti! Daj ga fim!“

Pa Genovefa je jokaje in sdihaje dalje govóрила: „O ljuba mosha! Ali moreta to ubógo, nedolshno déte umoriti? Kaj se je pa pregrëshilo? Kogá je rasshalílo? Umorita mène, sej rada umerjem! Gléjta tù moj goli vrat! Lé môje drago déte puftíta shívo! Nefita ga môjim starshem! In zhe téga ne sméta, puftíta mi, ne savolj mène, temuzh savólj otròka shívljênje. Sej bi rada téga gòjsda zélo svòje shívljênje ne sapuftíla in níkóli vezh med ljudí ne príshla! O glejta, jes vajna gospá in gròfinja, pred vama klezhím in profézh vajne koléna objémam. Ako fim vaju lé kdaj rasshalíla, umorita me! Ako fim se kaj pregrëshíla, umorita me! Pa sej vésta, de fim nekrivizhna. O gotovo se bota fhe kafala, zhe sdaj mojih folsá ne zhíflata. Usmílita se me, in Bóg se bó tudi vaju usmílil. Ne dajta se od zhasniga plazhíla v hudòbne déla sapeljati, sakáj njih plazhílo je vézhno. Bojita se faj Bogá bolj, kakor ljudí. Ali hózheta mordè réf téga Gola bòlj zhífláti, kakor Bogá? Ne prelivajte faj nedolshne kerví; sakáj nedolshna kri klizhe v nebó sa mafhevanje, in morivez né najde níkjer vezh mirú.“

„Jes nízh ne stórim“ je rékel mosh s mèn-

zhem, „kakor¹ kar mi je vkasano. Zhe je prav ali ne, naj Gola in grôfa sadéne.“

Pa Genovefa ni nehala profiti in moliti: „O pogléjta faj na nebó,“ je rékla: „Ali vidita gôri luno! Glejta, sa hvoje se fkriva, kakor de bi najniga naménjenja ne móglá glédati! Pogléjta faj, kako kervava sahaja. O kolikorkrat jo bóta v prihódnje sahajati vidila, bo vaju nedolshne kerví toshíla. In zhe bo tudi vífôko na nébu stala, in vřim ljudém jasno in zhiřto fijała, se bo vunder vama kervavo-rudézha sdéla! O posluřhajta faj, poshluřhajta — véter vije! Ali ne flifhita, kako grôsno drevéfa řhumé in kakó glafnó se vse liřtje tréfe. Vřa naráva (natura) se nad moritvijo nedolshnořti řtréfa. V prihódnje bo vaju vřak řhumézh liřt ořtrařhil. Ali vidita gôri svésde! Kakor s jesero ozhmí gléda nebó na vaju! Ali móřeta pod milim nébam tako hudobíjo řtoriti. Smiřlita, gori nad svésdami je Bóg, pred ktéri-ga řôdbo bóřeta někđaj mogla řtati!“

„O, Ti ôzhe vdov in firót v nebéřih, omézh i řerza téh móřh, ki imáta tudi řhené in otrôke, in povéřhi jima roké, de ubóři materi in jokajózhimu otroku řřisaneřéta in ři téga velikiga kervaviga dolgá na glavo ne nakópljeta.“

Un mosh, ki je dořlè molzhal, ři je řolřé obrířal in rékel drugimu: „Ti Kunez, mèni se řerzè řterga! Naj řhiví. Zhe hózhesh kri řřelivati, řuni řvoj mezh řaji v Gôlove^r perři. On je kriv — ôna pa v zéřim řvojim řhivljènjú niřh inaziga ni déřlala, ko dôbro. řřpomni se vunder řvôje pořřlédnje bolésni; koliko dôřřiga ti je takrat řtoríla.“

„Umréti mora“, je rékel Kunez. Tù niřh ne pomaga, řjubi moj Hajnez! Tudi mèni, řri

môji ubogi dufhi, teshkó dé, jo umoriti. Pa zhe jo shívo puštiva morava obá umréti. Nji pa vunder to nizh ne pomaga. Golo jo bo vunder she védel štákniti. Rasun téga mu morava pa tudi she njéne ozhí prinésti v snaminje, de sva jo umorila.“

„Shivljènje ji vunder hozheva puštiti!“ je rékel Hajnez. „Saj lahko tako storivà, rezhèva ji, de ne bódeva isdana, de nama móra prisé-zhi, sa smiraj v tem gójsdu oštati; Golu pa ponéševa ozhí tvôjiga pša. Obljubim, huda vést mu ne bode pripuštila, jih bôlj na tanko poglédati, de bi svijazho sposnàl. Pa, jéli, têshko ti dé, svôjiga pša umoriti. Pomisli lé, Kunez! ali bi ti ne iméla našha ljuba grofinja in našh mladi grof, ali bi ti ne iméla ta nefrézhna máti in njéno nedolshno déte drasheji biti, Bóg mi odpusti móje gréhe, kakor tvoj péf? Kunez, ne bódi vunder takó neusmiljen ne!“

„Šaj nišim,“ je rékel Kunez. „Bóg vé, de mi she nikóli nobèn opravek ni bil takó teshák. Pa Golo bo divjál, zhe —“

„De bi te tvôjiga Gola —“ je rékel Hajnez. „Nedolshnosti shivljènje puštiti, je gotovo kaj dôbriga. In móshu se ne spodóbi, se pri dóbrim délu bati, temuzh tudi kaj upati mora. Zhe fi ravno sdaj kaj soperniga napraviva, kaj pa dé? Danaf ali jutro nama sna vunder le dôbro tekni!“

Terdi mósh je tedaj rékel: „Naj fi bo! Škufiti hózheva.“ — Kój je sdaj Genovefi strašno priségo preisgovarjal, de se ne bode vse svôje dni is té pušhave premaknila, in vsako besédo je mogla sa njim isgovoriti. Tudi Hajnez mu je mogel na njegov mezh prisézhiti, de ne bó nobènimu ne besédize od téga povédal in je tudi ne v pušhavi obiskovál. Kunez jo je sdaj

peljal s svojim tovaršhem, de bi se mu zló nizh ne bilo bati, ſhe vezh milj daljezh zhes goré in dolíne v najſtraſhnêji kraj puſhave, kjér ſhe nikoli ni zhlovéſhka. nôga hodila, in tam je od ſlaboſti omedléla in pòd hvojevo drevo padla. Moſhá ſta jo puſtila leſhati, in gréſta ſvôjo pot. Le éden ſe je ſhe s ſolſnimi ozhmí oserl ter djál: „Bóg ſe je uſmili, in ſkerbí ſa-njo in njeno ubogo déte! Zhe bi ne bil bolj uſmiljen, kakor ljudjé, bi ne bilo práv.“

Ko ſta v grad naſaj priſhla, je Golo kakor v obupu v ſvôji ſôbi ſedel s na roko naſlonjeno glavo. „Tukaj vam ozhí prineſêva!“ je rékel Kunez, ki je pri vrátih obſtal in mu paſje ozhí na ſtégnjeni roki kaſal. — „Nêzhem jih viditi!“ je Golo ſtraſhno ſarjúl, in kvíſhko ſkózhil ter po mezh ſégel. „In zhe mi ſhe eden lé enkrat imé neſrézhnize imenuje, sdérem ſvoj mèzh in ga prebòdèm. Koj ſe mi ſpred ozhí poberita, in nikóli vezh ſe mi ne prikáſhita! — To je vunder zhudno,“ je djál po tém ſam pri ſêbi — „popréj ſe mi je maſhevanje nad Genevefo takó ſladkó sdélo,“ in sdaj mi je takó britko, de bi rad perſt ſvôje roke dal, ko bi ſtorjêno délo neſtorjeno ſtoriti mógel! Oh! kdor po ſvôji ſtraſti ravná, ſe vunder le golufá.“

Ofmo poglavje.

Koſhuta réſhi Genevefo in njéno déte od lakote in ſmerti.

Genevefa je dolgo v omedlévizi pod hvójami leſhala. Zhes dolgo ſe je sbrihtala in vidila, de je ſama s otròkam v gojsdu. Nebó ſe je med

tém s oblaki prevléklo. Luna je bila shé davno safhla. Práv tamno je bilo. Štráfhen vihár je po drévju buzhal. V duplu je sôva vekala, in bliso nje je volk tulil. Grôse in strahú se je tréfla. „O Bog, o Bog!“ je klizala „kakfhina grôsa me sprehaja! Pa sej fi Ti tudi tukaj pri mêni, pred Tebój je nózh svitlà. Ti me vidish! Kjér nobêniga zhlovéka ni, tam fi Ti. Ti jih nikóli ne sapustish, ki v Té saupajo. Tí fi mêne in moje déte — nefkònzho bódi sa tó sahvaljen, — is zhlovéshkih rók réfhil. Tí ne bódesh pripustil, de bi med divjimi sverínami poginila. V Té hozhem saúpati in se nizhefar ne bati!“

Ostála je tudi takó s otrókam v narózhju pod drevélam in roké nad svôjimi koléni skléne, s milimi folsami v nebó pogléda in zhaka, de se dan sasóri. Pa novo terpljénje ji prinêse. Gerdo, megléno jutro je bilo v jeséni. Vfa okóljsbhina je bila pufta, divja in strafhna poglédati, nikjér nizh ko gôle skale, zherne hvóje, ternje in brinje. Jutrajni srák je bil filno mersel in poslédnjizh je jélo she zlò deshvati in mêsti. Genovefa se je od mrasa trefla in njéno ljubo déte se je jélo od mrasa, mokrote in lakote jokati. Povsodi okróg je glédala po kakim vótlim drevésu ali po kaki pèzhi (vóтли skáli) kamor bi se bila stínila, in divjiga sadja fi je sa shivesh ifkala. Pa nikjer ni bilo sufiga prostôra, nikjér na malo she s listjem pokritih germízhkih ni ne jagodiza vífela. Sdaj je s svôjimi mehkimi perfi is terde, smerle sêznlje nekoliko koreniniz iskopála in njéna kri je snég orudezhila! Té koreninize je svezhila in svôjim finu dajála.

Na to gré, desíravno vfa trudna in sdélana, s svôjim otrókam narózhji v snégu in deshju po

strahni puhavi dalje, bres de bi bila vedila kam. Ko je sopet zhes skaló prilésla, sagléda sdólej med stermimi skalami majhno, voško dolínizo s travo. Dóli je splesala. V néki skali, ki je bila s gostimi hvójami obráshena, je saglédala pod zhes-njo vífézhimi vejami majhno luknizo, kakor vratiza. Škósi té se je prífhlo v votlino, ki je bila dôfti prostórna, de bi v síli dve ali tri osébe v nji stanovale. Ne daljezh od njé je vir, zhišt kakor kristál, is skale svíral. Nekakshno buzbje shavje se je skále ovijalo. Njegovo pérje pa je bilo vélo, in pol sognjito sadje je po tléh leshalo in ni ga bilo vshiti. Genovefa je shla s svójim otrókam v votlino. Tukaj je bila pred deshjem in vétram varna. Pa she smiraj se je od mrasa tréšla. Poldán je sdaj bilo. Glad jo je strahno naganjal in tudi déte je jélo sopet lazno jokati in vpiti. V votlini poklékne in déte pred se na tla poloshivshi skosi vratiza votline proti nébu pogléda, roké stégne ter moli: „O Ti dobrotljivi Ozhe nebéshki, pogléj, fim dôli na jokajozho mater in na njéno kopernézhe déte! Šaj Ti v najhujshim vremenu tudi krokarje preshivsh, ki tù nad vífókim skalovjem létajo. Ti tudi zhervizhkov ne posábish, ki tukaj po skalnati sténi lasijo, in jim dafsh tudi po simi mervizo seleniga mahú najti. Ti snafsh tudi mène in môje déte v téj puhávi prehraniti in tudi is kamnja kruha narediti. Nak! Ozhe, Ti naju ne móresh, naju nezhessh tukaj poginiti pustiti! Ti si nama ravno sdaj prebivalishe najti dal. Ti bossh tudi sa jéd skerbel!“

In gléj, ko bi se bilo blifknilo, so se obláki rasedlili in sólnze je prijétno in gorkó safijalo. Néka je v na semlji leshézhimu listju shu-

mélo in sdaj je kofhúta pred votlino, štala. Kér je she nikóli ljudjé niso preganjali, ni bilo zloh nizh plashná. V votlino je prifhlà, kjer je navadno stanovala, bres strahú in proti Genovefi obernjena je obstala. Genovefa se je v sazhétku vstrafhila, s zhasam pa je bila serzhnéji in jo je boshala. Svér se té prijasnosti ni obzhutljiva sdéla. Sdaj se je Genovefa smíflila, sêbe in svôje déte s mlékam té sverí rediti. „O Bóg! kogá primóra fíla ubógo mater,“ je rêkla in je pustila déte kofhuto fífati. Svér, ktéri je bil volk mladízha rastergal, in ktéro je obilno mléko tifhalo, je rada dershala. Genovefa je po tém déte, ki je omolzhalo in spatí hotlo, v néktere svôjih oblazhil savíla in v kôt votlíne poloshila, kjer je práv pripraven próstor bil.

Ko je Genovefa svôje déte opravila, se je she lé na-se smíflila. Sopot je fhla is votline okrog leshézhe buzhe nabirat in slomivshi vsako v dva enaka kofa jih je ofnashila in v víru do zhíftiga sprala. Ko se je vernila, je svér v votlini leshala. Genovefa je néktere oprésne selísha ponudi, ki jih je ob víru nabrala. Svér vftane, ji jih s roké vsame in ji po tém, kakor de bi ji svôjo hvaléshnost pokasati hòtla, rokó líshe, Genovefa poskufi sver mlésti. Svér rada dershí in Genovefa vezh buzhnih kofov s mlékam napolni. Po tém na koléna pade, in pol ruméne buzhe zhíftiga, mlazhniga mléka s obéma rokama proti nébu povsdignivshi je jokáje molíla: „O moj Bóg! vsémi môje folsé v hválo sa ta tvoj dobrótni dar. Réf je, tvoj dar je to mléko; Ti si dal, de se mi je fréd té skále vir shívljénja pokásal, Ti si naklonil, de je morde kaka ptízhíza buzhne peshké v to púfhavo sa-

něšla, de imam pošódo, kamor tvoj dar spravim. Ti si me v to votlino pěljal, y stanovavnizo té dôbre svéri! Sdaj ni fila, ne mēni ne mójimu otrôku škopernéti. Sdaj smém mersle, pušte si-me s terdnim saupanjem v Té mirna in potoláshena prizhakovati!“

Píla je, in solsé hvaléshnosti so ji v mléko kapljale. „O kakó sladka pijazha!“ je rékla. „Tako dôbra se mi she v všim mójim shivljěnju ni noběna jéd sdéla. O Bóg! kakó malo fim pri obilni mísi švôjih štaršhev Tvóje darí zhišlati snála. O, odpusti mi, de se ti bôlj ne sahválím, odpusti, de nifim ubógim vezh dobri-ga štorila! Oh níkóli nifim škušila, kakó teshkó lakot dé! O kóliko ubósih bi bila lahkó s majhnimi tróšhki do šitiga pokrepzhala!“

Ko se je bila s mlékam práv dôbro pokrepzhála in Bogá she enkrat sa-nj sahválila, je šhla is votline si ob škalah in štarih drevéših mehki-ga, šufiga mahú nabrát in vezh pripašov (birtahov) si ga je nabrala, in v votlini šěbi in švôjimu otrôku mehko pošteljo napravila. Po tém je terdne, kosháte hvojeve véje, ki so nad vratmi votlíne višéle, she nisheji pripognila, de bi votlino she bôlj vetrovam sadélala. Pod hvojo je majhno, šuho, lépo, s mēhkim, bélím, ruménim in selénim maham porašheno pálišhizo našhlá. V dva neenaka déla jo je prelomila in s šhibkimi hvojevimi šhibinami je takó manjšhi dél na vézhiga privesala, de je bil krish, ktériga je na naj lépšhi kraj votlíne poštavila. Ko je vše dokonzhala, se je trudna v votlini ušédla. Hvojeve véje, ktére so vrátiza kako zhernoselěno sagri-njalo sakrivále, so prijětno tamôto po votlini déla-le in od koshutniga hlapěnja je bila tudi šhé

votlína ljubo sognéta. Ko je Genovefa takó sedéla, se ji je, ko bi bil trenil, lahkó in dôbro pri serzu storilo. Šerzhno je Bogá sahvalila, de jó je is tamne jézhe réshil in de ji je pred Golam varno prebivališhe pripravil. Réf de spomnila se je, de bode tudi tù veliko terpljênja iméla: pa na krish je poglédala ter molíla:

„O mój bôshji odreshenik, ki si is ljubésni do mène na krishu umerl, to Tvôje snamnje mi imá védno pred ozhmí státi. Védno me imá tvôjiga uka opominjati. S tebój zhem sdaj pufhavno shivljenje v téj pufhavi shivéti sazheti. Môje terpljênje je tudi moj krish. Po tvôjim isglédu ga zhem poterpeshljivo sadéti in védno moliti: „Ozhe! Tvôja vólja naj se iside in ne môja! Sej bo tudi kdaj minulo, in zhal bo pretékel, de bom s tebój rézhi môgla: „Dokonzhano je!“

Po taki molitvi so se ji, zhes dolgo v pervizh v fladkim spanju ozhí saperle. Njéno déte je pri njénim serzu leshalo in svésta koshuta, ktéra je odsléj vezh ni sapustila, je pri njénih nôgah leshála.

Devéto poglavje.

Genovefe samôtno shivljênje v pufhavi.

Genovefa je odsléj v pufhavi kakor prava pufhavniza shivéla. Síma je minula, léto je prišhlo, ki se je sopet simi vmaknilo, in takó je shlò dalje, bres de bi se bilo kaj posébniga sgodilo.

Kadar je po léti kakiga vrozhiga dné popoldán takó med némimi (mutastimi) skalami in drevéfi sedéla in nizh ni flishala, kakor krókajje krokarjev ali klujanje kakiga berlesa; kadar

je v grosovitnih jelénskih nozhéh mersla luna vífôko pod obnêbjem plavala in v samôtno skavlovito dolíno fijála; kadar je po sími is votlíne zhes neismérno odêjo snegá gledala, kjér se je le kaka fléd dívjih sverín snala: je prav serzhno hrepenéla sopet oblízhje svôjih staršev, svôjiga moshá ali le kakiga zhlovéka viditi. „O kako frézhni so vunder ljudjé — je dôstíkrat sdíhovala — ki v drushbi shívijo in svôje nadlóge in ve-fêlje vsajemno prenashajô! In kako neumní so, de té sladke frézhe dôstíkrat zlo nizh ne zhlíflajo in fi mnogokrat svôje shívljênje ogrenljujejo.“ Po tém se je pa vsaki zhaf sbrihtala, ter djála: „O Bóg, frézha, de moram s tabo hodíti, je vunder le nefkônzho slajfhi, od hôje s ljudmí! ako smo ravno daljezh od ljudí, fi vunder Ti bliso naf — v prasni puhavi in v tihí polnozhi! Kako velika je ta frézha, de moremo s tabo govoriti, Ti serzhni dúshni prijatel!“ Tako se je navádila smiraj s Bogam hodíti in v serzu s njim govoriti, de so ji v tazih prijasnih, priljudnih pogovorih ure kakor migljeji pretêkle.

Ako ji je kopanje korenín in pobiranje dívjiga sadja ravno velíko déla usrokovalo, je mogla vunder marfíktero uro bres vřiga opravka prese-déti. Vezhkrat je rêkla: „Oh, de bi lé igle in kaj prêje iméla, kako prijétno bi mi pazh marfíktera ura pretékla, kako zhédno bi hôtla sêbe in svôje déte ôblazhíti! Ljudjé vezhkrat zhes délo mermrajo, pa bres déla je shívljêlje shaloftno in dolgoz hafno in naj téshji délo je sladko mémo postopanja.“

Vezhkrat je po kakih lépih bukvah hrepené-la. „Marfíktero uro — je rekla — bi lépo in polno poduzhênja iméla! Pa, Tvôje déla, o Bog,

okróg mène so tudi bukve, ktére si sam pifal.“ Sazhéla je sdaj bôshje déla bolj pasljívo premifh-ljevati, kakor jih je doflej v svojim shivljênju premifhljevala in naj majnsihi zvetlíza, kébrizhek ali polshek so jo, kér je fléd bôshje modrosti in dobrótnosti v njih vidila, neisrezhêno rasveseljevali.

Slo veselilo in tolashilo jo je, de je Jesuf toliko svôjih naj lépsih prilik is tazih rezhí jemál, ktére so jo tudi v puhavi obdajale. Kadar je solnze v pomladi sopet tako ljubo in prijasno v votlíno sijalo, je s veliko radoftjo djála: „Ti ljubi Bog! Tvôje solnze mi je lépa podóba Tvôje prijasnosti in ozhétne ljubésni. Sakaj Jesuf, Tvoj fin, sam pravi: „Ozhe nebéshki puftí svoje solnze sijati dobrim in hudôbnim.“ Môja ljubésen do ljudi imá tedaj biti Tvôjimu solnzu enaka. Tudi svôjim neprijatlam bi rada dôbro storila, de bi lé mogla.“ Kadar je sa ohranjênje svôjiga shivljênja fkerbéla, in kadar ji je shalofst ferze rasjédala, in zhe je po tém kakiga lépiga jutra prijétno pétje ptízhev flifhala, je rêkla: „Tako ste veséle in bresfkerbne, male radoftne stvárize, in tako radoftno pojête! Ali bi se ne iméla tudi jes radovati in péti kakor ví? Sej Jésuf sam tako hozhe: „Pogléjte le ptízhev pód nébam. Ne sejejo, ne shanjejo in ne spravljajo v fkednè, in valh ózhe nebéshki jih vunder le preshiví. Ali níste vi vezh, kakor oni?“ Ja moj Bóg! Ti me bolj ljubifh, kakor vse té ptízhe. Tudi bi iméla bolj veséla biti, kakor oni vfi in ne fkerbéti, ako se ravno sdaj sa me nobèno serno ne seje, nobèna bílka ne shanje in nobèn snòp vezh v fkedèn ne spravlja.“ Zhe je zvetlíze, ktére so ji malo dolinizo s mnogimi barvami lépsihale, pregledovala, je rêkla: „Tudi vé flé mi prijasni poroki, in

ljubesnjive osnanovavke. bôshje ljubésni do mêne. Tudi take zvetlize je Jesuf pokasał, rekôzh: „Premišljevajte zvetlize poljá! Ne delajo in ne predejo, pa vunder vam rêzhem: tudi Šalomon v vřim svôjim velizhařtvu ni bil tako lépo oblêzhen, kakor êna ismed njih. Zhe tedaj Bog travo na póljju tako lépo oblazhi, ali ne bo val fhe bólj, vi malovérniki?“ Nizh vezh nêzhem malovérna in nizh vezh nefêrzhna biti, in ako rayno sdaj ne morem ne présti in ne fhiváti, vunder nêzhem sa svôjo oblêko v prihodnje prevêzh fkerbêti.“ Po léti, kadar je v njéni dolinízi solnze pripékvalo in ôna shejna k svôjimu viru priřhla, merslé vodé sajéla in píla, je mnogokrat rêkla: „Kar je ta vir môjim fuhim uřnizam, to je Tvoj uk, Tvoj duh, o Gospod! môji duřhi.“ Šaj fi sam rêkel: „Kdor je shêjin, pridí k mêni in pij. Vôda, ki mu jo jes podám, mu bo vír, ki v vézhno shivljênje têzhe.“ „Šamo, tá nótranji vír shivljênja me s tolashbo pokrepzhuje, in me s veřêljem napaja, sdaj ko fim ob vřo toláshbo od svetá in ko mi je vře veřêlje prihodnjiga shivljênja vséto.“ — Dôřtkrat, kadar je strařhno pezhovje, ki je njéno dolíno obdajalo in shé véke v viharju in hudi uri nepremakljívo řtalo, řpremířhljevala, se je Jesufovih beřéd řpómnila: „Kdór môjo beřédo pořluřha, in po nji šiví, téga modriřmu moshu prilízhim, ki je svôjo hiřho na řkalo řidal.“ — Po tvôji beřédi hořhem, — je rêkla po tém, — svôje svelizhanje řidáti in terdno ko na řkali bo řtalo. „Šhe ternje in ofát ji je bilo polno poduzhênja.“ Ko bi se s val, vé ternjeve řelířha, grojsdje in drugo shlařtno řadjê tergati dalo, — je rêkla — bi mi bilo řeř prav ljubó, in bi se mi tú v puřhavi prav prilêglo. Pa pri

tém obstane, kar je Jēsuf rékel; „S ternja se ne dá grojsdje in s ofata ne fige nabirati. Vřako dôbro drevó obrodí dôbro, sanikerno pa sanikerno řadje.“ Dôbro drevó zhem tedaj biti in dôbro délati, kolikor mi je mogózhe. Nikoli nêzhem biti ternju in ofatu enáka, ki le bôde in nizh ali pa sanikerno řadje rodí. Tako řo ji bile řolnze, ptíze, zvétlíze, vir, řkale, ternje in ofat zhiřte řnamnja, ki řo jo Jesuřovih beřéd opomínjale in ji dovólj miřliti dajale.

Ljubřhi od pomladanskiga řolnza, bôlj veřél, kot pomlád s njénimi zvetlízami in ptízami, bolj polu poduzhênja od vřiga, kar je v puřhavi viditi môgla, ji je bil pogled njéniga otrôka. Vřak jařen dan ga je is votlíne pod lépo jařno nebó nêřla. Kadar se je med tém, ko se je kořhuta nekóliko od njé pařla, s otrôkam na rôkah pred votlíno řprehajala in s njim, ako ravno řhe ni nizh od téga umél, prav příjařno menila; kadar je otrók řvôje rozhiře sa njo řtégal in se ji řmeřljaj, ře ji je řdélo, kakor de bi ji to řmeřljanje vřo puřhavo olépfřhavaló in kakor de bi vře okróg pořlazhého bilo. Dôřtikrat je na měřtu, kjér je řtala, poklekníla, déte na řerze přitiřníla, s miřim, řladkim řmeřljanjem materalke ljubéřni na-nj glédala ter djala: „O Bóg, kako Te zhem řahvaliti, de ři mi řhe to déte puřtil! koliko veřélje, koliko radořt, kakřřnó vřakdanje opravílo mi déla v tém dívjim řapuřhênim kraju! O pogléj tudi Ti, ôzhe nebéřřki, blagořřlovêzh to déte in daj, de bo tudi dalje rařřlo in bôlje přihajalo! — Kako jařno in veřélo gléda“ — je dalje řêkla — „kako zhiřto je tó zhêlo in ljubéřnjivé liza bres vřřih řtrařti, kako neřkerbno mi tukaj na řerzu pozhíva! O pažh řeřřnizhno je govóřil odreřřenik“: „Ako niřte kakor otrózi ne bódete přiřřhi

v nebéshko kraljéstvo. O, de bi tako vsi ljudje prostovoljni in s dôbrim prevdarkam bres napuha, savisti, zherčenja in inih (drusih) hudih strasti bili, kakor je to déte she v svôji nedolshnosti in v serzhni nevédnosti; gotovo bi nebéshko kraljéstvo v svôjih serzih iméli; tako veseló bi na svétu shivéli, kakor déte na maternih perših; tako sadovoljno in frézhno bi, tako rekózh, na ozhétovim serzu bôshjim pozhiváli.“

Mnogokrat se ji je shíya shêlja vnéla, she kdaj kako zérkev obiskati. „Kakshna frézhha je to, je rêkla, zhe jésera ljudí pred Bógam klezhijo, bôshjo besédo poslufhajo, ali zhe se hvalna pésem vérne mnóshize pobóshno proti nébu vsdiguje! O, ko bi le sopet kako svonjênje flishala, mislim, de bi se mi serzé oddahnilo. Pa vunder — je rêkla dalje, — sej je zéla natura, nébó nad menój in sêmlja okróg mène tudi Tvoj têmpelj, o Bóg, in serzé, ki v samòtni pufhavi bíje, je tudi Tvoj altár. Ta skalóvita dolína naj bóde tedaj tudi têmpelj Têbi posvezhèn in môje serzé naj Ti bode altár!“ — Tudi ni bilo ne drevéfa ne skale, kjér bi ne bila molila ali klezhála, in zhe ji sima ni pripustila is votlíne iti, je marfiktéro uro pred malim krishem v svôji votlíni na têrdim kamnu klezhála, ki je is skale molel in ji pruzhíza bil.

Défeto poglayje.

Genovefe materska radošt v pufhavi.

Kakor v zhasi med sélishti in ternjem v pufhavi krafna, rudézha zvetlíza srašte, tako je sdaj Genovesi v frédi njéne tihe samóte naj léplhi,

priljudno vesêlje zvésti jélo. Boleflav, njéni ljubi otròk, je med tém práv odraffel in je bil sdaj prav ljubesnjiv fantìzh, ki je shé hoditi jél. V pikafto koshizo mlade ferne, od ktére je v gojsdu lesjaka odpodíla, ga je oblékla. Zhe ravno fantìzh ni drusiga, ko selísha in koreníne, mléko in voda vshíval, je vunder tako popoln in zvetèzh bil, kakor shivljénje. Sdaj se je pamet v ljubim fantìzhu sbudila; jél je se samiga sêbe svédovati, rezhí krog sêbe raslozhevati, beséde umevati in isgovarjati.)

Genovefa, ki shé tako dolgo ni beséde is zhlovéfhkih ust flíshala, je serzhno vesêlje obzhu-tila, ko je perve rasumljive gláfove od fantìzha flíshala; she vézhi vesêlje je pa zhutíla, ko je sladko imé „mati“ pervi krat lépo in umljivo isgovóril. To je bilo v sazhetku síme. Pogovarjala se je sdaj v svòji tamni votlíni po vezh ur is njim; ga je vse, kar se je v votlíni in mali dolinízi vidilo, od solnza do kremenzhka, od hvojeviga drevéfa do mahú imenovati uzhíla, in kmalo se je môgla s njém po malim pogovarjati. Pèrvi sharki se unemajozhe pameti, perve ífkrize pròste ljubésni, ktéro je pri njém íspasila, so jo neisrezhêno veselile, in vsak dan ji je obilníshi in mnosheji materfske radofti prinéfel. V frédi síme ji je tako rekózh lépa pomlád zvesti sazhéla.

Protí kónzu síme je fantìzhek sbòlel in dolgo ni mogel votlíne sapuštíti. Pa kmalo po pervih dnévih pomládi je shé osdravel in se je sopet lépo kakor rosha raszvéfal. Nékiga lépiga pomládanskiga jutra ga je Genovefa vséla sa roko in peljala ga je v pervízh sopet is tamne votlíne v pròsto in zvetézh dolinízo. Lepôta vse pomládi, ktéro je sdaj fantìzhek v dnévih bolíshi pameti ob

ènim previdil, ga je prav poprijéla. Vse oftermèn je postal, vse s velikimi ozhmí pogledajózh in rekel je: „Mati, kaj je tó? faj je vse drugazh, kakor je bilo poprej; vse je lépfhi! Ta dolina je bila vfa s snégam pobéljena, sdaj je pa tako lépo selèna, de so hvoje mémo nje le zherne. In germovje in drevéfa, ki so poprej suhe in bres listja stale, in le tù ali tam kak rumen list iméle, so sdaj polne, polne tanziga, svítlo selèniga listja. In kako sdaj solnze ljubo in tòplo fije, in kako je nebo lepo vífhnjeno. In le pogléjte tù na tlà, kakfhne lépe, majhne ljube rezhí so tù, o pogléjte, nò, kakó lepo rumène, vífhnjeve in béle!“

„To so zvétké, ljubo déte,“ je rékla Genovefa. „Gléj tukaj jih nekoliko tèbi nabiram. Té tukaj so marjétižé in svónzhiki! Gléj, kako so snótraj lepo rumène in kako lepo so kónzhki bélih kriliz krog in krog rudézhi! Té ruméne tukaj dóbro poduhaj! Ta vífhnjeva tù je vijoliza. Ta she priyétníshí dušhi. Na, tù jih imásh; vse so tvóje! — in she si jih natergaj, kolikor jih móresh.“ Toliko si jih naterga, de jih s svôjima majhnima rokama ni môgel objéti.

Genovefa ga je po tém na kraj dolíne k selènimu germu peljala. „Sdaj poslušhaj“ je rékla, „Ali kaj flíshísh?“ — Fantízhék je sdaj pervízh v svôjim shívljènju stoglasno pétje ptízhév flíshal, ki so tukaj nepreganjani od neufmiljenih rok v neisfhtétih mnóshizah gnjesdíli. „Oj — je rékel — kaj pa tako priyétno póje? Na vsakim drevészu in germízhu stotéri sladki glasovi pojéjo. Vidíti zhem vunder, kaj je tó! Pojdite!“

Genovefa se je na s maham porafheno skalo vfdla v sénzo dvéh mladih bukovih drevés, vsa-

me fantizhka v narózhje in je, kar je tudi po simi in v sazhétku pomladi vezhkrat storila, nekoliko nabranih sern od divjiga drévja na tlà natréfla, de bi ptize vabila. Mnogo ptíz je prishlo — prijásni fhinkovez, selénkasti zisek, ptizhki s lepo rudézho glavo in perfmi, pifani fhtigliz, in urno so serna pobirali. „Gléj,“ je rékla, „ti ptizhki tako lépo pojêjo.“

Fantizhek je od vesélja poskakoval. „Oj ljube, ljube, lépe stvarize!“ — je rékel. „Vé tako lépo pojête? Vé shé lépfhi snate kakor krokarji, ki zélo símo v zhafih tako shaloftno stradajo, in tudi bòlj lépe ste kakor oni. Pa povéjte mi lé, mati!“ je sopet sazhél, „kako pa je to, de je sdaj vse tako lépo? Od kod pa pridejo vse té lépe rezhi? Šej vi niste môgli té dolinize tako olépfhati, ta zhaf, ko fim bil jes bolán. Šej ste bili védno pri mênì v votlíni in tako umétni gotovo tudi niste.“

„Ljubo déte“, je odgovorila Genovefa, „povédala fim ti shé, de imám tako dôbriga ozhéta v nebéfih, ljubiga Bogá, ki je solnze, luno, in svésde narédil. Gléj, òn je tudi vse to narédil, de bi prav velíko vesélja iméli.“ — „O ljubi, dôbrótljivi Bóg!“ je rékel fantizhek; „ta je pazh prav dóber in uméten!“ in Genovefa se je smehljala savoljo té nedolshne proftosti. „Pazh je réf, je djála fama pri sèbi in ga objéla in kufhnila,“ de bi te marfiktér otròk, ki je starifhi ko ti, neumniga imenoval in se ti smejal. Pa lé sa to, kér posábi, de je sam nékadaj tako govoril, in ki je, kakor vfi ljudjé, s zhasam k fposnanju prishel.

Drugi dan jo je fantizhek sjutraj, sarano sbudil in rékel je: „O mati! vftaníte nò in pojđite s máno! Viditi hozheva, kaj je ljubi Bóg

sopet lépiga narédil.“ Genovefa se mu je prijasno nafmejala in na selèno tratizo med škalo vje ga pélje, kamor je solnze prav tóplo fijalo, kjér je vse poprej dosorilo in kjér je shé undan zvétje od jagod vídila. Pa réf so bile nektére jagode shé sréle in bolj rudézhe, kakor fhkerlát. „Ali so to tudi zvetlíze?“ je vprafhal fant. „Nak’, je rékla Genovefa, „to so rudézhe jagode.“ Pozhepnila je in nekolíko najlépshih naterga in pravi: „Le sini sdaj in pokuí êno!“ Fantizhek jih je jédel in roko na perfi pertínil, ter rékel: „O té so dôbre! Ali fi jih smém vezh nabрати?“ — „O lé!“ je rékla Genovefa „pa le tazih, ki so lépo rudézhe.“ — Urno je roko stégnil ter nabiral in jédel. „O kako je pazh dobrotljív ljubi Bóg“ je rékel, de nam tako dôbre rezhí daje! — „Nò“ je rékla Genovefa, „sahvali se mu vunder tudi!“ Fantizhek je s svitlími ozhmí v lépo vífhnjevo nebó poglédal, svôjo rozhizo kufhníl in kufhljej proti nébu pihnil in savpil, kolikor je môgel: „Ljubi Bóg! sahválím te sa jagode!“ Po tém je rékel. Švôji materi: „Ali je to tudi ljubi Bóg flíhal?“ Genovefa ga je k sèbi pritínila ter smehljaje rékla: „Kaj pa dè! Pazh bi bil tudi tako míflil, bres de bi bil beséde isgovóril, in on bi bil tudi védel. Bog vidi in flíhí vse.“ Boleflav je sdaj hôtel vsaki dan novih rezhí viditi, kí jih je ljubi Bog narédil. Pa Genovefa je djala: „Šam morafh sdaj pasíti in glédati, ter mèni povédati, kaj bodesh nafhel. Gléj, koj tù v léenzi té vífóke skale, tù na polnozhhni strani dolinize, kjér je snég she lé undán skôpnel, stojí zherno bodézhe ternjízhe. To so ternjule. Gléj, mnógo majhnih, selènih in bélih kugljiz na ternju vífí. Té se imenujejo popki zvétja. Pridi sim! Tam na polétni strani dolinize so dru-

gi germizhi s manjim ternjem. Te se imenujejo divje róshe. Tudi na téh so podolgasti popki. In gléj! Gõri v dolinzi stojí dvoje velízih drevéf lefnik in drobniza. Lé dôbro jih pogléj! Nizh she na njih ne vidish, kakor de so vse shibíne polne velikih popkov. Sdaj pa le vřak dan pasi; kaj se bo s njimi sgodílo in povéj mi pôtlej sopet.“

Po nôzhi je pohléven, tópel désh fhel in listje in zvékje je poganjalo. Vef radošten je Boleflav priskakljâl in klizal: „Mati! seléne kugljize na ternjulah so sdaj sgõl majhne, ko snég béle zvétké! In uni ternjevi germ je poln svitloselênih listkov! In tudi drevéfa so polne bélih in rudézhih zvétliz. O, to je vefélje! O kako dober je pazh Bóg! O pojdite le fim in pogléjte!“ Genevefa je fhlà tje. „Ali vidite?“ ji rêzhe. „In gléjte! Ta ternjevi germ bo tudi she gotovo lépe, rudezhe zvetlize dobíl. Te pa she nífo narejêne. Gléjte! Rudézhe so shé, pa lé nekoliko is glaviz glédajo. Ali jih morde Bóg ni môgel po nozhi dokonzhati?“ — „O déte!“ — odgovorí Genevefa: „fo storiti, se Bogú ni tréba nizh truditi! Vse v ênim migljeju sna storiti. Sakaj vřigamogózhen je.“ — „Pa povéjte mi vunder“ je fantizh dalje rékel — kako pa móre Bóg v tamni nôzhi vse to storíti?“ Genevefa mu je povédala, de Bóg po nôzhi takó dôbro vidi, kakor po dnévu — in Boleflav se je môzhno nad vřim zhudil.“

Nékiga jutra je Boleflav vef radošten priskakljâl in rékel: „Mati! sopet fim pa nékaj lépiga nafhel. O pridite lé in pogléjte, kaj je!“ Sa roko jo prime, k ternjulevimu germu pélje ter rêzhe: „Tù nótri pogléjte v tamno ternje! Ali kaj vidite? — „To je ptizhje gnjésdo, ljubo dé-

te,“ je r kla Genovefa, „sternadovo gnjesdo je. Kakor im va midva votlino, tako imajo ptizhi gnjesda. Le gl j, ptizhiza v njem sedi. Kako prijasno naju gl da! Sdaj stran leti. Le d bro gnjesdizhe ogl j, pa ne obodi se ob ternje! Gl j, svunaj je s suhe, m hke flame splet no, snotraj je s m hkimi, fivkastimi lafzhkami oblosh no. Le d bro va-nj pogl j!“ je r kla in fantizhka prisdignila. „O, to je lepo!“ je r kel. „Kog  je pa to pet ro lepih stvarzhiz, ki v gnjesdu lesh ?“ — „To so jajzhika“ r zhe Genovefa, „gl j, kako so lepo sel nkaste in lepo rud zhe progaste!“ — „Kaj pot m ptizhek s jajzhki naredi? vpra ha fantizhek.“ T  b delh sh  vidil! je Genovefa odgovorila. „Le vsak dan pridno jih ogleduj, pa nimafh se ne  niga jajzhka dotakniti.“

Sa nekoliko dni je Boleflav sopen s materjo gnjesdizhe obiskal. Nam sti jajzhik so sdaj sh  mladi ptizhki v nj m bili. „O pogl j n “ r zhe Genovefa, „kako so lep  majhni in lepi! — Gl j, fl pi so she in nizh p rjizha she nimajo. Let ti she ne sn jo in tudi ne she is gnjesdizha fkozhit.“ — „Oh, ljube m le, ub ge n ge b bize!“ je r kel fantek. „Ali pa ne bodo lakote poginili in smersnili?“ „Nak', ljubo d te“ r zhe Genovefa. „ ej je B g sh  pred sa-nje fkerbel. Gnjesdizhe je snotraj m hko in gofsto s m hkimi lafmi vloh no, de na m hkim in na g rkim leshijo. Lepo okroglo je, de se nikamor ne sad nejo in de jih ne boli. To zh dno gnjesdizhe je stara ptiza fama naredila. Jeli, to je um tno? Midva, ljubo d te, bi ne m gla taziga narediti. To um tno t je B g stare uzhil, s milofstne fkerbi sa mlade, majhne ptizhke. Glej, ti sel ni, okrogli listizhi ternjeviga germizha, ki jim sdaj, ko soln-

ze vrózhe pripéka, hladno léenzo délajo, jih tudi pred mokroto varjejo, kadar deshujé. In ponó-zhi in sjutraj in svezhér, kadar bolj hladno prihaja, pride štara ptíza in se s rasprostrénimi perotami na-nje vléshe, de so gorko pokríti, in de jih ne sébe. Glej, tudi ternje ni saštojn tukaj. Hudi krokerji bi mladízheke posherli. Ternje jim pa do gnjésda brani in jih sbóde, zhe mladízham kaj shaliga storiti hozhejo. Štara ptíza pa lahko, kér je prav majhna, med ternjem skosi slése, bres de bi se poshkodovala. Glej vse rezhí, tudi bodézhe ternje nam prijásnoft in míloftno ozhét-no fkerbljivoft Bogá osnanuje.“

Ko je Genovefa to rêkla, je štara ptíza pri-letéla, in se je na kraj gnjésda ufédla. Vfi ptizhki so glasno zvilezh glavize kvífhko vsdignili, kljun-zhke shiroko odperali, in pítala jih je. Boleflav je bil ves radoften. „O to je lepo!“ je rékel. „To je prav lepo!“ in od vesélja je poskakoval. — „Gléj,“ rézhe Genovefa, „mladízhi fi she ne morejo samí jedí ífkati, in štara jim je donáfha. Serna bi jim bile preterde, torej jim jih štara presvézhi, v krofú omezhi in jih jim po tém da. Ali ni Bóg té-ga narédil? Glej, tako míloftno Bóg sa vse svóje fšvarí fkerbí in tudi sa nar majnhí ptíze. Tako míloftno tudi sa naf fkerbí. Ja, ljubo déte!“ je rêkla dalje, ga s folsami pogledajozh, „On je dofléj sa té fkerbel in she dalje bo fkerbel!“ — „Réf, réf“ je rékel fantek, „On je sa-mé fker-bel, dobri míli Bóg! Šej je ón val mêní dal, ljuba mati! Šej me imate veliko rajshí, kakor štara ptizhiza mladízhe! Bres val bi bil mogel shé davno umréti!“ Tako je rékel in objél jo je. —

Boleflav je imel sdaj vsaki dan kaj noviga materi pripovédati, pokasati in prinéfti. Kér se

je le s njem pezhála, ki ni imel tovaršhev, de bi ga bili spridili, in otrozhjih igrázh, ki bi ga bile snemarile, se je njegov um kmalo pokásal. Svôjo mater je zhes vse ljubil in vfaka lepôta bôshjih dél se je globoko v njegovo ferzé vtisnila. Vfako jutro je prinéfel svôji materi naj lépsih zvetliz in polno lépih jerbafzhikov, ki mu jih je is bizhja spletla, ji je najbóljshih rudézhih jagod in borovnic, in posnêji robidnic in malinez nabiral. Pusto votlino je s pafastimi polshevimi lupinami in svitlimi musheljni, s lépim maham in s svitlimi kannizhi olépsfal, kar se je prav podálo. Vfaki dan ji je pripovédoval, kako so majhne seléne kugljize, ki so na ternjuljevim germu, in seléne, kakor jajzhki podolgasto okrôglje kugljize od divjih rósh dan na dan vezhi prihajale in kako so tudi ptizhki rastli in majhno pérjizhe dobivali — toliko zhafa, de je ternjuljev germ poln svitlozhernih ternjulj in dívja rósha polna ko shkarlát rudézhih jagod iméla in de so ptizhki odleteli.

Ko je pervikrat lépo svitlo danizo saglédal; ko je nékdaj med zhernimi, tamnimi hvójami lépo vezhéno sarjo sagledal, ko je pervikrat mavrizó vidil je smiraj ves radošten po svôjo mater pritékel in vse je mogla s njim gledati in se zhuditi, in Boga sh-njim sahváliti, ki je toliko lépih rezhí vstvaril. Tako je svôjo mater mnogo rasveseljeval. Genovefa je dostikrat kadar je prijasnost fantka vidila, s sôlsami v ozhéh proti nébu poglédala, rekózh: „O Bog! Tako more tudi nedolshno ferzé v pufhavi raj dobiti, in dufha, ki Têbe ljubi in Têbe imá, tudi v nadlógah in terpljenju nebó dobí!“

Škerbljiva mati pa tudi ni posabíla, ga pred

šrupenimi selišhi svariti, ki so okrog po pušhavi v strašni lepôti raftle. „Nímalh mi od njih jésti,“ je rêkla, „pa tudi kaj drusiga ne jēj, bres de bi mēni poprej ne pokasal. Zhe ne, bi hudo, hudo sbôlel.“ Pa dôbra pametna mati ga je she škerbnejšhi pred nepokoršhino, samovoljnostjo, sladkanjem in drusimi otrózhjimi napákami svarila. „Té so“ je djala, „she šilno bolj pogubljive, kakor šrupenína. Oh, gréh je mnogokrat tém sapeljívim, rudézhim jagodam podobén, ki se ozhém tako lépe in vábne sdijo, ktere pa, zhe jih kdo vshíje, vmoríjo. Já, hudôbno je vezhkrat bolj vidljívo in se bolj lepo ozhém prilisuje, kakor dôbra — kakor tukaj šrupéna mušhniza prósto, rjavo, dôbro, ne krívno in vshívljivo gobo sraven sêbe v lepôti barve preséshe.

Enajsto poglavje.

Genovefa dobí gôrko ovzhjo obléko.

S mnógim, nedolshnim veseljem šta poslednja pomlád in léto Genovefi in njénimu finu prišhle. Sdaj je bila jesén. Šolnze je shé flabeje sijalo, in dan na dan posneje is-hajalo in poprej sahajalo. Zhišto višhnjevo nebo je bilo skoraj védno s tamnimi obláki prevlézheno. Sêmlija ni nízv vezh kaj noviga obrodila. Ljubo pétje ptízhev je vtíhnilo, in ptízhi so vezhi dél is tistiga kraja prozh sleteli. Vše zvetlize so vsahnile in sginile, in listje je ruméno in blédo na drévji in germovji víšelo — in zhe se ni samo obletélo, so ga mersli buzhézhhi vetrovi do zhištiga otréšfi. S ferzam polnim škerbí sa símo je Genovefa pred vratmi votlíne sedéla in je s šolsnimi ozhmí v

pufhavo glédala. Sdaj je Boleflav rékel: „Mati! ali naju Bog sdaj vezh ne ljubi, ki nama vse jémlje, ali se bóde mar svét pogrésnil?“ — „Nak', ljubo déte!“ je rékla Genevefa. „Zhe sva pobóshna in dôbra, naju imá Bóg védno rad. Pa tù na sêmlji se vse spremení in míne. Ljubésen boshja do naf — je pa vézhna in nespremenljiva. — Le sima se blisha. Sa simó pa smiraj spet lépa pomlad pride. Tako je vřako léto. Veséli se pa sdaj shé, ko se síma priblihuje, ljube pomladi! Oh,“ je she priftavila, „têbi ljubo déte, ki fi, kar fi jél pametovati, pervo simo doshivel, ni samériti, de komaj verjéti moresh, de bóde po simi sopet pomlad. Pa jes, tvôja mati, fim bolj neumna imenovati, kakor ti. Po tako dolgi skufhnji shé vém, de po terpljenju védno vesélje pride, pa vunder me védno spet têshko ftane, to verjéti. Pa le mirniga serza zhem biti in v terpljénju se prihódnjiga vesélja spomniti in veséla in bres skerbi biti kakor ti!“

Genevefa je iméla sdaj vfaki dan lesník drobníz, hrufhiz, shiru, leschnikov, ternjulj in kar je drusiga savshivljiviga sadja dobíla, sa simó nabirati. Tudi mnogo korenin fi je nakopala — in Boleflav ji je pridno pomágal. S fénam sa kofhuto se je bila shé poprej preskerbéla. Vézhni skerbi, kakor kaj bo jédla, ji je obléka délala. Tísta edína obléka, ki jo je shé toliko lét nofila, je bila shé obnóshena in stergana. Pred votlino je jokaje sedéla in skufhala s gibkimi flamnatimi stébli in ternjem kófze obléke, ki so stran mahali, skerpati. Pa nizh ni pomagalo. „Oh“ je tiho sdihovala, „koliko bi hótla sdaj sa iglo in nitko fukanza datí! Koliko bôshjih dobrót pazh ljudjé sdaj vshivajo, ki priljudno v drufhtvu

shivíjo in marfiktérimu fhe na mar ne pride, Bogá sa to sahvaliti.'

Boleflav, ki je njeno ferzhno shalofl vidil, ji je rékel: „Mati, ali fhe véfte, kar fte mi rêkli, ko fim val nékdaj vprafhal, sakaj se naji kofhuta goli? Rêkli fte mi: De ji Bóg vfako polétje rudézhkafto, bolj tanko in lahko obléko dá in pôtlej sopet novo, fivkafto in bolj tóplo obléko, na simo. Sató ne shalujtè! Bog vam bode tudi gotovo ktéro dal. Ali morde mifflite, de val níma rajfhi, kakor kofhuto?“ Genovefa je s fméham fanta objéla in rêkla: Prav imáfih, ljubo déte, mirniga ferzá zhem biti, Bog bóde sa naju fkerbel! Kdor shivali in zvétke oblazhi, bode tudi mène oblékel!“

Sa nekoliko dni je fantizhku sapovédala, fe ne od votlíne podati; vsame terdno gorjazho v roko, obéfi buzho s mlékam zhes ramo in daljezh okróg po puhavi gré, fhe vezh drevél ifkat, ktérik fadje bi se dalo vshiti. Na klanzu vifoke gore, na ktéro je hôtla iti, fe je ufédla, fe pozhit in fe s mlékam pokrepzhat. Štrafhán volk pride po góri s ovzó v shrélu. Tiho fe vftavi in Genovefo s hudimi, fvitlimi ozhmí gléda. Genovefe fe je vftafhila, de fe je tréfla. Pa urno fe je pomifflila; sagrafi gorjazho, ki je bila ravno sraven njé na tlèh, fkózhi proti volku in po glavi ga mahne, de bi mu ubogo shíval, is shérta refhíla. Volk fpufti ovzó, fe nekoliko vef omóten fem ter tje mézhe in s ftrafhnim tuljenjem sbeshí. Genevefa je sraven ovze poklekníla, ji nekoliko mléka v gobez vlíla, in fkufhala jo fhe ovshiviti. Pa nizh vezh ní pomagalo.

Pogled ubóge shívali je v Genovefnim ferzu mnóge britkofli vshgál. „Oh, ti ljuba shíval!“ je

rêkla. „Ti si tedaj is tiftih prijasnih krajev, kjér sim jes domá? Oh, shê dolgo nifim nizh od ôndi vidila in slifhala! Oh, ko' bi ti she shivéla! Kako bi ti hôtla strézhi in sa te skerbéti. Kako bi se mój Boleflavzhek nad tebój veselil. Morde si she od drobnize mojiga moshá in od môjih dróbníz! O Bóg!“ je sdaj glafno djala, si shé od njih! Tukaj imáfh nafhe snaminje! Oh, ko bi lé she shivéla in zhlovéfhki jesik rasuméla, de bi te vprafhala: Ali se je vernil s vójske mój mósh? Ali se she svôje Genovefe spomni? Ali je she hud na-me? Ali je sposnal môjo nedolshnôst? Oh, on v obilnôsti shiví, jes pa tukaj v pomajnkánju in revshini koperním!“

Ko bi bil trênil, je omolzhalá. Ta misel jo je obfhlà: „Prav bliso svôjiga doma moram biti. Drugazhe bi ta shivál ne môgla tù sim priti. Kaj bi bilo, ko bi se s svôjim otrókam tjékaj vernila? Vrózha shêlja po domazhii jo je jéla mikati in obilne folsé so se ji po lizih vlíle. Dolgo je premifhljevala. Poflédnjizh je rêkla: „Nak', raji zhem vunder tù oftati. Huda obljuba me véshe. Réf bi snála rêzhi, de sim lé v smertnim strahu obljubila; pa vunder bi ne bilo práv, ko bi ji ne bila svésta. In kdo vé, zhe bi moj príhod mosháma, ki sta mi shivljênje pustila, smerti nè prinéfel! Nak', nak'! Tù zhem oftati, dôkler Bóg hozhe. Ako me hozhe is té puhave réshiti, bo shé kdaj kakiga usmiljeniga zhlovéka sim pripêljál. Sej je vunder bolje, vse nadlóge terpéti, kakor svôjo vést sdrashiti!“

Na potoku, ki je pod goró.tékel, je ojster musfhelj poifkala, in je s njém ovzo is gostovolnate koshe djala. Po tém je kósho v zhišti vodi od kervi in prahu zhišto ofnashila, jo na solnzu pofufhila in se v njo savila. Tako je shé pôsno sve-

zhér sopet v dolínizo v votlino prishla. Boleflav ji je shé od daljezh na próti priskakljal in rékel: „O mati! ali ste vunder sopet prishli? Oh, jes fim tako skerbel sa val! Kjú ste pa bili tako dolgo?“ Pa ostermèn obstóji in jo gléda. Ovzhja kosha in mrak sta storila, de svôje matere vezh ni posnal. Urno je nasáj tékel se v votlino skrit. Ko je pa njén glaf saflifhal: „Ne bôji se, ljubo déte! Jes fim, jes!“ se sopet verne, ter rêzhe: „O hvala Bogú, de ste vunder ví? O, kako me veselí! Pa vunder povéjte mi, v kogá ste oblezheni? Šaj ste, skoro ravno tako oblezheni, kakor jes. Kjú ste lé to obléko dobíli?“ — „Ljubi Bóg mi jo je dal!“ je odgovorila Genovefa. „Jelite, ljuba mati!“ je rékel Boleflav in od veselja je skakal: „Šej fim vam rékel, de vam bo Bóg novo, bolj gôrko obléko sa simo dal.“ Pofhlatal jo je in rékel: „Kako je méhka in kodrašta in kako lepa bela! Kakor majhne, kodrašte béle meglize na pomladajnim nébu. Réf, réf se vídi, de je dar nebá.“ Obá gréšta tedaj v votlino, in Boleflav ji prinése polno buzho mléka in jerbazhek sadja, in Genovefa mu je móгла vse na tanko povédati, kako je ovzhjo obléko dobila.

Terda sima Genovefo in Boleflava sopet v votlino saprè. V poséбно tóplih dnévih sta se nekoliko v dolinizi sprehajala. „Gléj, ljubi fin!“ mu Genovefa rêzhe, „tudi po simi vídiva boshjo prijasnost. Kako je sdaj vse svítlo, jasno in bélo! Vse drevéfa in germovja v belôti plavajo, kakor dé bi bile s zvetjem posute. Gléj, kako je snég tam, kamor solnze síje, s zhudno lépimi, rúdezhe in víshnjevo in seléno se lesketezhimi ískrami posút! Ako ravno so vse drevefa bres li-

stja, je vunder le Bóg smíraj selênim hvojam vse puštil, de imájo sverine gójsda pod njimi prebivalishe. Bodézhe brinje imá tudi she po simi préfne, višhnjeve jagode, de imájo gójsdni ptizhi kaj shivesha. Naji vir nikoli nesamersne, de imájo piti in smiraj opréfne selissha v njêm rastejo, s kterimi se marfiktéra shivál preshiví. Tako skerbljiviga, tako prijasniga in dobrotljiviga se Bóg tudi w hudim létnim zhasu skasuje.“ Kadar je prav hudo médlo in véter vlékel, je Boleslav mnogotere serna pred votlino stréfal. In priletéli so stersški in urne finize pred vrata votlíne jih pobirat. Tudi od nabraniga senà je nekaj pred votlino natrófil. Tako je lazhne serne in sajze bliso privabil in sajzhki so bili poslednjizh tako krôtki, de so mu dušhézhe senò s rok jemali, in fernize so bile takó priljudne, de so se s njim igrale in s njim skakale.

Takó je iméla Genovefa tudi po simi marfiktero vesélje, pa tudi dovólj terpljênja. Boleslav je smiraj prav sgodaj spát hôdil, in se zélo nozh she enkrat ni prebudil. Tazhas je v tamni votlíni vezh ur fama in bres spanja sedéla. „Oh,“ je velikokrat sdihovala, „de bi sdaj le kako majhno lampizo s oljem iméla, de bi si to tamno votlino rasvtila; kolika dobrota boshja bi mi pazh bila! In ko bi she kake lépe bukve ali prediva na kolovratu iméla, kako srezhno bi se shtéla! Naj manjšhi môjih dékel in naj révnejšhi dékliza v môjim grajshestvu ima sdaj bólje, kakor jes! V gôrkih kozhah sdaj sedéjo, prédejo pri svôji lampizi in v vesélim pogovarjanju jim ure tekó!“ Pa sopet je serzé k Bogú povsdignila rekozh: „O kako dôbro je vunder, zhe kdo Têbe sposná, ljubi Bóg! Bres Têbe bi

bila v téj votlíni od dolsiga zhafa in plahôte shé davno umerla. Pa Ti naf v flédnjim shivljênju obilno tolashifh!“

Dvanajfto poglavje.

Genovefa sbolí.

Kakor pretezhéno polétje in simo je Genovefa vezh polétij in sim s svojim finam v pufhavi prebila, in sdaj je shé sédmo simo doshivéla. Poprejšnih sim ni bila nobéna slo mersla. Sedma síma njeniga prebivanja v pufhavi je pa bila sa-njo prav strafhna. Neismern snég je hribe in dolíne pokrival in naj mozhnejji hraštove in bukove véje s svôjo tésho polômil. Ako ravno je Genovefa vrata votlíne snégu dôbro sadélala bila, so ga vunder divji in mersli vetrovi smiraj veliko va-njo nanafhali. Ako ravno se je mrásu v obilni mah svôje postelje skriovala, se je vunder vef máh od naneshêniga snéga premôzhil in premrásil. Vrata votlíne in branézhe hvojeve véje so bile od ivja smiraj béle ko snég, in stene votlíne kakor samersnjene ókna s róshami prevlézhene. Narávška (natürliche) toplôta svešte kofhute ni vezh samôgla strafhna mrása preganjati. Lefíze so v mrasu lajale in po nôzhi so volkovi strafhno po pufhavi rjuli. Genovefa ni zéle nozhí od mrasa ozhí stífnila in od strahú, de bi jo s finam volkovi stergali, se je tréfla. Boleflavu, ki je shé s pervih lét flábih jedí in terdiga shivljênja vajen bil, tudi v mrasu nizh ni bilo. Pa Genovefa, mehka vojvodška hzhi, ki je v sobah, ktérjih tlà so s pert-

mi pokrite bile, srejena bila, ni môgla v tém pezhovju dalje prestati. „O,“ je vezhkrat rêkla ko se je jokala in ko so solsé, ki so na tlà padale, smersovale, „o edina ifkriza ôgnja, — kakshen dár nebá bi mi bila! Tako mi bo pa v frédi derv smersniti. Pa vunder, Gospod, Tvôja volja naj se sgodí!“ —

Njéno lépo, príjasno oblížhje se je vse spremenilo. Ljubka, bléda rudézhiza njénih líz je minula, in kakor merlizh je obledéla. Njéne ljubesnjive ozhí so se nehale svetiti in vderle so se. Hudo je f-hujshala in prava podóba revshine le bila.

„O ljuba mati!“ je rékel Boleflav s solsnimi ozhmí, „kakshni ste! Škôraj val ne posnám. O Bóg! o Bóg! kaj je li to!“ „Drago déte!“ je rêkla Genovefa, „slo fim bolna! Umerla bom!“ „Umerla?“ je rékel Boleflav. „Kaj je pa to? Švoj shivi dan she nizm taziga nifim flifhal.“

„Safpala bom,“ je rêkla Genovefa s slabím glasam, „in se ne bom vezh sbudila. Môje okó ne bo vezh solnza gledalo, in môje uhó pôtlej vezh ne bo tvôjiga glasú flifhalo. To teló bo pôtlej merslo in terdo na tléh leshalo in she persta ne bo premakniti môglo. Poslédnjizh bo strohéno in se v perst spremenílo.“

S glasnim jókam jo je fantek objél in je védno lé beséde ponavljal: „O mati! O mati! Ne umrite she ne! Profim val, ne umrite!“

Genovefa je rêkla: „Ne jokaj se, drago déte! To ni v môji oblasti, zhe zhem umreti ali ne. Bog zhe tako iméti.“

„Bog?“ je rékel fantek in zhudil se je; „saj ste mi smiraj pravili, kako je Bog dober! Kako pa more sdaj to pripustiti? Gléjte, she ptizhka

bi ne môgel umoriti, koliko manj pa val!“ Genovefa je odgovorila: „Ti imášh prav, ljubo déte! Kakor bi me ti ne mogel umréti puštiti, she manj pa umoriti, tako more Bóg she manj kaj taziga storiti. On, ki vezhno shiví, dá tudi vezhno shivljênje. Pa vunder ti moram to she popred rasjafniti. Ali she vésh, ljubi fin, kako fim svôjo staro obléko flékla in pròzh vergla, ki ni bila dalje sa rabo in kér mi je Bóg drugo dál? Gléj, tako bom tudi sdaj to telô flékla in prozh djala. Štrohnélo bo kakor stara obléka. Jes sama pa pridem k Bogu, nashimu ljubimu ozhétu v nebésh. Ta me bo tudi namesti téga teléfa s lépschim, krafnejim oblékel. O, gôri v nebesih se mi bo dôbro godilo. Tam se ne bom vezh v mrasu tréfla in ne bom vezh bolna. Tam ne bom vékomej vezh sdihovála in jokala, in namesti terpljênja bom iméla sgòl vesélje. Kakor je pomlad lépschi od sime, tako je nebó lepshi od sêmlje. Kaj she, naj lepshi, naj jasnishi pomladanski dan je mémo lepôte in velizhastva nebél le puhôbna, tamna, posimska nózh. Kdór je dober in pobóshen, pride tje gôri.“

„Mati,“ je rékel Boleflav, „jes grém s vami! Jes nêzhem sam med divjimi sverinami ofstati. Té mi nizh ne odgovarjajo, zhe s njimi kramljam. Umréti hozhem tudi, in se té mense obléke snebiti.“

„Nak, ljubo déte!“ je rêkla Genovefa. „Ti morash she dalje na sêmlji shivéti. Prifhel bosh pa, ako lé pobóshno shivísh, gótovo v nebó. Sakáj tudi têbi bo nékdaj umréti. Sdaj pa poslušhaj, kar ti bom dalje povédala. Kadar ne bom vezh govorila, kadar ne bom vezh sopéla, kadar ne bom vezh glédala, kadar mi ušta o-

bledé, kadar mi bo roka mersla in terda; she tri dni tukaj ostani. Po tém pa, kadar bošh preprizhan, de fim mertva, in kader se bo mertváshki duh po téj votlini rasshirjati jél, pojdi is té puhave dalj — védno na ravnašt tjè, kjér sdaj solnze is-haja. V ênim ali v dvéh dneh bošh na kraj téga gojsda pershel in lépo, veliko planjavo pred seboj saglédal, kjér veliko, veliko ljudi shiví.“

„Velíko, velíko ljudi!“ je rékel Boleflav vesavsét. „Oh, smiraj fim mislil, de sva midva sama na tém svétu. Sakaj mi pa niste téga shé poprèj povédali? O, ko bi le vi hoditi môgli, bi v téj prizhi tjékaj k njim shla!“

„Oh, môje déte!“ je rêkla Genovefa, „ravno ti ljudjé so naj v to puhavo sognali med sverine gojsda! Mêne in têbe so hôtli umoriti.“

„Nêzhem iti k njim!“ je rékel fantek. „Mislil fim, de so tako dôbri, kakor ste vi, mati. Ali mórajo ti ljudjé tudi umréti?“ „Tudi,“ je odgovorila Genovefa. „Vsi ljudje morajo umréti.“ „O gotovo ne véjo téga, kakor jes nisim védel!“ je rékel Boleflav. „K njim hozhem iti in jim povedati. „Ljudjé!“ jim hozhem rêzhi, „umréti morate. Pobólshajte se, zhe ne, ne pridete v nebéfa! — Zhe mi bodo lé verjéli!“

„O déte!“ je odgovorila Genovefa. „To shé davno véjo! Pa savolj téga se vunder ne pobólshajo. V obilnosti shivijo; sémlja jim najlépshi sadje obrodí, kakorshno se she tù v puhavi ne vidi, najbólji jedí in pijázhe imajo; pisane oblazhila imajo, ki so pri imenítnih dostikrat she s dragimi rezhmi olépsane, ktere se kakor svesde blisketajo. Njih stanovanja so takó krafne, de ti ne morem dopovédati. Tudi po simi imájo

táko rekózh solnze v svojih stanovanjih, ne sébe jih nikoli, in tudi po nôzhi véjo svôje stanovanja tako rasviliti, kakor po dnévu. Vézhi del se jih pa Bogú she ne sahvali sa té dobrote in she misliti nêzhejo na-nj; sovrashijo, stiskajo in peklijo se med sebój, kar se koli mórejo. Škôrej vfaki dan nektéri smed njih odmerjejo. Pa drugi se sató she ne sménijo in tako shivijo, kakor de bi jim bilo vézhno na semlji shivéti.“

„Sdaj pa she nêzhem k njim iti!“ je rékel Boleflav. „Ti ljudjé niso lé hujshi od volka, ampak she neumnejshi od najne kufhute, ki od vfiga, kar govorivà, nizh ne rasumé. Tudi od jedi téh ljudi nizh nêzhem in raji s sverinamí jem. Té vunder rasun famiga derézhiga volká, mirno med sebój shivijo in se pokójno s travo in sélifhi redijo. Pri sverinah hozhem oflati in ne grém k ljudém.“

„Pa vunder mórafh k njim iti, ljubo déte,“ je rékla Genovefa. „Nizh shaliga ti ne bodo storili. Le dalje poslufhaj. Dosdaj fim ti lé od tvôjiga nebéshkiga ozhéta pripovédovala; sdaj ti moram pa she povédati, de imáfih tudi na sêmlji ozhéta, kakor imáfih tudi mater na sêmlji.“

„Tudi na sêmlji imám ozhéta!“ je rékel fantek vesélo, „ki jih tudi kakor val viditi morem, in ki se dajo tako, kakor vi, sa roko prijéti, ki niso nevidljivi, kakor nebéshki ôzhe?“

„Tako je, ljubo déte,“ je rékla mati, „vidil jih bosh, in sh-njimi bosh tudi govoril.“

„Ali vidil jih bom in govoril bom sh-njimi?“ je rekel fantek in prijasnost mu je is ozhí fijala. „Sakaj pa ne pridejo k nama,“ je dalje govoril, „in sakaj naju tako v samôti puftijo v téj puhavi? Ménde faj niso tudi êden smed hudôbnih ljudi?“

„Nak, ljubo déte!“ je rëkla Genovefa. Dober zhlòvek fo. Ne véjo, de sva v téj pulhavi. Šhe ne véjo, de she shivivà. Mišlijo, de sva obá vmorjena. Oní mišlijo, de fim naj bolj hudòbna mati, ki se lé na semlji dobiti more. Ljudjé fo jim tako lagáli.“

„Kaj je pa to, lagáti?“ je rekel fantek. „Téga ne umém.“ „To je,“ pravi Genovefa, „zhe kdo drugazhe govori, kakor mišli. Ljudjé, postavim, pravijo êden drusimu, de se imájo prav radi, in se vunder ne morejo terpéti. To se pravi lagáti.“ „Ali se pa more to?“ je vprafhal fantek. „To bi mi ne bilo nikoli v mišli prishlo. O ljudjé, ljudjé!“ tako je sdihoval in s kodrafto glavízo majal. „To fo zhudne stvarí!“

„No, tvojimu ozhétu fo se tudi tako slagali,“ je rëkla Genovefa. Povédala je po tém fantu od svòje sgodbe, kolikor je rasuméti môgel, in she dalje mu je pripovédovala: „Gléj, ta slati perftan na môjim perftu! Téga imám od tvòjiga ozhéta.“

„Od môjiga ozhéta?“ je rékel fantek vesélo. „O dajte mi vunder perftan prav na tanko oglédati. Od svòjiga ozhéta v nebesih fim shé velíko lépih rezhí vidil — solnze, luno, svésde in zvetlíze, pa od svojiga ozhéta na sêmlji she svoj shív dan nifim nizz vidil.“

Genovefa je perftan snéla in fantku ga je dala. „O ta je lép“ je rékel Boleflav. „Ali imájo moj ozhe she vezh tazih lépih rezhí, in ali bi méni tudi kaj taziga dali?“

„Kaj pa de,“ mu je rëkla Genovefa, „ljubo déte, kader bom mertva, ta perftan s môjiga perfta snémi. Sakaj popréj ga nêzhem snéti temuzh do smerti ga zhem varovati, kakor fim

tudi ljubésen in svestobo tvôjimu ozhétu do smerti obvarovala. O, reknizhno je bila môja ljubésin do njêga zhišta, kakor slatú téga perštana in môja svestoba je vézhna, kakor krógljej téga perštana, kjér se kônez ne vidi — podoba vézhnosti! Kadar k ljudem pridešh, poprašhaj po grôfu Vojnomiru. Tako je imé tvôjimu ozhétu. Profi ljudi, de te k njêmu popeljejo, pa nobenimu ne povej, kdo si, od kod pridešh ali sákaj de hozhešh k grôfu priti. Tudi perštana nimašh nikomúr pokasati. Kadar bošh pred grôfam, svôjim ozhétam stal, mu perštan podáj ter rézi: „Ozhe! ta perštan vam pošhljejo mati v snaminje, de fim vašh fin. Un dan so umerli. Lepó val she enkràt posdravijo, in po mênì vam dajo véditi, de so bili nedolshni in de vam odpuštijo. V nebesih val upajo sopet viditi, kér to na sèmlji ni bilo vezh mogozhe. Ti imášh pa pobóshno in mirnigà serzá shivéti, in nimašh po mênì jokati in fkerbèti. Le téga mi ne posabi, ljubo déte, de fim nedolshna in ozhétu svéšta bila. To fim she v smerti pokasala in po tém umerla! Povej jim to gotovo! Povej jim tudi, de fim jih she v svoji poslédnji uri tako rada iméla, kakor têbe ljubim! Povej jim, kako fim tukaj shivéla in umerla! — Tudi jih profim, de bi môje mervo truplo is té votlíne dali v pokopalishu môjih prédnjih staršev pokopati. Sakaj jes nisim bila téga nevrédna, ako ravno so me ljudje pregréshnizó in nezhišnizo mislili.“

„In po tém ti imám she nekaj povédati, zhéfar nevésh. Kakor imášh ozhéta in mater na sèmlji, tako imám tudi jes ozhéta in mater. O Bóg! jes ne vém, zhe so shalošt, ktéro fim jim jes po nedolshnim usrokovala, preshivéli ali

ne. Zhe so pa sêhe pri shivljênju — o prôfi svôjiga ozhéta, de naj te prezej k njim poshljejo! O, veselilo jih bo, ko bodo têbe, svôjiga ljubiga vnuka, saglédali, in v tém veselju bodo vse nadlôge sedmih dolsih lét posabili. Sakaj, oh!“ je dalje govorila in folsé so se ji uderle, „oh! vi moj mili ôzhe! vi ste gotovo po mênî slo shalovali, in vi, môja draga mati! vi ste se gotovo po svôji Genovefi slo jokali! O, môji preljubi starfhi! vashe oblizhje bi vunder sêhe rada vidila, preden umerjem. O, gotovo ste shêléli, mênê sêhe viditi, zhe ste védili, de tù shívim! Ali oh, mislili ste, de môje truplo, Bóg vé kjé, v téj puhavi shé davno trohni. Oh, kaj je vunder bolj sladko, kakor up, de pridemo v nebéfa — in de se v nebéfih sopet vidimô. Bres té toláshbe bi bilo terpljênje na sêmlji preveliko in mi ubógi ljudjé bí mógli obupati! — Ali se jokafh; ljubo déte? Nesaméri, de te tako v serze hôdem. Glêj, ako rayno sdaj mênê, svôjo mater sgubifh; ti bo vunder Bóg namésti mênê dôbriga ozhéta dal! Ne jókaj se tedaj, ljubo déte! tvoj ôzhe te bodo gotovo prav radi iméli, kufhevali te bodo, v narózhje jemali in péstovali, te na serze pritiskali in te svôjiga finú imenovali, te mnógih rezhí prafhali in od shalofsti in veselja jokali, kadar bodo têbe svôjiga ljubiga otrôka pogledali!“

Genovefi je sdaj jók govor saperl; bresmóshna je nasaj na posteljo padla in dolgo ni móгла v svôji slabofsti kar beséde ne govoriti.

Trinajsto poglavje.

Genovefa se k smerti pripravlja.

Štrafni mras sime je bil odjenjal, tópel, mlazhen véter je pihljaj, soluze je sopet o pol-dné svítlo in prijasno v votlíno fijalo in njegovi mili sharki so sa sposnanje topljeje fijali. Ivje na vratih in frésh na stenah votlíne se je stópil in velike kapljize so na tlà kapljale. Genovefi je pa zhe dalje huje prihajalo in nizh ni vidila pred ozhmí, kakor blishno smert. Krish, ki je sraven njé nad pósteljo vifel, je s sténe vsela, in se je v smert pripravljala.

„Oh,“ je djala, „tolashbe fizer nimam, de bi duhovna pri sêbi iméla, ki bi mi serzé délal in mi kruh shivljênja, okrepzhanje sa dolgo pot v vézhnoft, podál! Pa Ti, o Gospod! Ti vézhni vikfhi duhoven si sam pri mêní! Ti si vfim, ki so skafaniga serza in ponishni, prav bliso! Vfako zhlovéfhko serze, ki terpí in po tebi hrepéní, obifhesh in pokrepzhash! Sej si sam rékel: „Glej, pred vratmi stojím in terkam; ako kdo moj glaf flifhi in mi odprè, zhem k njêmu iti in sh-njim vezhérjati, in on bo s menoj.“ To rézhi je dolgo s fklenjenima rokama in s v tlà vpertimi ozhmí molzhé molila.

Boleflav je zél dan in v dolsih posimfkih nozhéh bres luzhi védno sraven njé sedel in do-bri fante ni hótél ne jêsti in ne piti vezh. Vse ji je stóril, kar ji je v ozhéh bral in prav s prôsto ljubésniyo ji je strégel. V obé rozhíze je mahú vsél in kar jih je mogél dofézhi, mokre sténe fufhil, de bi vóda na bolno mater ne kapljala. Ob skalovju in drevju je she vezh sufuga mahú nabrál, de bi namesti môkre postelje bó-

lji napravil. Sdaj ji je v buzhi mersle vôle is vira prinéfel in djal: „Ali hozhete piti, mati! Takó vam je vrózhe in vashe ufnize so vse suhe.“ Sdaj ji je mléka prinéfel in rékel: „Pite nó, draga mati! dôbro je in ravno sdaj fim ga namolsil. Po tém jo je objél in ihtijozh rékel: „O mati, o draga mati, o ko bi lé namešt val môgel bolán biti, ali pa umréti!“

Nékiga jutra je dvoje ur prav mirno in fladko sadremala. Dôsti brihtneji in mozhneji se je sbudila. Mali leséni krish, ktériga je smiraj v rokah dershala, ji je bil v spanju is rok padel. Ifkala ga je, in Boleflav, ki je koj vidil, kaj hozhe, ji ga je sopet v roko podal. „Oh ljuba mati!“ je sazhel, „sakaj dershite smiraj ta léf v roki?“

„Ljubo déte!“ mu je rékla, „dàlj fim miflila shivéti, drugazhe bi ti bila shé poprěj povédala. Pa sdaj shé dôbro previdim, de se kaj dôbriga nima odlafhati. — Pripovédovala fim ti shé fizer, de imá nebéfhki ôzhe tudi fina, ki mu je po vse enák. Pa kaj je ta fin vse savolj naf stóril, ti she nifim povédati môgla. Velíko téga bi ne bil vtégnil rasuméti, kér fi doflèj od vfi-ga svéta odlozhen v téj pufhavi rastel. — Sdaj, ko shé véfh, de je vezh ljudí na svétu in kakfhni so ti ljudjé, kér fi flifhal in nekoliko shé na mène viditi morefh, kaj se pravi umréti — hozhem poskufiti, ti naj vashneji resníze is sgodbe Bôshjiga fina rasloshiti. Po tém bofh tudi previdil, kaj ta léf v môji roki poméni. Posluhfaj tedaj pasljivo, kar ti bom sdaj pripovédovala in beféde svôje matere fi dôbro v serzé vtifni!“

„Gléj, ljubimu ozhétu v nebéfh se je inako storilo, de so bili ljudjé zlo tako hudôbni

in savolj téga tako révni, de jih savolj téga po smerti s he v nebéfa ni môgel vséti. Poflal jim je tedaj svôjiga ljubiga fina is nebéf. Ta je imel sa-nje fkerbéti, de bi se bili pobóljshali. Njegovo svéto imé je *Jesuf Kristuf*.

„Ta njegov ljubi fin je bil tako mogózhen in milosten, kakor ôzhe. Ko je s he otrók bil, shé veliko manji ko ti sdaj, je bil s svôjo materjo tudi v taki votlini, v ktéri so shivali prebivale, kakor v tej. Ko je odrastel, s he vézhi ko sim jes sdaj, je tudi dolgo v pufhavi shivel, ki je bila s he ftrafhnéji, ko je ta. Tam je védno môlil, de bi to, kar je imél ljudém povédati in v njih prid storiti, faj saftonj ne bilo!“

„Po tem je shel med ljudi, in jim je povédal, de ga je nebéfški ôzhe med-nje poflal, in de je nebéfški ôzhe tako dober, de jih imá tako rad, de so vfi ljudjé otrôzi téga dôbriga ozhéta, in de imajo sató tudi oni dôbri biti in téga dôbriga ozhéta in eden drusiga prav radi iméti. Kdor njéga, finú, poflufha, je rékel, in se pobóljsh, pride nekdej tudi v nebéfa in bo tam prav veliko vesélja imel. Kdor ga pa ne poflufha in ga ne vboga, ta ne pride ne le v nebefa, temuzh v prav ftrafhan kraj. — Pa ljudjé mu niso verjéli, de je fin nebéfškiga ozhéta, in de ga je nebéfški ôzhe poflal. Ozhitno jim je tedaj pokasal, de je tako mogozhen, kakor ôzhe.“

„Neka mati, kakor jes, lé nekoliko stareji, je bila, postavim, nekdej bolna, in je iméla ravno tako hudo merslizó. Shivi zhlôvek ji ni môgel pomagati. On jo je pa lé sa roko prijél, kakor te jes sdaj sa roko primem — in v tiftim migljeju je sopet osdravéla, in sopet tako lépa in rudézha postala, kakorshna je prej bila.“

„Drugikrat je bil fin — nekoliko vézhi, ko ti — zlo umerl. Edini fin svôje matere je bil, kakor si ti moj edini fin! O kako se je mati ponjém jokala! To si morešh lahko misliti. Pa fin Bôshji je materi prijasno rékel: „Ne jókaj se,“ in mertvimu truplu je rékel: „Vítani!“ in koj je bilo sopet shivo in vítalo je. In fin Bôshji ga je materi pëljal, in nepopiflivo se je veselila.“

„Pa ljudjé mu she niso verjéli, de je fin Bôshji, in de ga je nebéshki ôzhe na svét poslal. Niso ga môgli terpéti, kér jim je védno pravil, de so hudôbni in de se imájo poboljšhati. Vêlik léf so tedaj ravno tako svesali, kakor je ta mali, ki ga tukaj v roki dershím — krish se imenuje, in potem so sheblje, ki so bili nekako ternju podobni, pa veliko vézhi in terji, skosi njegove roké in nogé savertali in so ga po tem s raspétimi rokami na krish pribili. Kri je is njega vréla in umréti je mógel. Oni pa so se she smejáli in sasmehovali so ga. Pa vunder ni ne éni-ga zhloveka rasshalil, in všim je le vse dôbro shêlel in všim je pomagal, ki so pri njém pomozhi ifkali!“ — —

„O hudôbni, hudôbni, sanikerni ljudjé!“ je rékel Boleflav. „Ali je pa to terpel nebéshki ôzhe in ali ni strél va-nje spustil? Jes bi bil, ko bi bil na njegovim méstu, vse pobil!“

„Ljubó déte!“ je rékla mati! „fin je sa-njé k ozhétu môlil: „Ozhe!“ je rékel, „odpušti jim; nevéjo, kaj délajo!“ In kaj she, umerl je is ljubésni do ljudi, is ljubésni do vših ljudi, tudi is ljubésni do tistih hudôbneshev. To je bilo tako potrebno, ljubó déte, drugazh bi ne bil nihzhè v nebésa prishèl, in ti in jes tudi ne. Tudi is ljubésni do náju je dal svôje shivljênje!“

Dobri fantek je nepremakljivo sedel in vse na tanko poslušal, bistre folsé so se mu po rudézhih lizih vlile. Sakaj kér je to pervikrat slišal, ga je nepopisljivo poprijélo. „O dobri, dobri sin Bôshji!“ je rékel in s fernjino, v ktéro je bil savit, si je folsé brifal. „Ali je pa sdaj tudi v nebésih?“

„Kaj pa de, ljubo déte,“ je rékla mati, „njegovo truplo je rél mertvo obleshalo. V skalo so ga poloshili, ki je bila téj enaka, v ktéri midva prebívava, in vèlik kamen so pred-njo savalili. Pa le pomisli, préden je bil tretji dan, je sopet shiv is njé prishel. Nekoliko ljudi vunder ni bilo tako hudobnih, kakor drugi. Poslušali so ga in pobóljšali so se. Ti so ga prav radi iméli in možnó so njegovo smert objokovali. K tém je sdaj shel. O, to jim je bilo veliko vesélje, ga sopet viditi. Pa rékel jim je, de gré sdaj sopet k svôjimu ozhétu domú v nebésa. Vsi so savolj téga filno shaljevali. On jim je pa rékel: „Ne jokajte se in mirniga serzá bodite! Gléjte, gôri, kjér moj ôzhe stanuje, je prostora dovolj sa vas. Tjé grém sdaj, in pripravil vam bom tam stanovanje. Storíte lé, kar fim ukasal, in vsi bote tjé prishli, kjér fim jes. Sopet vas bom vidil in po tém bo vashe vesélje popolno, in nihzhè vam ga ne bo môgel vséti. Pa tudi na sêmlji bom she; ako ravno me nihzhè ne bo vidil, bom vunder smiraj nevidljivo pri vas do kónza svetá. „Blagoslovil jih je she in prizho njih se je vishej in vishej v nebésa vsdigoval, dôkler jim ga je svitel oblak sakril.“

„O to je moglo lepo biti!“ je rékel Boleflav. „Ali pa sdaj tudi she vé sa naju? Ali vé,

de sva v téj pufhavi, in ali ga bova kdaj v nebéfih vidila?“

„Kaj pa de!“ je odgovorila mati. „Povsod naju vidi, in kjer sva kóli, je on pri nama, in naju ljubi, nama daje dôbre misli v serze, in nama pripomore, de sva prav dôbra. Sakaj, gléj môje ljubo déte! ti si sdaj dober fantek, in si mi shé veliko vesélja stóril. Pa prav in veš dober vunder she nisi. Pa to lahko, ako lé nekoliko nase pasish, na sébi vidish vsaki zhas. Gléj, ti bi gotovo ne bil tako sa ljudí môlil, kakor fin Bôshji, ko bi te bili morili. Šej si ravno sdaj rékel, de bi bil vse pobil, ko bi ti bilo le mogozhe bilo. Tukaj shé vidish, de she nisi tako dober, in de she nimash take ljubésni, kakor fin Bôshji. In tako dôbri in milostni moramo vsi biti, kakor je ón, zhe hozhemo njému in njegovimu nebéfshkimu ozhétu dopasti in v nebésa priti. In v tem, de bomo tako dôbri in milostni, kakor ón, nam hozhe fin Bôshji pomagati. Sa to je na svét prishel, in sa nal na krishu umerl.“

„In sdaj, ljubi Boleflav, umésh, sakaj ta mali krish védno v roki dershim. Ljubésni uniga naju opominja, ki je sa naju na krishu terpel in umerl! Opominja naju, de moramo tudi mi ljudjé s terpljénjem in smertjo, kar se tudi krish imenuje, v nebésa priti. In sa to nam je to prôsto snaminje tako ljubo in drago!“

„Oh, ljubo déte;“ je dalje govóрила ga s solsnimi ozhmí pogledajozh, „nizh nimam, kar bi ti v spomín dala, kakor ta révni léf. Pa kadar bom shé mertva, ga vsémi is môjih merslih, sterjenih rok in hrani ga. Ne framuj se, ljubi fin, kadar bofh odrastel in bogat, ta révni spomín svôje matere na najbólji kraj svôjiga prihód-

njiga krasniga stanovanja postaviti! Smisli se, kadar koli ga saglédash, na-nj, kí je s ljubésni do têbe na krishu umerl, in na svôjo mater, ki sdaj s tém krishem v rokah umira! Šklêni vselej, poboshno in dôbro, zhisto in nedolshno shivéti, ljudi ljubiti, jim dobro délati in zlo sa-nje umreti, ako jim je to korisno in ako bi tudi previdil, de bi ti nikóli hvaléshni biti ne vtegnili! O, zhe pri poglédu v ta krish vse tó sklénesh in tudi storish, — ti bo mala dédina (erbslina) po tvôji máteri vezh vrédna, kakor vsa velíka dedina, ki jo imásh po svôjim ozhétu prizhakovati!“

Od dolsiga govorjenja je bila Genovefa, tako oflabéla, de je sopet dolgo pozhivati in molzhati móгла.

„Oh,“ je spet jéla sa nekoliko zhasa, „de bi le frézhen do svôjiga ozhéta prishel; sakáj pot tjekaj skosi grosovito pufhavo, skosi gosti, sarasheni, tamni gojsd, zhes sterme skale in globôke prepade, je têbi ubósimu, slabimu otrôku ref terda, dolga in nevarna. Pa Bog ti bo shé pomagal, de bofh k svôjimu ozhétu, ktériga ti je tù na sêmlji dal, frézhno prishel, kakor nam tudi skosi veliko bolj nevarno pufhavo shivljênja pomaga, de bi k njêmu, k pravîmu in edinimu ozhétu nebéshkimu frézhno prishli in njegovo oblizhje glédali! Ne posabi tudi kake dve buzhi polne mléka s sebój vséti, de na póti ne omagash. Vsêmi tudi listo gorjazho tam, de se bofh divjim sverinam branil. Kdor v Bogá saupa, frézhno po kazhah in gadih hodi, in lêve in smaje s nogami tare.“

Ko se je jélo mrazhiti, ji je prav slabo prihajalo. Tako teshko je sôpla, de fi je vrozhe potila. Vso svôjo mozh je sbrala in na svôji ma-

hovi postelji se sklenivski je fantka, ki je ravno sraven njé sedel, ôjstro in milo poglédala, ter s terdnim glasam djala, de se je vstrafil: „Boleslav, poklékni, de te she oblagoslovim, kakor so tudi môja mati mène oblagoslovili, préden fim se od njih lozhila. Mislim, de je môja poslédnja ura blíso!“ Ubógi fantek je ihtijózh pokléknil, svoj mili obràs k tlam priklônil, ter svôje majhne, trepézhe rozhíze poboshno vsdignil. Genovefa je svôjo roko na njegovo kodrašto glavo poloshila in s globoko ganjenim glasam djala: „Bog te oblagri, moj sin, in Jesus Kristus bodi s tebój, in njegov Duh naj te vodi in vlada, de bofh dober zhlôvek in nikoli, prav nikoli kaj hudiga ne storifh, in de te bom v nebesih sopet viditi môgla!“ Sasnaminjala ga je she s svétim krishem, objéla in kushnila, rekozh: „O Boleslav! ko bofh sdaj med ljudi prifhel in njih hude sgléde vidil, se nikar ne spridi! Kadař bofh v zhafti in v bogastvu shivel, ne posabi svôje uboge matere! Oh, zhe bofh te môjé ljubésni do têbe in téh môjih sôls in môjih poslédnjih beséd, beséd svôje umirajozhe matere kdaj posabil, in se spridil; bofh na unim svétu vézhno od mène lozhen! O, Boleslav, ostani dober!“ —

Dalje ní môgla vezh govoriti; na svôjo posteljo je nasaj padla in ozhí stisnila, in Boleslav ni védel, ali lé spi ali je shé réf mertva! Joka-józh in ihtijózh je sraven njé pokléknil in védno môlil: „O Bog, ne daj ji umreti. O Jesus Kristus! sbudi mi sopét môjo ljubo mater.“ — —

Štirnajšto poglavje.

Vojnomirovo shalovanje po Genovefi.

Grôf Vojnomir je takrat, ko je po Golovi tôshhi, od perve jése vnét, nefrézhno obsojenje Genovefe v smert podpifal, v svôjim bôjnim shtotoru savolj prejéte rane bolán lêshal. Njegov stari bojni towarefh in konjnik, Volk s iménam, je bil ravno vezh milj daljezh od tabora; s svôjimi konjniki je vosek klanez med gorami varoval. Ko se je bil vernil in v shtotor grofa stopil, po sdravju svôjiga gospoda poprafhat, mu je grôf koj vse povédal, kar se je ta zhaf sgodilo. Štari, pošhténi flushabnik se je ufrashil, de je oblédel in rékel: „O ljubi gospod, kaj ste storili? Vafha gospa je gotovo nedolshna; svôjo staro, fivo glavo saftavim. Tako poboshna dufha, tako dôbro sre-jêna hzhí se ne spridi tako kmało. Verjemite mi to, po skufhnji govorím. Pa vafh Gôlo je sarobljen sanikernik! Ne samerite svôjimu flushabniku savolj té beséde. Dôbro véim, de se je s svôjim prilisovanjem globoko v vafhe serze vgnjesditi snal. Pa verjemiti mi faj, kdor vaf védno hvali in vam védno pravi, de imáte prav, ta je vafh neprijatel. Is serza vaf sanizhuje in le svôje korifiti (dobizhka) ifhe. Kdor vam reznizo tudi takrat pové, kadar je ne flifhite radi, je vafh prijatel. Poflufhajte me tedaj, ljubi gospod in v téj prizhi svôjo obsodbo preklizhite! Bog se ufmili! Kam je prifhel moj dobri gospod! Naj manjshiga svôjih flushabnikov bres isprafhevanja obsoditi bi se vam naj vézhi pregréha sdéla — sdaj ste pa she svôjo poboshno gospó bres vfiga isprafhevanja obsodili! O satérite shé vunder kdaj svôjo nefrézhno, prenaglo jéso! Védno ste se mogli

préd ali potlej savolj svôje jésó káfati, sdaj pa — bojím se, bojím se, — je velike nefrészhe kriva.“

Grôf je sposnal, de se je prehitel, pa je vunder smiraj she dvômil, kdo de je kriv, Genovefa ali njegov ljubzhek Gôlo. Sakaj Golovo písmo je bilo tako umétno is lashí stkano, in pôfel (pot) ktériga si bil je Golo sa svôje narozhilo odbrál, je bil tako premêden goluf in snal je vse s takim sasdevanjem poshtenosti potêrjati, de je sumni grôf ves' oslepljen bil. Med tem je she tisto uro svéstiga pôfla Golu poslal s poveljem, de' imá njegovo gos pó Genovefo do njegoviga prihóda v njéni sôbi (zimru) varovati, pa ji nizh shaliga ne storiti in ji vfiga obilno po njéni vólji podáti. Švôjiga naj boljiga kônja je pôflu dal in sasugal mu je, na vso mózh hitéti. Tudi mu je obljubil veliko slatá, zhe bo she ob pravim zhasu na Vojnomirovo prishel, in mu od ôndi po vólji odgovor prinéfel.

Tazhaf, ko je bil pôfel na poti, je grôf dan na dan bolj otóshen prihajal. V téj uri se mu je sdélo, de je Genovefa nedolshna, v drugi je sopet mislil, de je nemogozhe, de bi ga bil Golo, ktérimu je bil toliko dôbriga storil, tako nalágati môgel. Tako je bilo njegovo serzé neprenehama od negotovosti in strupenih dvomb (zvibljanj) shgáno. Po desétkrat na dan je svôjiga svéstiga Volka glédati poslal, ali she pôfel ne pride nasaj, in zéle nozhi se je spanje njegovih ozhí ogibalo. Pôfel pride nasaj in sporozhí, de je bila Genovefa s svôjim otrókam fkrivno v gojsdu vmorjena, kakor je bil grôf ukasal. Dobrimu grôfu se ni drugazhe sdélo, kakor de bi bila njému samimu smertna sôdba flékla in méma (mutasta) shaloft ga je obfhlà. Štari poshténi Volk

je fhel vùn, in je glasno sdihoval in grofovi konjniki, ki so bili vsi pred njegovim fhotoram sbrani, sò preklinjali in shugali, Gola, kadar domú pridejo, na drôbne kofe rasfékati.

Gróf je lêshal lét' in dan savolj rane bolan; sakaj nepokoj in grisézhi zherv njegoviga serzá sta osdravljênje savirala. Koj, ko je osdravel, je prôfil, domú iti. Ko so bili Samorzi shé pre-magani in se jih vezh ni bilo bati, ga je kralj domú spustil. S svôjim svétim Volkam in s svôjimi hrabrimi junaki se je tedaj koj na pot pòdal in proti dragi domazhii odjésdil.

Nékiga vezhéra pôsno je peryo val svôjiga grajshinstva doségel. Dôbri ljudjé, moshjé, shené in otrôzi so prifhli vsi kmalo is svôjih kozh in so glasno sdihovali: „O dobri, milostivi gospód! Oh, strafhna nefrézha! Oh, dôbra grôfinja! Oh sanikerni Golo!“ Gróf s kônja stópi, vse prijasno posdravi, jim roko podá in vse isprashuje, kaj se je ta zhaf, ko je bil na vojfki, doma sgodilo. Pa le vse dôbro je od Genovefe flifhal in od Gôla vse hudo.

Nevoljen in s prestrafhenim serzam je dalje jésdaril, de bi she tisto nozh na Vojnomirovo prifhel. Shé od daljezh je vse grajske ókna rasviltjéne vidil. Ko je blishej prifhel in proti grádu po hribu jésdaril, je fhumézho musiko saflifhal. Golo je ravno s svôjo derhálijo vesél obéd imel. Gotovo se je nádjal, dè bo gróf savolj svôje hude rane umerl. Gospoda zéliga grajshinstva se je tedaj shé mislil in s védnim rasveseljevanjem in vesélim rasgrajenjem je skushal svôjo hudo vést omamiti. Pa ko je tako pri obilni misi v kotu sedel, je marfiktér flushabnikov, ki so jedí na miso nosili, skrivaj drugimú rékel: „Ti, zhe nash

dobri gróf umerje, jo bo sviti Golo v téh nepokojnih zhasih, she svil, de bo nash gospód. Pa jes bi ne hôtel v njegovi koshi biti. Lé pogláj, kako nepokojno sedí!“ — „Prav imásh!“ je drugi rekel, „nizh praviga vesêlja nima, in nizh se mu ne priléshe. Ravno tako tam sedí, kakor ubógi gréfhnik pri svôjim poslédnjim obédu. Ne tel bi v njegovi koshi tizhati, in plazhila, ki ga bo na unim svétu prejél, s njim deliti.“

Ko je grof do grajskih vrát prishel, je ukasal satroboti v snaminje svôjiga prihoda. Zhuváj v stolpo jim je s trobénto odgovóril. Golo in vfi njegovi góštje so od stolov skozhili in beséda: „gróf! gróf!“ se je po zélím gradu raslégala. Gôlo, ki bi bil bersheje smert, kakor grofa prizhakoval, je urno dôli hitel in je grófu, ki je ravno s kônja stopal, veš ponishen kônja dershal. Gróf ga je dolgo ojštro in terdno glédal, bres de bi bil besédo govoril, in Golo je tako bléd in v trepetu tam stal, kakor hudodélnik pred svôjim sodníkam. Njegova huda vést mu je ozhitno is plashnih ozhi glédala in vfa nestrézhna sgodba mu jê stala s velikimi zherkami na obrasu sapifana. S slabimi, trepezhimi stopnjami je shel pred svôjim gospódam po stopnjazah, in njegova trepézha roka je komaj gorézho bakljo dershala. Gróf v zélím gradu ni drusiga vidil, kakor potrato in dôbro shivljênje, neródnost in smeshnjavo. Povsod so ga ptuji, ustrashêni obrási frézhevali, in malo starih flushabnikov, ki so bili she ostali, ga je s solsnimi ozhmí posdravljalo. Ko je v veliko oroshnizo stopil, je zhelado in oklêp na miso *poloshil, od Gola vse kljuzhe od gradú tirjal, in svôjimu svéstimu Volku ukasal, dôbro na grajske vrata pasiti, de nihzhe ne pobégne, in flushab-

nikam je sapovédal, njegovim trudnim vojakam dôbro postrézhi, in molzhé je všim s roko pomigal, de imajo vùn iti.

Na to je shel naj préd v sôbo svôje gospé. Golo jo je bil koj po Genovefinim vjétju saklênil, in potém ni bil nizh vanjo stopil vezh, kér mu huda vést téga ni pripuštla. Vše je bilo she, kakor tilto jutro, ko je Genovefa is nje shla. Tam je njéni róm sa shtepanje stal, v ktérim je bil vénez pol dodélan s biserov narejen in s napisam: „Vojnomiru se vernivshimu junaku njegova svéta Genovefa?“ Tam je she njéna harfa štala nad bukvami, ki so bile polne nedolshnih pobóshnih pésem, ktérim je vézh sama na prizhujózhnost svôjiga moshá slishla. Vezh nastavkov od pisem na-nj, polnih pobóshnih, blagih misel, polnih ljubésni in sveštósti je nashel; ktérim pa nobêniga ni v roko prijél. Pisala je v njih, kako vsaki dan sa-nj moli, de bi ga Bog sdaviga is kervavih bôjev domú pripéljal; kakó se veselí, mu s finam ali s hzhérko na proti priti; kako sa-nj skerbí, in se po njém joka, in kako ji njegovo molzhanje toliko nozhi brés spanja usrokuje. Sakaj kakor Golo nobêniga pisma od njé grôfu ni poslál, tako je tudi vse pisma, ki jih je grôf nji pisal, vjél. Prestráshen grôf je she o polnozhi s prekrishanima rokama in poln tihe bolezhine sedel, in she vidil ni, de je shé svézha dogoréla, in de shuga vgalniti. Sdaj je Berta, svéta dekliza, prishla in mu je písmo prinéšla, ktéro je Genovefa v jézhi pisala; vervizo biserov mu je pokasala, ktére je kój sposnal in s britkim jókam mu je povedala, koliko dôbriga ji je Genovefa v holésni storila; koj je v nôzhi, prédén je bila v smert peljana, rékla, in kar je she

od njéne sgodbe védila. Grôfova tiha shalost se je sdaj v folsé omezhila. Vse to, slasti pa písmo, mu je bilo shiva prizha od Genovefine nedolshnosti. Tako mozhno se je jókal, de ni nizm vidil in de so folsé vse Genovefino písmo premozhile. Védno je klizal: „Bog! O, Bog! O Genovefa! — in têbe, têbe fim môgel umoriti! Têbe in svôjiga finú! O, jes naj nefrézhnejshi smed v fih ljudi!“ — in njegov svésti Volk, ki je na njegovo sdi-hovanje prihitel, ga je skufshal vtolashiti, pa saftonj.

Ko je grôf shé dolgo jókal, je, ko bi bil trenil, vstal; svoj mezh je hotel iméti in Gola britko umoriti. Volk mu je branil in ga opominjal, tudi Gola ne bres isprashevanja obsoditi. Sa torej je ukasal grôf, Gola she to nozh prijéti, ga v shelésje in spone vkleníti in ga v ravno tisto jézhno vrézhi, v ktéri je Genovefa toliko zhafa kopernéla. Tudi vse tiste, ki so bili s Gólam, je ukasal do praviga zhafa sapréti. Vojaki so to s vesêljem storili. Drugo jutro je grôf sapovédal, Gola pripeljati. Préden so ga pripeljali, je she enkrat Genovefino písmo prebrál. Beséde: „Odpusti mu, kakor mu jes odpustim; — savolj mène se nima ne kapljize kervi prelit!“ so mogózhno njegovo serze poprijéle. Ko so Gola pripeljali, ga je grôf s objokanimi ozhmí milo poglédal s krôtkim glasam rekózh: „Golo, kaj fim ti storil, de si mi tako shalost napravil? Kaj ti je moja shéna — kaj ti je moj fin narédil, de si ju umoril! Reven paglovez si prishel na ta grad in si mnogo dobrót vshíl — sakaj mi tako vrázhašh?“ — Golo je mislil, de bode grôf rasgrajal in se grosil. To nenadjana milost mu je serze prebôdla. Glasno je sajokal in rekel: „Oh, nefrézhna straft me je oslepila! Vafha gospá je bres krivíze ka-

kor angelj v nebéfh — jes fim bil hudóba, ki jo je hôvla sapeljati. Kér me ni vflilhala, fim sdivjal, in fim se hôtel mashevati pa tudi svôje shivljênje obvárovati. Bal fim se, de me bóte, zhe vam refnizo pové, umorili. Sa to fim jo prehitel in jo po krivim satóshil.“ Grôfu je bila velíka tolashba, de je bil sam Golo prifiljen, njéno nedolshnost fkasati in mignil je s roko, ga sopet nasaj v jézho peljati; in svoj obras je v bélo ruto fkril, jokál se je in svôjo jéso v dnò peklà preklinjal.

Grôf je bil doflèj tako otóshen, de se so sa njegovo shivljênje báli. Njegova bolezhina ga je vzhafih tako pèkla, de bi bil kmalo snôrel. Vfi fosédni vitesi, njegovi hrabri prijatli, so prifhli vkùp, ga toláshit. Pa grôf je tiho sedel in se ni dal potolashiti. Smiraj je v Genovefini sôbi sedèl in nikamor dalje ni fhel, kakor v kapèlizo v gradu. Njegova naj vezhi fkerb je bila, Genovefini grôb poifkati, de bi se na njem sjókati môgel, in de bi jo fpodobno pokopati dal. Pa nihzhe ni sa grôb védel; sakaj moshá, ki fta jo bila v smert peljala, fta kmalo po tem sginila in nihzhè ju vezh ni najti védel. Grôf je v zérkvi na Vojnomirovim fpomín njéne smerti lepo obhajati ukasal. On in njegovi flushabniki in vfi vitesi is okólishine s svôjimi shenámi so prifhli s veliko shalofstjo, in tudi tolika mnoshiza ljudftva se je nabrala, de je komaj defétiza njih v zerkev iti môgla. Grôf je dal obilni milodar (almoshno) ubógim deliti in svôji gospéj v zérkvi lépo snaminje narediti s slatim napifam, ki bi njéno shalofstno sgodbo tudi fhe mlajfhim praviti inel.

Pétnajsto poglavje.

Grôf Vojnomir sopet svôjo Genovefo najde.

Léta so pretêkle, préden se je grôf Vojnomir pregovoriti dal, sopet is svôjiga gradú iti. Pa pôtlej sêe so ga mógli njegovi prijatli, vitesi in sveſti Volk tako rekózh filiti, in si vse pri-sadjáti, zhe so ga le nekoliko rasveseliti hôtli. Ta je pripravil veliko obéd in kak uméten ſtrunar je mogel sabrenkati in tolashne péſmi péti. Drugi je napravil viteshke igre, ſtreljanje s lokam i. t. d. Tretji ga je na lov povábil. To poſlédnje rasveseljevanje, ktéro je grôf shé s mladiga ljubil, je bilo ſhe naj bòlj pripravno, mu otoshnoſt preganjati. Ko so vitesi to vidili, so mnogokrat, sdaj jeléne in divje merjazze, sdaj volkove in medvéde, ktéríh je bilo takrat na Némſhkim ſhe veliko, ſtreljali, in grôf je mogel s njimi na lov hoditi. Na Volkovo prigo-varjanje je tedaj tudi on nékdaj veliko lovſhino napovédal, in vse vitesse je prófil s njém iti. Kônez sime je bilo, in pervi jalni dan, ko bo sopet ſnég pádel, je bil odlózhen. Dan je priſhel in kôj, ko se je sazorilo, je ſhel grôf od vſih ſhlahtnih vitesov is okóliſhine in od velike derhali ſluſhabnikov ſpremljen na lov. Vſi so jesdarili in ſhe mnoshiza ljudi s obtovorjenimi konji, meſgi, in lovſkimi péſmi je ſhla s njimi. Rogovi so veſélo po gojsdu buzhali. Mnogo jelénov in divjih merjazzov je bilo poſterljênih. Tudi grôf je priſhel kmalo do divjazine. Na kônju jo sa njo udari. Svér zhes ſtermo ſkalovje in po germovju in ternju beſhí in se poſlédnjizh — v Genovefino votlino ſkrije. Sakaj ravno tiſta sveſta

kofhuta je bila; ktére mléko sta Genovefa in njé-
ni fin shé tako dolgo vshivala.

Grôf je kônja k hvoji privésal in svér po
lnégu sledivshi pride v votlino. Va-njo je po-
glédal in veš sazhúden sagléda sad v votlíni s-huj-
fhanó zhlovéshko podóbo s sidoblédim oblizhjem.
Genovefa je bila. Hudo bolésen je bila fizer pre-
stála, pa vunder je bila she tako flaba in bres
vše mozhi, de bi v téj puhávi nikóli ne bila osdra-
véla, temuzh vřak tjéden je smerti prizhakovala.

„Zhe si zhlóvek“ je savpil grôf v votlino,
pridi vùn na svítlo!“ Genovefa je prishla v ovzhji
koshi savíta, plézha so ji dolgi slaténkasti lašjé
saktivali; goloroka in bófa — vša premrasena in
bléda kakor umerajózha je bíla. „Kdó si?“ je
rékel grôf, nemalo prestrafhen nasáj stopivshi,
„in kako tú fim pridešh?“ Sakáj nizh vezh je
ni posnal. Ona ga je pa o pervim poglédu
šposnala.

„Vojnomir!“ je rékla s flabim glafam.“ Tvô-
ja shéna Genovefa fim, ki si jo v smert obfódil.
Pa, Bog vé, de fim nedolshna!“

Grôfu se ni drugazh sdélo, kakor de je
va-nj treshilo. Vezh ni védel, zhe se mu sanja
ali zhe bdi, kér je v svôji otóshnosti vezhkrat
bres vřih zhuřljejev bil in kér se je sdaj v téj
grósní dolíni daljezh v gojsdu, daljezh od vřih
svôjih ljudí snajdel, je mislil, de je Genovefin
duh pred njim.

„O, ti svelizhani duh môje Genovefe!“ je
glafno savpil, „sakáj nasáj hódířh, me môje ker-
vave framote toshit? Ali so te mordè na tém mé-
řtu vmorili in ali so mordè tvôje truplo v téj
votlíni sakopali? Oh, taka je, in tvôje truplo
se v grobu obrazha, kér na semljo stópim, kté-

ro fim s tvôjo kervjo vrudézhil in tvoj duh se grosí, kér se tvoj morívez tvôjimu mírnimu pokopalíshu blísha! O vèrni, vèrni se, svelizhani duh! Môja vést me shé dovòlj pèzhe! Vèrni se nasaj v stanovanje mirú in môli sa-me ubosiga moshá, ki nima na sèmlji níkjér vezh mirú! Ali se mi pa ne prikashi v tako shaloftnim stanu — prikashi se mi svelizhaniga angelja in povéj mi, de mi odpustísh!“

„Vojnoómir!“ je rêkla Genovefa jokajózh, „ljubi mosh! Nífim ne duh! Réf fim tvôja shèna — tvôja Genovefa! She shivim. Dôbra moshá, ki sta me iméla vmoriti, sta mi prisanèšla!

Gróf je bil pa she od strahú in grôse vef omámljen. Temà se mu je pred ozhmí delala in ne beséde ní flíshal. She smiraj jo je stermó glédal in smiraj je she mílil duha viditi. Genovefa ga je prijasno sa roko prijéla. Pa ôn jo je ismaknil in s plahim glasam rékel: „O, pufti me! pufti me! Tvôja ròka je mersla ko léd. Pa lé me vlèzi s svôjo smertno roko sa sebój v grôb! Sakaj shivljénje mi je gnjusobno in smert je sa-me naj bólji!“

Genovefa je she enkrat rêkla: „Vojnomir! Ljubi dragi mosh!“ in takó miloftno in prijasno ga je poglédala, kakor nebéshki angelj. „Ali ne posnash vezh svôje Genovefe? Gléj, jes fim refnizhno jes! Le dôbro me pogléj! Poshlataj môjo roko! Pogléj le perftan na-nji, ki fi mi ga ti dal. — O Bog! réshí ga is téga strashniga domíshljevanja!“

Sa dolgo zhafa se je vunder is svôje grôse sbrihtal, kakor de bi se bil is tèshkíga spanja ísbudil. „Réf je, ti fi!“ pravi in skéfán prednjo na koléna pade. Njegove ozhí so bíle dol-

go v njéno s-hujšhano podobo vperte — in dolgo ni mógel pregovoriti. Poslednjizh se mu je potók/sols vлил: „Ti tedaj,“ je rékel, „ti si mója shêna! Ti Genovefa! V taki revšhini! In od mène va-njo perpravljena. O, jes nisim vezh vréden, de me sêmlja nósi! Jes ne smém svôjih ozhi k tébi povsdigniti! O, ali mi morešh odpuštiti?“ — —

Genovefa mu je s solsamí odgovorila: „O Vojnomir! nikoli nisim bila na-te jésna! Šej sim védila, de si bil golufán. O, vštani in daj se objéti, gléj, faj se od vesélja jókam, de te so-pet vidim.“

Gróf se je pa she le komaj upal, jo poglédati. „Kaj? ti mi nizh ne ozhítalšh!“ ji je rékel: „In she shal beséde mi né rezhesš? O, ti ne-béšhki angelj — ti mila nebéšhka đufha! O, kaj sim storil, de sim te tako hudo — hudo rasshalil!“ Genovefa je rékla: „Bodi shé vunder upo-kojèn, Vojnomir! misli si, de je vse Bog tako naklonil. On je tako hòtel. Dóbro je bilo, de sim v to pušhavo prišhla; bogastvo in velikost bi me bile morbiti spridile — v pušhavi pa sim Boga in nebó našhla!“

Med tém, ko je she govorila, je Boleflav prišhel. Nizh ko ferníno je imel okróg sêbe in boš je po snégu hòdil, ki je po nektêrih krajih dolinize she debel bil. Pod pasdiho je imel nekaj opréšnih she mókrih sélisš, ki jih je bil ravno v viru natergal, in v rôkah je korenino dershal in jo ravno jédel.

Ko je fantèk grófa v krafnim vitešhkim obla-zhilu, s visókim pripognjenim pèram na zheladi (Helm) saglédal, se je ustrašhil, obstal in glasno savpil: „Mati, kdo je to? Ali je ta mordè tudi

kdo od hudóbnih ljudi? ali val hozhe umoriti? Ne jokajte se!“ je rékel in k materi je skózhil. „Nizh vam ne pustím storiti. Raji naj mène vmorí, kakor de bi vam kaj shaliga storil.“

Genovefa je prijasno rékla: „Ljubi fin, ne boj se! Pogláj ga vsaj in kufhni mu rokó. Nizh ti ne bo stóril. Tvoj ljubi, mili ózhe so! Gláj, jokajo se nad najno révshino! Bog jih je poslál, de naju réshijo in seboj domú vsamejo!“

Fant se osre in ga pogléda. Š svójsimi kodrastimi, zhernimi lasmi, shlahtním zhêlam, velikimi ozhmí, lepo sakrivljenim nósam in s lépimi ustmi je bil shiva grófova podóba. Ko je grof brihtniga, zvetézhiga fanta v tēj revni obléki saglédal, je she huje sajókal, fanta na roko vsél, ga kufheval ter rékel: „O moj fin! o moj fin!“ in s ganjenim serzam je proti nébu poglédal, s drugo roko je Genovefo objél in is globozhine svóje dushe rékel: „O Bog, te frézhe je prevezh môjimu ubosimu serzu, de zhes vse móje upanje in misli ob ênim tukáj svóje ljubo déte pervizh vidim in svójo shenó, kakor od smerti nasaj dano sopet vidim!“ In Genovefa je terdno roke sklenila in pobóshno v nebó pogledajózh rékla: „Réf je, o Bog! Ti si nefkonzhno bogat v daréh in vésh zhlovéshkimu serzu v êni uri teshave mnógih lét, obilno plazhati! Têbi bódi hvala!“ In fantek, ki je svóje starshhe tako serzhno molíti vidil, je bres povelja svóje rozhize povsdignil in beséde svóje matere ponovil: „Ljubi Bog! Têbi bódi hvala!“ In vsí trijé so she dolgo nepremakljívš in molzhé v tej postavi ostali in lé njih serza so k Bogu govorile, zhesar nobèno serzé ne samore isgovoriti.

Zhes dolgo je Genovefa sazhéla: „Ali môji

staršihše shivijo? Ali se jim dôbro v starosti godí? Ali véjo, de fim nedolshna? Oh, sedem lét shé me mertvo obshalujejo, in sédem lét shé nifim nizh od njih flifhala!“ Grôf je rékel: „Shivijo, dôbro jim gré in véjo, de fi nedolshna. In zhe je mogózhe, bom she v téj uri kogá s veselím porozhilam k njim poslal, de fi sopet najdena.“ Genovefa je vnovizh svôje roké povsdignila in s veselím ganjenjem v nebó pogledala s sôlsamí hvaléshnosti, rekózh: „Bódi tedaj sahvalen, o Bog! Ti fi môjo molitev vflifhal in naj skrivnišhi sheljé môjiga serzá spolnil in mi tudi she tó dodétil, kar fim fi komaj sheléti upala. Môjiga moshá fi is vojske nasaj pripeljal, môjo nedolshnost fi rasodel, mène fi vfih nadlóg, jézhe in smerti réfhil. — Šrézhno uro fi mi odlózhil, de fim svôje ljubo déte njegovimu ozhetu pokasati môgla in sdaj mi hozhesh she môje staršhe pokasati. Ti fi zhišta ljubésen!“

Po tém je Genovefa svôjiga moshá v votlino peljala. Sakaj hôfa ni môgla vezh na snégu preftati. Pripognjen je grôf v nisko votlino stópil, in ko je v nji zherno sténo in mali s maham poráshen krish in kamen pred njim, ki je shé od Genovefiniga klezhanja sglajen bil, in posteljô s mahú in torila is buzh in bizhji jerbafizhek, kar je bilo vsa njena sprava, preglédoval in se sraven Genovefe ufédel in fantizhka na roko vsél, in ko je tudi is votline na sterme skale in zheyne she snéshene hvoje poglédal, so se mu vnovizh sôlsé vlíle.“ „O Genovefa!“ je rékel, „po kakshnim zhudu vfigamogozhnosti te je Bog v téj puhavi ohranil? Ali ti je ángelja is nebéf poshiljal, te shivit? Oh“ je dalje shaloftno govoril, „sédem dolsih lét — bres grishljeja kruha,

bres ôgnja po sími, bres postelje, bres vse oblêke, bôla v debêlim snêgu — vojvoslhka hzhí, ki je is frebernih in s slatih posód jédla, ki je v bagoru (Purpur) in svili (shida) sraftla, ktéro je komaj mersel vétrizhek popihljati smel; in vunder, v skerbéh in nadlogah s-hujshana, me she ljubísh — ti svéta, mila dufha! O, koliko so vunder dôbri ljudjé vrédni!“

Genovefa je urno besédo poprijéla in s angelsko jasnostjo v svôjim blédim oblizhju se smehljaje rêkla: „Molzhi vunder in ne govori beséde vezh, ljubi mósh! Bóg vé, de fim tudi veliko vesêlja v téj puhavi iméla; ali ni v kraljevih hishah nizh nadlóg, in ali si ti mànj terpel, kakor jes? Nemílli na to dalje“, je rêkla, de bi njegove mílli na kaj drusiga napeljala — „in pogléj sa to svôjiga fina. Gléj, njegove liza se sharijo, kakor bágor. Ob-prosti rêji in v bôshjim prošim fraku je sdrav in terden sraftel. V nashim gradu bi se bil morebiti smehzhal, in bléd bi bil in réven kakor otrôzi mnósih imenitnih ljudi. Sa to se vesêli in sahvali Boga!“

Sdaj mu je povédala, kako zhudno je Bog njó in njeniga finú ohranil od tistiga zhafa, ko je koshuta v pervizh v votlino prishla, do tistihmal, ko je dôbra svér od grôfa preganjana tjékaj pribeshala. Gróf je vse svesto poslušhal in poslédnjizh je ganjen rékel: „Bog vse zhudno obrazha in nefkônzšno bogat je v fredstvih (Mittel), svôje ljudi otéti. O, ne posabi nikóli, ljubi moj fin; ko si she majhen otrók bil; ko so te tvoj ôzhe saveglli; ko ti tudi mati niso vezh pomagati môgli, in ko bi bilo s tebój mogli pomanjkanja poginiti: je Bog têbe in njih s to dôbro sverjo od smertne lakote réshil. In ko je bla réva

tvôje matere verha dorastla, ko so iméli omagati, in ko bi bil ti ubogi fant v téj strašni pušhavi, polni derézhih sverín, na póti k môjimu domu tudi bleso poginiti mogel, in ko bi mi zhlovéfhke usta vajne revšhine povédati ne bile môgle: mi je mogla tudi tišta néma (mutašta) svér pot do vajniga štanovanje pokasati. Tako lahko in tako zhudno sná Bog o pravim zhasu pomagati. Saúpaj tedaj va-nj vse svôje shivljênje!“

Šhéftnajšto poglavje.

Genovefini prihod na Vojnomirovo.

Ozhe, fin in mati so shli sdaj sopet is votlíne — in všim so she solsé ganjenja v ozhéh igrále. Sdaj grôf, svoje ljudi škúp klizaje, v svoj sreberni róg satróbi, de se glasno buzhénje po skalovji raslega. Fant, ki she v svôjim shivljênju kaj taziga ni slifhal, se je slo veselíl savolj téga, in kój je hôtel tudi on trobiti. Milostna mati se je jéla smejati, ako ravno so ji solsé ozhí salivale.

Na trobljenje roga so vitesi in grofovi flushábniki s vših strani na konjih in pesh v kúp hitéli. Vší so osterméli, ko so blédo, s-hujshano gospó, ktéro je grôf sa roko dershal, in lépiga, ljubesnjiviga fanta, ktériga je na roki imel, saglédali. Vší so bliso stopili in jih obdali. Vší so pohlévno in molzhé okrog stali, sakáj vidili so, de so grôfa, gospó in fina solsé filile. S ganjenim glafam je grôf rékel: „Shlatni vitesi, in vi, môji svésti flushabniki, gléjte, to je Genovefa, môja shêna, in to je moj fin, Boleflav.“ Na té beséde so vší od grôse in zhudênja savpili, ta to, uni kaj drusiga in šotére klizanja in vprasheva-

nja so se sméfhano flifhale. „O, nebéfhki Bog! ali nasha milofitiva grófinja? ali jih nifo vmorili? ali so od smerti vftáli! Nak', to ni mogózhe! Pa réf je, óna je! O Āog, v kakfhni révfhini! Gléjte le, kakfhna je! Oh nash mili grófizh; o lépi, mili fantek!“ Od radofti in foshaljénja in novosheljnosti nifo mógli jenjati isklizovati, in vprafhevati, sdihovati in se glasno radovati.

Gróf jim je ob kratkim poglavitni dél pri-godbe povédal, in po tém je svójim ljudém mnogo sapovédoval. Dva njegovih, konjnikov fta mogla urno domú po nofilo jesdariti, in napovédat, de bi vse na njeni prihod pripravilo; drugim je ukasal, koj kónje in mesge pripeljati in fhe drugim je sapovédal derv nanofiti in na fuhim kraju pod isfpodkopano fkaló sakuriti in jedí pripraviti. Gróf je sdaj sam rasvéfal, kar so bli feboj prinéfli, in je na tléh sraven ognijfha plahte rasgrinjal. Švójo shéno je v fhkarlataft posimfk plajfh savíl in veliko tanko pézho ji je dal, de bi jo okrog glave savíla; po tém se je na rasger-njene plahte ufédel. Vfi vitesi, ki so jo fhe pofsnáli, so pribhli po verfti k.nji, jo ponishno posdravit in pokasali so ji ferzhno ganjeni svóje foshaljénje in svójo radóft. Pred vfimi flusháb-niki jo je pa svéfti Volk naj bòlj viditi in sh-njo govoriti shéljel; komaj mu je bilo prizhakati, de so jo vfi vitesi posdravili. „Miloftiva gofpá“, ji je djal, in njeno roko je s folsami oblil, „sdaj fim fhe le véfél, de mi nifo Samórzi five ftare glave vséli; rad hozhem umréti, ker fim fhe to do-shivel! „Po tem je vsel fantka na roko, in ga je v obé lizi kufhnil ter rékel: „Bog te fprimi, milo déte! Ti fi shiya podoba svójiga ozhéta! Bodi hraber in ferzhán, kakor so tvoj ózhe in tako

kroták in mil, kakor so tvôja mati, in pobóshen in dober, kakor obá!“ Boleflav je bil od sazhétka bojèzh in framoshljiv savoljo mnoshize ljudi, med kterimi je na enkrat stal. S zhasam je pa priljudnisthi in sgovornisthi prihajal. Ker je mnogo rezhí v pervizh v svojim shivljênju vidil, je imel védno kaj poprashevati, in vsi, slasti pa stari Volk, so se veselili umnih vprashanj in opomb brihtniga fanta, ktére so bile réf v zhasih prav premedéne. Naj bòlj se je fantek s perviga konjam zhudil. Ravno tako se mu je godilo, kakor ljudstvam, ki so perviga konjnika vidili; mislil je, de sta mósh in konj skup srahsena. — „Ozhe,“ je rékel, ali so to ljudjé s kterimi nogami?“ Ko so konjniki s konj stopili in mu kônja pripeljali, je vprashal: „Ozhe, kjé ste pa té sverine vjéli? Tazih ni pri nama v gojsdu.“ Ko je kônja bolj na tanko preglédoval in freberno obilno poslazhêno bersdo saglédal, je rékel: „Aj, ali té sverine tudi slato in frebro jejo?“ Ko je ôgenj hudo sazhel goréti, je vnovizh vef sapanjen obstal in rékel: „Mati; ali so ljudjé blisk is nebéf pri néfli? ali ga jim je Bog dal?“ „O,“ je dalje govóril, ko je lépo svitlobo ôgnja oglédoval in dobrotljivo toploto zhutil, „tó je pazh lép dár nebéf! Jelite, mati, ko bi bila midva sa-nj védila, bi bila tudi Bogá sa-nj profila? Téga bi bila v téj simi pazh potrebovala.“ Pri jedi mu je med vsm lépo sadje naj bolj dopadlo. Vsél je lepo, ko slató rumenkasto in pafasto jabelko, in rékel je: „Ozhe, ali morebiti vi nikoli nimate sime, de imate tako lépo sadje? O, pri vas je gotovo dôbro prebivati!“ Komaj se je upal jesti. „Šaj bi jih bilo shkoda jésti!“ je rekel. Po tém je kosarez dolgo prav dôbro ogledoval: komaj se ga

je dotakniti upal, po tém ga je dolgo terdno v rokah dershál in poslédnjizh vef sazhudèn rézhe: „Ali se ne stopí? Ali ni s ledú?“ Ko je svédel, is koga je, je djál: „O koliko lepih in zhédnih rezhi je vunder Bog vstvaril, ki so mi bilo zhišto nesnane!“ Ni ga malo veselilo, ko je svôjo mater in vse, ki so bili pri jedi, fkosi steklo (glash) vidil. Ko je postréshnik srebern plofzhek, préd-nj poslavlil, v ktérim je svôjo podóbo saglédal, se je vstrafhil; nasaj je stópil, po tém pa plafhno sa plószhikam tapal, fanta sagrabit, kteriga je viditi mislil. Rézh mu je bila nesapopadljíva, slasti pa se je zhudil in veselil, de je, kadar je moder obras narédil, tudi fant tako narédil, in de se mu je smehljajozhimu tudi fant smehljál. Tako so iméli vfi nad fantkam stotéro veselje, in ako sta ravno poprej neisfhtéte solsé prelivala, sta se vunder sdaj ózhe in mati serzhno smejála, in tako mózhno in glasno so se tudi yitesi in vojaki smejáli.x

Obéd je bila komaj dokonzhana, je shé fluga s Genovefinimi oblazhili nasaj pridirjal. Genovefa je fhla v votlíno in je najpréd na kolena padla, se Bogú sa zhudno refhênje sahvaliti, po tem se je v votlini preoblekla. Mali leséni krish je vséla v hvaléshni spomín svojiga terpljénja seboj in po grofovsko napravljena je sopet is votline prifhla. Med jedjó so hlapzi, kér bi bili nofilo le po dolsih pótih prinésti mógli, s lesá nofiló naredili. Gróf je plahte zhes-nj rasgernil, Genovefo in Boleflava na-nj posadil in tako so fhli vfi proti domovini. Na pol póta so jim prifhli s nofilam na proti, ki je bilo Genovefi bolj pripravno in s Boleflavam se je na-nj usédla. Kmalo, ko so is gójsda prifhli, jim je shé mnoshiza ljudi na proti derla. Povést, de so shlahtno grósinjo sopet

nafhli, se je bila kmalo po zélim grajshinstvu in okóli po fosédnih krajih rasfhirila. Kmétje so délo popuštali; zepove so na kljuge obefili in vsak kolovrat se je vftavil. Zéle vafí so bile prasne in nihzhè ni hôtel domá ostáti, rasún bolnikov in njih postreshnikov. Vfi so svôje prasnifhke oblazhila oblékli in so hitéli svôjo blago gròfinjo glédát. Obzhinfski prasník je bil v zéli deshéli. Kolikor se je Genovefa svôjimu gradu blishala, toliko vézhi je bila mnoshiza ljudí na póti. Vfi so jo s folsami in vesélim ukanjem posdravljali.

Med ljudmi, ki so jo frezhevali, fta se tudi dva romarja s dolsimi romarfskimi palizami prikasala in s muhfeljni na svôjih klobuzih in romarfskih plajfhih. Ta dva fta vsak na èno stran nofila stopila in pred Genovefa pokleknila. Tista moshá fta bila, ki fta iméla Genovefa vmoriti. Obá, foséбно Kunez, fta sdaj Genovefo odpuftanja profila, de fta jo bila is strahú pred Golam v puftavi v revfhini puftila in de je nista njénim starfhem na Brabanfshko peljala. Povédala fta po tém, de fi kmalo pred Golam nista svôjiga shivljènja svesta bila, in de fta v obljubljeno deshélo romala; de fta se od ondi fhe le undán nasaj vernila in lé fkriváj shivéla, in de fta se, bres de bi se bila komu rasodéla, rasun domazhim, po deshéli potikala; de fta Genovefo shé davno mertvo mislila, in de fta se savòlj téga pogovorila od té rezhí molzhati, de bi Grôfa vnovizh ne fhalila. „Oh,“ fta djala, „kako je bilo vunder mogózhe, de nifte mrasa in lakote umerli, miloftiva grofinja, ali de val nifo divje sveríne rastergale. Mislila fva, vi in vafhe ljubo déte fé shé davno v hujfhi révi umerli, kakor ko bi

bila vaju midva vmóрила.“ Genovefa jima ukashe vřtáti, jima prijasno roko podá in rězhe: „Dôbra moshá! Vama se imám sa Bogam naj pred sa hvaliti, de s svôjim otrokam she shívím. Ti, lju-bo déte,“ je rěkla Boleflavu, „se jima tudi sahvati. Glěj to řta tiřta moshá, ki řta te iméla vmoriti — ki řta pa Bogú bolj kakor ljudém pokorna bila. Jelita,“ je djala moshama se s folsnimi ozhmí smehljaje „sdaj se vunder lé ne kěřata, de řta nama takrat prisaneřla?“ „O Bog!“ řta djala obá, „takrat řva se zhudila, koliko řva řtoríla, de řva vama shívljěnje puřtila. Sdaj pa she lé vidiva, de řto nizh ni bílo, in de bi bila mi-dva tudi řvôje shívljěnje dati iméla, vaju réřhit in vaju k vařhim dôbrim řtarřhem na dom peljati.“ Moshá řta po tem pred grôřa pokléknila in řta tudi njěga odpuřhanja prořila in se mu sa uřmiljenje sahvati, ktéro je nad njunima she-nama in otrôzi řkasoval. Sakáj sazhudila řta se ko řta svédila, kako blagořerzhno ju je Genovefa v řvôjim pořlédnjim liřtu grôřu priporozhevala, in kako ozhétovřko je grôř, de bi pobóřhno prořh-njo řvôje gořpé řpolnil, sa nju řhěne in otrôke řkerbel. Rekel jima je: „Niřim védil, de řta se môje řhěne in otrôka uřmilila in de řta jima shívljěnje puřtila, pa kěr řim se vajnih řhená in otrók uřmilil, se je po měni, bres de bi bil védel, nad vama gořpodova beřéda iřřhla: „Kdor je uřmiljen bo tudi uřmiljenje dořégel.“ Pořdita, tudi sanaprej hořhem sa vajne řhené in otrôke řkerbėti. Obá řta vřřala in nořilo řpremíla. Na poti je Hajnez Kunzu rékel: „Ali vidířh sdaj, de je reřnizhno, kar řim ti rékel: Pri dôbrim délu se ni nizh bati, zhe se ravno v zhařih nevarno řdí. Sakáj danař ali jutri vunder dôber řád priřeře.“

V téj prizhi, ko se je Genovefa is nékiga majhniga gôjsda, skósi ktériga so fhli, prikasala in Vojnomirovo sagledala — so na Vojnomirovim svonovi sapéli, in ljudem so se she obilnišhi solsé vlíle. Ljudstvo je to napravilo, bres de bi mu bil kdo ukasal, in lé prizhakovalo je, de bi bili Genovèfo od daljezh saglédali. Pod Vojnomirovim ni bilo mogózhe ljudstva preglédati in ves prostor je bil, tako rekozh, obléshen. Ljudjé so pokraj zéfte na drevje plésali, in na Vojnomirovim so bile vse okna s ljudmí natlazhene, in kodar so mémo fhli, so bile she stréhe polno ljudi. Sakaj vfi so hòtli svôjo drago grôfinjo, ktéro so shé davno mertvo míslili, tak bliso, kolikor je bilo mogózhe, viditi. Odperli so tedaj nofilo, ktéro sta dva mesgà nêfla, de so vfi grôfinjo viditi môgli. Vfi h ljudi ozhí so bile va-njo vperte, ljudstvo je tako glasno ukanje sagnálo, de se je svonjênje le malo slifhalo. Genovefa je pa, kakor sgol pobóshnost, sedéla in ozhí savolj zhaftí, ktéro so ji skasovali, na tlà obrazhala. Šinu je iméla v narozhju. Ta je bil she v fernini oblézhen in krishek is votline je v rokah dershal. Na desni strani sraven nofíla je grôf jesdaril in na lévi je fhel svésti Volk. Romarja sta jo spremljala in kofhuta je sa njimi, kakor kroták pel skakljala. Vitesov in grofovih postréshnikov je nékaj pred nofilam, nékaj pa sa njim jesdarilo.

Ko so se tako po zhafi med ljudmí dalje premikovali, so nektéri rékli: Oh, našha mila, mi-lostiva gospá! Kako bléda in pobóshna je. Taka je mogla tudi Marija pod krishem biti!“ Drugi so rékli: „Gléjte lé lépigá fanta! Ravno tak je v svôji fernini in s krishem v roki, kakor maliga

Janesa v puhavi isobrashujejo.“ In sêe drugi so djáli: „Gléjte, gléjte koshute! sêe neumne sverine ljubijo nalho pobóshno, dôbro grófinjo!“ Marfiktéra mati je rêkla svôjimu otrôku, ki ga je na rokah dershála, de bi mu milostivo grófinjo pokasala: „Gléj, ta je tista gospa, od ktere fim ti tolikokrat pripovedovala, de so jo nam vséli; takrat te sêe ni bilo na svétu. Marfiktér ôzhe je svôjiga finú kvishko vsdignil ter mu rékel: „Ali jo vidish sdaj? Gléj je, ki ti je shé veliko dôbriga storila, ko si sêe v sibili leshal.“ Marfiktér fivzhek, ki je bil po zhafi ob palizi prilésel, je od veselja sdihoval, de so se mu roké in koléna tréfle in shibile, in de se je na vfm shivotu tréfel.

Ko je Genovefa do grajskih vrat prishla, je pred dvoram vse shlahtnihi gospe in gospodizhne vfiga sofélskiga viteshtva saglédala. Bres de bi bile êna sa drugo védile, so vse prishle Genovefo sprejét. Vse so se Genovefine nedolshnosti radovale in zhudniga reshjenja se veselile. Vse so se pa sêe téga veselile, de so vse tako nevédama skúp prishle, in de tudi edine niso pogrêshile. Ta dan so prasniki shénske kreposti in obzhinski prasniki poshtenosti in veselja vsh shená in devíz obhajale. Vse so bile v svôjih naj lépsih oblékah napravljene, kakor o velikih prasniki, in naj spredej je lépa deviza vsa belo oblêzhena s vervizo naj lépsih biserov okrog vratú stala in je Genovefi vénez s védno selénih mirt, s lépim, snéshnobélim zvétjem, lépo snaminje nedolshnosti in svestósti podala. „Vsemite“ je rêkla deviza, ki je komaj te beséde ihtéti môgla, „vsemite ta vénez v iménu nal vsh; lépsih vénez premaganja vam je Bog v nebésh pripravil.

Genovefa ni posnala devíze. Gospé so ji povédale, de je tišta dôbra dékliza, ki jo je v jézhi obiskovala, in ki takrat she ni bila shtirnajšt lét stara. „Shlahtna gospá,“ so rêkle, ta je bila edína, ki se je val v valhi framoti in v valhi révfhini usmilila. Ona naj bo tedaj tudi naj pervá, ki valho zhaft in valho vesêlje s vami delí!“ Ko je Genovefa deklizo poglédala in dôbro snane bifere okróg njeniga vratú saglédala, se je sopet tište strafhne nozhí v jézhi spomnila. „Oh Bog!“ je rêkla in ozhí proti nébu povsdignila, „kdo bi si bil to mislil, ko fim takrat, kakor ubóga gréfhníza s svôjim otrôkam na rokah is téga osidja peljana bila, de se bom she kdaj vernila! Ti sam, o Bog! si shé takrat vedel, in si imel takrat shé to vesêlje same pripravljeno! O Bog!“ je dalje govorila, in vénez is roke devíze milo v obras sagoréla vséla, „zhe shé tukaj na sêmlji nedolshnost tako zhaftish in rasveseljujesh, kajbo she lé nékdaj gôri v nebéfih!“

„Prav tako je, milostiva gospá!“ je rékel Volk. „Nedolshnosti fizer tukaj na sêmlji ne zhaftijo tako, in lé redko obhajajo tako njéni zhaftni dán, kakor je danafhni. Bog pa vunder to vzhafih storí, de bi nam ob málim shé to okufiti dal, kar nam v nebéfih pripravlja.“ Po tém se je k svôjimu gospodu obernil rekózh: „Gospod, jes fim se v osemdesétih létih, kar se po svétu klatim, shé marfiktérkrat vesél in premagovavez na ta grad vernil, pa dné taziga vesêlja, kakor ga ta gospá nam déla, she nifim doshivel.“ „Volk,“ je rékel grof, „sato je Bog to vesêlje sam napravil — nar lepshi prasnovanje je — prasnovanje smage zhédnosti nad hudobíjo!“ in vsi vitesi in devíze so mu prav dali. Devíze so

pa she posebno fklenile: de imajo védno selé-
ne mirte s bélim. zvétjem podoba devífhké ne-
dolshnosti in sakonske sveftôbe, odlózhene biti.
Shêga ta se je do danafhniga dné v mnógih kra-
jih na Némfškim prihranila.“

Vesêlje téga dnéva, filno jokanje in govor-
jenje je Genovefo tako poprijélo, de je bila vfa
oslabéla. Bres pomude so jo v njéno lôbe pe-
ljáli, kjér shé toliko lét ni bila, in po tém, ko
se je Bogú she enkrat sa zhudno odrefhenje sa-
hvalila in le nekoliko she s Drakovo vdovo in
njenimi frotami se pogovárjala, in jim svôjo
miloft sagotovíla, se je v shé pripravljeno po-
fteljo pozhivat podála. Svéta dékliza je sdaj védno
pri nji ostala in Genovefa fi ni od nikogar dru-
siga vezh strézhi pustila, kakor od njé.

Šedemnajfto poglavje.

Genovefa sopet starfhe vidi.

Med tém, ko je bilo na Vojnomirovín vse
polno vesêlja, je v vojvodfkim gradu she zherna
shaloft kraljevala. Štari Volk se je ponudil, ve-
félo povéft, de je Genovefa sopet najdena, nje-
nim starfhem nêfti. Grôf je rékel: „Ljubí, šta-
ri prijatelj! ostaníte vi tukaj in pustite to teshav-
no pot mlajfshimu moshu. Šej véfte, kako val
je potovanje is vojske v domovino sdélala, in ko-
likokrat ste po poti sdihovali, de je to valha
poslédnja pot.“ Pa Volk je odgovóril: „Zhlôvek
obrazha, Bog oberne! On mi je po marfiktérím
boju porozhilo in poslédnjizh she to zhaftno
in vesélo hojo naklonil, in té fi ne pustim vséti.
Pripustite mi vunder mili gospod, in naj grém!“

„Pomislite le svôjo starost“ mu pravi grôf, „dolgo pot, hudo vrême, ljubi Volk!“ „Vse nizh ne dé!“ odgovorí Volk.“ Kar so milostiva gospá so-pet pri naf, se zhutim deset lét mlajshiga. In lépsih, mislim, kakor s to hojo, ne morem svôjiga vojashkiga shivljenja skleniti. Kadar bo sklénjeno, zhem rad pozhivati. Jes, stari mósh se zhem po tém vlézhi; sej se po tém do sódniga dnéva lahko naspím.“ „Pojdite tedaj,“ je rékel grôf ganjen, „ljubi, stari, svésti vojáshki tovaresh in vsamite naj lépsihiga kônja in sberíte si dva-nejst naj hrabrejshih môjih konjnikov na po-mozh in povejte môjimu dragimu tastu in môji tashi, kar vam vashe blago serzé pové, in Bog val sprémi in so-pet sdraviga v môje roké pripé-lje!“ Tudi Genovefa ga je she poklizati ukasala in mu je vse do svôjih dragih starshév narozhí-la, kar otrózhje spofhtovanje in ljubésen lé ser-zu vdihniti more. Volk ni zélo nozh mirú imel. Prédin se je prihódnji dan sazorilo, je bil shé vel napravljen, sbudí vojáke, pomaga sam kônje, napasti in osédlati, sapové neprenéhama dir-jati, sam kônja saféde in se s svôjimi vojaki od-pravi. Smiraj dalje je jesdaril in vezh stokrat na dan jih je opominjal: „Urno tovarsh naprèj, naprèj!“ In tako je bilo dan na dan od raniga jutra do pôsniga vezhéra. Kader so ga konjniki prashali: „Sakáj pa tako hitite, gospod nadhlé-var?“ (Stallmeister) jim je odgovóril: „Pomislite tarnanje starshév, ktéro bomo sdaj konzhalí! Zhe poshtèn mósh terpézhimu le nekoliko shalostnih ur more odverniti, se níma nizh teshavam bra-niti in svôjim nogam ne prisanašhvatí. Mnogo-krat smô serzhno jesdarili rane sékat in solsé u-srokovat; jesdarite tedaj tudi sdaj serzhno, ráne

zélit in folsé brifat. „Ha!“ je rékel, „hôtel bi, de bi kônj imel perote, kakor tisti, ki fim ga nékdej, nevém shé kjé, isobrasheniga vidil, in ki se mi je prav zhuden sdél.“ — Pri téh besédah je sopet konja spodbódel.

Štar vites, v ktériga gradu je Volk s svòjimi kônjniki prenozhil, mu je povedal, de pobóshni fhkôf, ki je bil Genovefo s Vojnomiram porózhil, néke ure v stráni ravno novo zérkev posvezhuje. „Tjékaj moramo natvégama!“ rezhe Volk. „Tudi ta svéti mósh naj nashe vesélo porozhilo své. In ker je tako moder in umén, ga hozhem dobriga svetú profiti, kako bi se svòjiga porozhila pri vojvodu in vojvodnji naj bólje snébil. Slo fim shé po poti spremishljeval, pa nizh pametniga si nifim smislil. Najrajshi bi shé od daljezh vpil: „Genovefo so sopet nasfli! She shiví!“ pa tako s durmi v hifho telébiti tudi nizh ne veljá. — Štar voják fim, in lé s pripovédovanjja véim, kaj je strah. Pa vunder je zhudno; beséda „Genovefa shiví!“ me je takó prestrafhila, de fim se tréfil, in de me she sdaj po vfih udih mersi. Nikóli bi ne bil verjel, de móre vesélje koga tako prestrafhiti, in zhe se tudi drugim ljudém tako godí, bi to prestrashenje od vesélja starfhe kar vmoriti vtegnílo, kakor is lóka spushéna pushíza, ki serze v frédo sadéne. In rézh jim pozhasi rasodéti, beséde svito véساتи, pogovor umetno napeljati — tega ne umém. Taki, kakor smo mi, le mezh fukati snamo, ne pa jesika. Zhasitljivi gospod nam morajo svetovati. Sakaj v serzi s besédo milo ravnati, umejo, de je kaj.“ — Volk je koj tjè jesdaril, in vse, kar se je sgodílo, fhkofu pové, in mu tudi she vse svòje misli rasodene. Shkôf se je

môzhno rasvesélil in Bogá hvalézh je rékel Volku: „Ne skerbite, stari mosh! Bog vse in na tanko ravná, de je prav dobro. Ravno fim se bil pripravil, shaloftne starše obiskat, kamor me tudi moj opravek klizhe. Škup zhemo tedaj iti.“ Poshtêniga Volka je to prav veselilo in nizh vezhiga vesêlja in zhesti si ni môgel misliti, kakor de je fhkofa s svôjimi konjniki spremiti môgel.

Vojvoda in vojvodnja sta spomín tistiga strasniga dné, ko sta bila povést od Genovefine smerti dobila, vsako leto v zérkvi v svôjim gradu s molitvijo in solsamí obhajala. Tisti dan je sdaj ravno bil tù, in sjutraj tistiga dnéva sta skùp v sôbi prav shaloftna sedéla. Od tistiga zhasa sta se bila filno postarala in nju lasjé so s zhasama fivéli. Obá sta bila zherno oblézhena; in vojvodnja zhernih oblék od tistihmal ni bila slékla. V vojvodskim gradu je bilo tako tiho, kakor de bi bili vsi po merli; saka j obá sta se, kolikor je bilo mogózhe, drushb ogibála. Sdaj je bil shé skorej zhas flushbe Bòshje, in prizhakovala sta, de bi fhkóf prishel, ktériga sta samiga vsako léto povabila, pri ravno tistim altarju, pri ktérim je bil Genovefo s grôfam porózhil, spomín njéne smerti obhajaj.

Vojvoda je poln serzhnih bolezhin molzhal, in ravno mislil: „Štrahno nakluzhje je vunder to, de je taka framóta zhés najno hisho priti môgla in de naji rod tako poginil! Pa vunder Gospod, naj se tvôja volja sgodí!“ Vojvodnja je sdihovala: „Oh, edíno déte, in tako ljubo déte po rabeljnu sgubiti — je vunder prestrahno. O Genovefa! Mislila sva, de bosh kakor angelj pri najni smertni postelji stala, in nama ozhi satisfi-

la, sdaj pa se je moglo tako nakljuzhiti! Pa vunder“ je tudi ôna djala, ko se je sopet sbrihtala, „Tvôja volja, o Gospod, naj se sgodí!“

Komaj sta dogovorila, ko zhaftiljivi shkôf pride. Njegovo oblizhje se je od nebêfhke svitlôbe svetilo. „Nehajte shalovati in radujte se v Gospodu!“ je rékel in s velikim navdanjem in serzhnim ganjenjem je jél od zhudnih pot Boshje previdnosti govoriti; Jakobovo shalost, kterimu je bil fin Joshef vsét, je na nju shalost obernîl, po tém je Jakobovo vesêlje popisal, ko je svojiga finú Joshefa sopet nashel, in duh, v kterim je shkôf govoril, in mila gorêzhnost njegove sgovornosti ju je možhno poprijéla. Misel na Bôshjo vse vladajózho ljubésen in na Jakobovo ozhétovo vesêlje je tudi nju serza s veseljem napolnila in jima je vso shalost vséla.“ „O ko bi tako vesêlje“ je rékla vójvodnja, in je roké sklenila, naju sadélo; o, kaj bi bilo to!“ In vojvoda je rékel: „V tém shivljenju ne vezh, v nebêfih pa gotovo.“ — „Tudi v tém shivljenju she,“ je rékel shkôf. „Gospod tudi sdaj she velike rezhí déla. Rane nam déla, pa jih tudi zéli. V jamo pélje, pa tudi is njé. On, Bog Jakoba in Joshefa she shiví. On, ki je vajnimu serzu pomozh dodétil, de ga ni shalost vmorila, naj vama tudi sdaj pomozh dodéli, de vaji vesêlje ne premaga. Na mésti shalostniga pétja sapojimo vesélo: „*Gospod, mi Têbe hvalimo!*“ Sakaj Genovefa shiví — in vidila jo bodeta.“ Štarfhi so ga savséti poglédali. Grôsa ju je pri vashnih besédah moshá spreletéla. Upanje in strah sta se v nju serzih bojevala, in kar jima jo povédal, nista môgla verjéti.“

Shkôf je sdaj vrata odperl in Volka, ki

je s trepézhim ferzam pri vojvodovih flushabnikih v véshi stal, poklízal in rékel: „Ta tukaj je mósh, ki vam bo dalje povédal.“ Volk je nótri stopil in rékel: „Ona shiví! Gotovo je tako. S témi svôjimi ozhmí fim jo vidil, in s témi svôjimi ulhelmi fim njéni glaf flifhal in s to svôjo rokó fim njéno prijél!“ Beséda: „Genovefa shiví!“ se je koj po zélim gradu rashirila. Vfi flushabniki vojvoda in vse vojvodnje flushabnize so ostermeni, vstrasheni, rasveseljeni in skoro ob pamet v lôbo planili. Volk pa je tam stal, in vfo zhudno sgodbo pripovedoval, in folsé so mu v ozhéh igrále in vezhkrat je vef ganjen omolzhal. Vfi okrog so se tréfli, jokali in ihté stali — vojvoda pa in vojvodnja sta od veséliga strahú bléda sedéla in nista vedila, pri zhem sta.

Zhes dolgo, ko dalje nista dvomiti (zviblati) môgla, in ko so moshjé, ki so s Volkam prifhli, vfaki njegovo besédo poterdili, ktéro sta mu gróf in Genovefa narozhila — se jima je sdélo, kakor de bi se bila is hudih sanj sbudila. Ko vnovizh sta jéla sopet shivéti in djala sta: „Dovolj fva shivéla, kér naji hzhí Genovefa fhe shiví! Tjè gréva in viditi jo hozheva, préden umerjeva! Bogá fhe popred v njegovim tempeljnu sahvalivfhi sta se bres odlóga na pot podála in pobóshni fhkôf in poshténi Volk s svôjimi ljudmi in veliko derhalijo flushabnikov so ju spremili.

Genovefa se je ta zhal v miloftni skerbljivosti in postréshbi vedno bóljfhala in njéne liza se ji sopet nekoliko, pa komaj sa sposnanjé, rudezhe prihajale. Edína shélja, ktéro je sdaj na sémliji iméla, je bila, svôje starfhe fhe viditi. Kar pridejo in dôsti pred, kakor so jih prizhakovali na Vojnomirovo. S vrózhimi folsami so

Genovefo posdravili. Zhaſtljivo ōzhe je is ſerza, kakor nekdaſ ſimeon rékel, ko jo je objél. „Sdaj, o Goſpod, naj v míru umerjem, kér ſo môje ozhí ſhe to frézho vidile! In pobóſhna mati je rékla, ko jo je objéla, kakor Jakob is ſerza: „Sdaj rada umerjem, de le ti ſhe ſhiviſh, in de ſe je tvôja nedolſhnoſt ſkaſala.“ In obá, ōzhe in mati ſta dolgo jokala in jo objemala.

Po tém ſta miliga fantka ſagledala in obá ob ênim ſta veſélo ſavpila: „Ti ſi tedaj naji vnuk — o pridi, pridi v naji roké!“ „Bog te oblagodari, môje déte!“ je rékel ſtari ozhe, in na roke ga je vsél in kuſheval. In „Bog te oblagodari, ljubo, ſladko déte!“ je ponovila ſtara mati, ki je fantka is ozhétovih rok v ſvôje narozhje vſela in s kuſhevanjem in s ſolsami ga pokrivala — in obá ſta po tém ſkoraj s ênim glaſam in polna molitve rékla: „O zhuden, zhuden je Bog! Mertvo ſva te objokovala, ljuba hzhi, in niſva ſe nadjala, ſhe kdaj na ſêmlji tvôje oblizhje viditi; sdaj pa nama Bog ſhe zlo tvôjiga ſina viditi da!“

Sdaj je pobóſhni ſhkôf, kteriga Genovefa in grôf Vojnomir v ſvôji radoſti ſhe vidila niſta, bliſhej ſtopil. Sdélo ſe je Genovefi, ko ga je tako is nenáda vglédala, kakor de bi bila pôſla bôſhjjiga is nebés vidila. Apoſtoljſki moſh je najpred Genovefo in Vojnomira, po tém pa vojvoda in vojvodnjo po verſti blagoſlovil in poglédal in roko ſtegnivſhi je rékel: „Sdaj je goſpod ſpolnil, kar mi je bil njegov duh previditi dal! Têbi, môja hzhi, in vam vſim je vézhi frézho, kakor poſvétno pripravíl — ktera ſe je s velikim terpljênjem ſazhéla, kakor ſe ima vſaka prava frézha na ſêmlji ſazhêti. On je drugazh naré-

dil, kakor smo vsi mislili — pa v vézhim veli-
zhaftvu, kakor smo vsi misliti môgli. In sdaj
naš je — kakor smo takrat vkupej stali, tudi
zhudno in soper vse prizhakovanje soper sbral,
in dan naš je dan prišel, de se mu vsi s sôlsami
radošmi sahválimo in nobêniga s med vsih ne pò-
grêšhamo; naše shtevilo se je she s tém milim
détetam pomnošilo, kér Gospod v vsem vezh sto-
rí, kakor obljudi. Šrézhen je, kdor v skušniji
obstóji. Sakáj, kér je stanoviten bil, bo kro-
no shivljênja prejel, kéto je Bog vsem obljudil,
ki ga ljubijo. Ta krona je sdaj vam vsem pri-
pravljena.“

Ofemnajtó poglavje.

Genovefina terpljênje je blagodar zéli deshêli.

Koj, ko so svédili, de je Genovefi boljše,
in de se je od svôjiga terpljênja osdravila, so vsak
dan ljudjé prišli, de bi jo vidili. Volk je mo-
gel pri svôji viteshki poshtenosti obljuditi, prav
nizh ne odrèzhi. Smiraj vezh jih je tedaj hodilo,
in védno vezh jih je bilo v sobo pufhenih. Lju-
djé so bili pa tako mirni in tihi, de so si komaj
sopsti in dálje iti upali, temuzh de so pri vratih
obstáli. Moshjé s svôjimi kapami pod pasdihó
so tako pobóshno kakor v zérkvi stali in she majh-
ni otrôzi na rokah svôjih staršev so pobóshno
rozhíze proti nebu vsdigvali.

Genovefa je vézhi dél na svôji pozhivávni
postelji leshála ali v bélih oblazhilih na naflonit-
nim stólu sedéla in njéno lepo blédo oblizhje je
bilo tako pobóshno in nebêshko, tako milo in
krôtko, tako milostno in prijasno, kakor de bi

bilo od solnznih sharkov obfijano. Vedno je ljudém take beséde pravila, ktere so vse svôje shivljenje pomnili.

„Vi, ljubi dragi ljudjé!“ je rékla s krôtkim milim glafam, „veseli me, de me obifhete, in sahvalim val sa ljubesen, s ktero môje terpljenje in vesélje delitè. Oh, lahko fi mislim, de imate tudi marfiktere nadlôge, in vém, de se more marfikdó s med val terdo vshivati. Pa lé Bogá ljubite, va-nj saupajte in ne obupajte! On ga réfhi, kdor ga ljubi, is vfih nadlog. Kjer mislimo, de je vse sgubljàno, on she sna pomagati. Kjer je naj hujfhi nadlôga, smo najblishe Bogá. Poslédnjizh vunder vse prav storí. Ali ni ref? ali ne sprevidite téga is môje sгодbe?“

„Dovoljni bodite s tém, kar imate in s malim bodite sadovoljni. Tudi s malim moremo veséli biti. To fim v pufhavi skufila. Zhe ste she tako ubógi, imate vunder lé kozho, obléko, posteljo in po fimi gôrko stanovavnizo in gorko jéd. Vezh pa zhlôvek ne potrebuje. Ne veshite tedaj na posvétne rezhi svôjiga serza! Ne sanahajte se na mertve denarje, temuzh na shiviga Bogá. Bog sna bogatinza hitro bòlj ubosiga, kakor naj vezhiga firomaka, in naj bòlj ubosiga sná sopet bogatinza storiti. Sej to na mèni vidite!“

„Terdno se dershite Bogá, radi molite in svôjo vést zhisto ohranite. Kdor je s Bogam, in ga v serzu nófi, imá nebéfa v serzu. Molitev da mozh k dobrodeljstvu in terdnost v nadlogah. Škosi oblake gré in ne ostane nikoli nevflifhana. Dôbra vést je v vfih nadlôgah v jézhi, v bolésni in v smerti mèhka blasina. Škufili bodete to, kakor fim jes skufila.“

„Kadar vam valha vést kaj ozhita — in ko

mú pa nikoli nizh ne ozhita, zhe se ravno tako hudo ne pregreshi, kakor so mène toshili. Kardar vam, pravim, valha vést kaj ozhita, se skufite naj préd s Bógam spraviti, in pribeshite k Kristufu, njegovimu ljubimu finu. Njega nam je ôzbe v svelizhanje svetá poflal. On je sprava nafhieh gréhov. On je svôjo kri v odpuhanje nafhieh préhov prelil. Zhe rezhemo, de nimamo gréhov, se golufamo, zhe pa svôje gréhe sposnamo, je Jesuf svést in pravizhen, in nam gréhe odpuští in naf od vfiga ozhifhi, kar ni pravo.“

„Le sv. Evangeli radi poflufhajte — in vse boté she bòlj na tanko svédili, kakor vam jes samórem povédati. S evangelskimi bukvami v êni in s krishem v drugi roki so prifhli prvi osnanovavzi evangeliya k vam. She enkrat: poflufhajte evangéli, ohranite fi ga v serzih — po njem se ravnajte! Saka j bôshja beséda je in imá mozh v sêbi, vse svelizhati, ki va-nj vérujejo. In po tém she enkrat: mislite védno, de je v krishu svelizhanje. Po krishu, terpljenju in smerti je shel Jesuf v svôje velizhaftvo! Po krishi in terpljenju in po mnógih nadlógah moramo tudi mi v nebéfhko kraljestvo priti. Jélite — po téj póti hozhemo skupaj hoditi?“ je djala in v fim je she roko podala in vfi saporédama so ji mogli to v roko oblubiti.

Sakonze in starfhe je poséбно opominjala. Sakonze je le k ljubésni in flôgi (edínosti) in pred sumentjem (Eifersucht) svarila. „Ne poflufhajte nikoli krivih prizh, ki snajo valho ljubésen in flôgo popázhiti!“ je djala, ki je sama skufila, kakshne nadlôge take prizhe tudi naj bòlji ljubeshni usrokovati morejo. Starfhe je opominjala, svôje otroke pobóshno in kerfhanfko

rediti. „Glejte,“ je rekla marfiktéri materi, ki je s otrôkam na rokah pred njó stala, ljubimu otrôku ni na zhêlu sapifano, kaj mu je she vse na svétu naklónjeno. Sdaj se she svetu prijasno smehljá, pa prishel bo zhaf; ko bo sdihoval in jókal, kakor vfi, ki so na svét prishli. Torej ga dôbro redite, de bo imel mozh v sêbi, se s svétam bojevati. Ko so mene môja mati tako na rozhju dershali, gotovo niso mislili, kakshne nadlôge me bôdo sadéle. Pa ko bi me ne bili s perve mladosti k serzhnimu strahu boshjimu in k serzhnimú upanju v Bogá opominjali, bi bila mogla v svôjih nadlógah omagati in v puhavi obupati, in fi she zlo fama shivljênje vséti in vezh bi me ne bilo tù. Bres terdne vére v Bogá, v Kristusa in vézhno shivljenje bi bilo shivljênje shalostno in bres toláshbe na sêmlji. Vsa dite tedaj sgodaj to véro v serza svôjih otrók.“

Boleflav je mógel sdaj tudi vsakimu otrôku kaj lépiga v spomín dati in bres darú ni bil nobén otrók spushên. Ta dobrotljivost in prijasnost in lépi nagovori svôje míle grofinje so fi ljudjé prav k serzu jemáli, in she terdoserzhni moshjé so vzhafih kakor otrozi jokáli. Genovefina poboshnost, njeno terpljênje, njéna poterpeshljivost; njéne beséde in njéni sglédi so bili zéli deshéli velik blager (shégen). Daljezh okrog so bili ljudjé veliko bolj pobóshni; ozhitno so se poboljšhevali in v marfikteri kózhi, kjér je poprej nemír kraljeval, je sdaj flôga in ljubésen, pokojnost in sadovoljnost stanovala. Pobóshni shkôf je sdaj rékel: „Zhe hozhe Bog po kakim zhlovéku veliko frézhno narediti, mu veliko terpljênja poshlje — in to je tudi naj bôlj svéto ofré-

zhenje, ktero Bóg sam daje. Njéne beséde vezh dôbriga délajo, kakor moje pridige.

Devétnajsto poglavje.

Gola konez.

Kadar so ljudje is sôbe od grofinje prifhli, so hôkli tudi Gola viditi. Kervava sodba ga je obrekvavza, nesvéstiga flushabnika in trojniga vmorivza v smert obsodila. Od shtérik volov bi bil imel rasstergan biti. Pa gróf mu je po serzhni proshnji svôje pobóshne gospe smertno kasen (shtrafingo) odpustil. Pa od vézhne jézhe ga reshiti ni bilo v grófovi môzhi. Jézhar, ki je Gola ljudém pokasovati imel, ni skoraj zéli dan ne ure pokoja imel. Pa vunder je rad vse stóril. „Le pridite!“ je rékel ljudém. „Tam gôri v sôbi ste podobo nedolshnosti in zhédnosti vidili; tu dôli v Golovi jézhi snate pa podobo gréha in hudobije glédati.“

S latérno in teshkim sveskam kluzhev je shel po voskih kamnitnih stopnjizah naprej daljezh pod semljó. Ko je têske shelésne vrata odperl, je ljudi grôsa spreletéla, in ko je s laterno v jézho polvétel in ko so Góla saglédali, so se she bolj ustrahili. Lafjé so mu divje in rasmerfheno zhes zhelo víféli in dolgo brado je imel. Njegovo oblizhje je bilo blédo ko sténa, in s svôjimi zhernimi ozhmí je plashno in strashno krog sêbe glédal. Huda vest ga je tako grisila, de je mnogokrat divjal, strashno tulil, s svôjimi verigami rashljál in s glavo v sténo butal. Pa zhe je bil tudi bolj pri pameti, je take

strašne pogovore s seboj imel, de ga je bilo strašno poslušhati.

„O bedák, bedák! sedméri bedák, ki fim bil! jes!“ je dôstikrat vpil. „O gorjé mu, kdor Bogá sapustí, svôje serzé hudim shêljam vda in glasú svôje vesti ne poslušha! V sazhêtku she kake krive, nestanovitne golufive rasveseljewanja vshiva, pa njegov kônez je sdihovanje in révshina. Po zvétkah se sprehaja, pa nanaglama se v bresno pogrésne, ki so ga zvétlize njegovim ozhém skrivale. Gorjé, gorjé mu, kdor imá po prepovédanim vesêlju posheljênje! Misli, de se zvetézhimu róshnimu germizhu priblihuje, in stégne roko po róshi, kar plane huda, strupéna kazha is germizha, se ga ovije sedemkrat in ga davi in grise bres prenéhanja s strupénimi sobmí!“

Vzhasih je vprashal, ako ravno so mu shé dostikrat povédali: „Ljudjé! Ali je réf, de so grôfinjo in njéno déte sopet nashli? Ali je réf tako, ali se mi je lé sanjalo? Nak', nak', ni se mi sanjalo ne! Tako je, gotovo je tako; vérjem. Sakáj poslušajte,“ je potem s milim glasom dalje govoril: „Bog se strašno mashuje. On jo je is té jézhe tù réfshil, in mène va-njo pahnil. Tukaj, tukaj je sedéla,“ je rékel in s roko je porudézhih tláh udaril, „tukaj na téh tláh je sedéla, kjér jes sdaj sedím. Ali mi sdaj verjamete, de je Bog pravizhen.“

Drugikrat je rékel: „Hvala Bogú, de she faj pridete po-me. Le peljite me tje na moríshe. Rad grém!“ je rekel in vstal: „Nedolshno mater in nedolshno déte fim vmóril — sató mi morajo tudi glavø odbiti. Nedolshno krí fim prelil — pogléjte lé mojih rok; vse so kervave — gléjte zhes in zhés so kervave! Gléjte, potóki folsá, ki

mi is ozhí derejo, jih vezh ne isperejo. Sa to moram tudi svojo krí na morishu prelití. Pa rad storím to! Bolje je po rabeljnovim mezhu umrétí, kakor martro tù — tù notri“ na perfi je pokasal — „she dalje terpéti!“

Vzhasih je ljudi koj, ko so vrata odperli, stermo poglédal, se je po tem strashno posmejal in djal: „Takó! Ali vas vunder tudi pripéljelo! Jelíte, vi ste se tudi dali od hudiga posheljénja sapeljati; ali ste tudi nedolshnost sapeljali? Kaj? Pokashite mi svôje roké, zhe se jih ne dershé tudi folsé kake nefrézhne matere ali pa krí kakiga nedolshniga déteta? Ne pokashete mi jih, se ne úpate, mi jih pokasati? — Sdaj vé m,“ je po tém strashno savpil, „tako je! Vashe roké so polne kerví in folsá, kakor môje. Hudôbneshi ste, kakor jes. Le k mêní pridíte! Glejte“ je dalje govoril in se je na stran pomaknil, „gléjte, tù je sa prihodnje vašh prôstor. Vfi ti hudôbneshi gréjo k mêní tukaj nótri!“ — —

Prestrafheni otrôzi so jéli na glas jokati, vpi-ti in svôje oblzhje v oblazhila svôjih mater skri-vati; mladénzhi in devize so terdno sklenili, serza pred takimi gréhi varvati, ki poslédnjizh v tako révshino pripéljejo in marfiktéri mósh je mislil, in marfiktera shéna je glasno rekla: Bólje je zhlovéku v puhavi selisha in korenine jésti in nedolshnimu bití, ko Genovefa — kakor v grofovskim gradu s Gólam obilno shiveti in hudo vést iméti in tako umrétí.“

„Prav imáte!“ je rékel jezhar, ki je she-lésne vrata saperl; in zhe hudôbno shivljénje na sémliji ravno tako hudo ne konzhá, se vunder na unim svétu she bolj hudo iside.

V tém bresúpa polnim stanú je Golo mnó-

go lét shivel; zhe je njegova smert bolj mirna bila, se ne vé. Pravijo, de ni dobil préd pokoja, kakor ko so mu poslédnjizh po njegovi volji pravizo storili in ga ob glavo djali.

Dvajseto poglavje.

„She nékaj od koshute. „Sklèp.

Otrôzi so hôtli, ko so Genovefo, Boleflava in Gola vidili, she tudi, kakor je shé otrózhja naváda, koshuto viditi. Grof ji je dal posében lép hlév sidati. Prosto je po dvoru in po gradu hodila. Vezhkrat po dnévu je po stopnjizah do Genovefine sôbe prifhla, in ni je bilo odgnati, de so jo sa nekoliko zhasa k nji sputili. Pa s vsim ljudmi je bila priljudna in is rok je jédla; she lovká pí ji niso nizh shaliga storili. Otrôzi so se tudi lépe shivali veselili, ki so ji kruha dajali, jo boshali, in matere so rékle: „O Bog, ko bi te shivalí ne bilo, bi bila nasha mila grôfinja in nash ljubi grôfizh v puhavi poginila.“ — „Sato se ne smé nobéna svér terpinzhiti!“ je djala kerfhenza, ki je iméla svesto shival opravljati. „Ko bi vôla ne iméli, ki ga v plug vprégamo, in tudi krave ne, ki nam mléko daje, nam bi se ravno tako hudo godilo, kakor bi se bilo ljubi grôfinji bres koshute v puhavi godilo. Pa kaj she, ves svet bi nam bil puhava bres shival. Malo obdélanih njiv bi se vidilo, in naj lépsih travniki bi nam nizh ne pomagali. Toréj ne terpinzhite shivine — in hvalíte Bogá sa te dobrote.“

Dokláj je Genovefa shivéla, se ne vé; to pa se vé: Dokler je shivéla, je shivéla v veselju in neisrezhéno véliko dôbriga je she storila, in njén

kônez je bil miren in blag. Njéno shivljênje po prihódu is pufhave je bilo enako lépimu, mirnimu pomladajnimu vezhéru po hudim vreménu, ki je frézhno minulo, in njéna smert je bila, kakor lépi, mili sáhod solnza, ki she fije in blagoflov rasliva, dokler tudi njegov poslédni sharek ne vgasne — temuzh se le nashim ozhém skrije, de bi se sopet lépfhi v drugim svetu prikasal.

Pri njénim pogrébu je bilo neismérno veliko ljudi, in vsi so na njénim grobu sôlsé tozhili — pa nihzhè bolj vrózhih, kakor Grof Vojnomir in Boleflav. Svéta koshuta se je na njén grôb vlégla in ni vezh vstala. Nobêne rezhi, karkoli so ji kládli, se ni dotaknila, in nékiga jutra so jo mertvo, na grobu dobili. Grôf je dal Genovefi lép spominek is drasiga marmorja postaviti, na ktérim je bila sdôlej tudi koshuta s kamna isfékana.

V pufhavi je dal grôf po Genovefini próshnji pufhavishtvo vloshiti. Na déjni sraven Genovefine votline je bila kapeliza. Shkôf Hidolp jo je posvétil, in ljudstvo jo je *zérkev gospé* imenovalo. Genovefina sgódba je bila lepó na stenah isobrashena in mali leséni krish, na ktérim je bilo toliko drasih spominkov, so dali — to de she lé po Boleflavovi smerti — v slato vkováli in na altár postaviti. Na drugi strani votline je bila pufhávnishka kozhiza in pri nji lép vertez, po ktérim se je vir stékal. Mnogo ljudi je smiraj tjékaj hodilo in prijasni pufhavnik jim je vse — mali krish, pild, votlino, kamen, na ktérim je Genovefa klezhala, vir, is ktériga je pila, kasal; pripovédoval jim je Genovefino sgodbo, in odrafhene in mlade je opominjal, se po njénim lépim isgledu ravnati.

Ljudstvo je Genovefo kakor svetnizo zhaftilo. Škoraj po pretezhenih sto létih so se sbe fivi moshjé hvalili. „Ko fim sbe otròk bil, fim Genovefo vidil!“ In pripovédovali so poslufhajózhim vnukam, kaj jim je kdàj povédala.

Vojnomirovi grad, splòh le Vojnomirovo, imenovan, kjér sta Vojnimir in Genovefa prebivala, se je bil ta zhaš poderl, in ne daljezh od Koblenza so le rašvaline po iménu „Štaro Vojnomirovo“ viditi, pa zhešténje in ljubésen do Genovefe sbe ni vgašnila v serzih ljudi. Mnógo krafnih zérkev so v njén spomín sidali in marfiktéra shéna in deviza se v pobóshen spomín sbe dan danafhni *Genovefa* imenuje.

